

Ejsing sogn historie

Af Ejsing Sogns Historie samlet af Anders Kjellerup

Vinderup marts 2003

Denne afskrift er foretaget efter en fotokopi af et maskinskrevet papir, som befinder sig i Vinderup Egnshistoriske Arkiv. Denne maskinskrevne kopi er vistnok foretaget af lærer Klarsøe ved Hvidemose Skole. Ejnar Buhrkal har lavet denne indskrivning på EDB i 2002. Selv om der er udvist de største bestræbelser for lave en nøjagtig afskrift har der som ved al menneskelig virksomhed sikkert indsneget sig fejl, både ved denne afskrift og den, der engang er foretaget fra den originale håndskrift til vor udgave med maskinskrift.

Kurt Guldbæk

Indholdsfortegnelse.

Efterskrift
Historiske og topografiske optegnelser
Kirken
Historisk biografiske oplysning om præsterne i Ejsing
Landting
Præstens beretning 1766 om Landting
Om Skipper Clement
Angående Ejsing Sognepræster
Kirken har navn efter sognet
Kirkens inskriptioner
Kirkens ejere angående
Ejsing Sogn angående
Om hovedgården Landting
En jagthistorie fra Landting 1717
Små notitser om Ejsing Sogn
De ældste gårde

Beskrivelse af gårdene i Ejsing Sogn i ældre og nyere tid

Slægten Windfeldt på Landting i tre generationer
Råstgård
Ejsingholm
Nr. Møgeltoft
Sdr. Møgeltoft
Hellegård
Remmegård
Store Elbrønd
Lille Elbrønd
Ultang
Tønding
Raunholt
Ejsinggård

Nedergård
Østergård
Brogård (Råst)
Lykkegård
Smedegård
En slægtsgård i Raast (Schou slægten)
Damgård
Vestergård

Gårde i Geddal

Bakgård
Sinsgård
En gård uden navn (Niels Breum Mortensen)
Nørgård
Thorngård
Østergård Geddal
Vestergård Geddal
Pilgård
Lille Kroager
Slotsgård
Toftgård
Kjærgård
Hedegård
Højgård
Møllegård Egebjerg
David Jens Gård (Jens Davidsen)
Brøndgård
Dalgård
Enggård Lavhede
Grønkjær

Sognerådsformænd i Ejsing fra 1840

Efterskrift

Til Udarbejdelsen af såvel denne Bog, som også af forskellige bilag til Ejsing Sogns Historie, er for det meste benyttet utrykte Dokumenter fra Arkiverne og forskellige trykte Kilder i Bibliotekerne, samt eget Kendskab til Sognet. Jeg gør opmærksom på, at Materialet, som jeg har samlet på gennem en lang Årrække, ikke må betragtes som absolut fyldestgørende.

Jeg takker for den Velvilje og Interesse, jeg har mødt hos Ejsing Sogns Kommunalbestyrelse og andre, som velvilligt har ydet mig Vejledning, deriblandt særlig Arkivar P.K. Hofmansen. Det er mit Håb og Ønske, at Materialet må blive til Glæde og Nytte for Sognets interesserede Beboere, og at det må blive opbevaret under betrykkende Forhold.

København i December 1955. Anders Kjellerup.

Historiske og topografiske Optegnelser.

(efter Trap Danmark)

Sognets Fladeindhold udgør 7531 tdr. Land - 4344 ha. med 265 Hartkorn. De gennemgående ret lavtliggende delvis bakkede Jorder er gennemgående sandmuldrende og sandede, syd for Kirken

findes Flyvesandsbakker, som er beplantede, mod nordvest ud mod Venø Bugt også lermuldede Jorder. Mod øst en del Hede, Kær og Mose. I Havris Hede har Fabrikant Poul Hyldgård i 1902-03 påbegyndt Beplantningen, som År efter År er blevet fortsat således, at de nu udgør en ret væsentlig Plantage ligesom også Kommunen i 1920 har beplantet store Arealer bl.a. et stykke Hede, som har tilhørt Ejsing Skolelod i den såkaldte Ejsing Hede, Mod nord ved Sønderlem Vig en del Eng, hvor der ud mod Venø bugt er anlagt en Dæmning, fuldført i 1877, til Beskyttelse af de lave Engdrag mod Indbrud for Limfjorden. Mod øst grænser Sognet til Rønbjerg Sogn. Mod nord til Viborg Amt med Sønderlem Vig og Trevel Å som Skillelinie. Mod syd til Sahl og Handbjerg Sogne. I gamle Dage bestod Sognet af to Halvøer, idet der midt i Sognet går en Lavning fra Nord til Syd, så at den vestlige Del synes at have været en Ø.

For mange tusinde År siden var Danmark en stor Ismark. Da Isen smeltede, dannedes vort Fædreland og den Moseler (moræneler) Land og Sten, som Isen havde ført med sig fra de nordlige lande, Ejsing Sogn blev da til på denne tid, men den havde ikke helt det samme udseende, den nu har. Tid efter anden, dækkedes den af Egeskove (senere af Fyr og Hassel) I denne tidsperiode dannedes tørvemoserne.

De to høje Bakkedrag mod Limfjorden, hed 1638 Lundklank og Torndalsbak. Arealet omkring Ejsingholm er højest. Til Sognet hører Øerne Sandholm (1.2 ha.) Færriksholm (0.2 ha) samt nogle ubenævnte Holme (ialt 8.6 ha.) Af det indæmmede Areal Sønderlem Vig, henregnes en Del (ca. 177,1 ha) under Sognet, medens Resten (ca. 232 ha) henregnes under Lem og Ramsing Sogne (Haasum?) I Sognets nordøstlige Hjørne ligger Skørsø, hvor Skillelinien til Viborg Amt går midt igennem. Imod Rønbjerg Sogn er den store Håvris Hede, hvori den lille Ægsø (Egesø) ligger, og Klevenris Mose, Tværmose (Tvedmose) og Trindmose til Landting hører Ramose, endvidere Kjellerupgaardes Mose.

Befolkningstallet var i 1787: 441, 1801:392, 1834: 692, 1850: 775, 1901: 1303 og 1925:1485. I 1921: 63 Gaarde med 214 tdr. htkr. og 141 huse med 48 tdr. htkr. samt 30 jordløse Huse. Ejendomsskylden var 1924: 3862 deraf Jordværdi: 1980, hvoraf (1919) besået med Hvede 4 ha. Byg 67 ha. Havre 369 ha. Blandsæd til Modenhed 30 ha, Kartofler 206 ha, Foderroer 330 ha, Brakjord udgjorde 74 ha, Grøntfoder og Græsning 1564 ha, Haver o.l. 32 ha. Tørvemoser 330 ha, Skov 64 ha, Vandareal 234 ha, Kreaturhold (1924) 385 Heste, 2094 stk. Hornkvæg, deraf 865 Køer, 30 Geder, 863 Faar og 1867 Svin.

Gennem Sognet går Amtslandevejen fra Holstebro til Skive anlagt i Årene 1844-45. Denne Vej var oprindelig planlagt og påbegyndt til at følge den gamle Landevej ad Landting, men i sidste Øjeblik blev denne Plan afbrudt ved Gennemførelsen indtil Brøngaardenes Mærgelgrav, idet daværende Amtsrådsmedlem Boserup til Vinderupgård fik udvirket, at den skulle føres ad Vinderup. Hvorvidt denne Manøvre var til større Skade for Sognet, skal ikke her antydes noget om, men at den i det store og hele har været til Gavn for Færdselen mellem de to købsteder Skive og Holstebro er uomtvistelig, og navnlig har den givet Vinderup By en mægtig opkomst. Ligeledes går Langå-Struer Jernbane, anlagt 1860 gennem den sydlige del af Sognet, nemlig ved Hellegårde. Afstanden fra Kirken til Holstebro er ca. 22 km og til Skive ca, 16 km.

I Sognet Byerne Ejsing, Egebjerg, Gjedal og Raast.

År 1330 skrives Exingh, 1349 Exyngh, 1422 Egsing, Denne staveform ville være mere korrekt med den nuværende Ejsing, Æxingh forekommer også, 1550 Eysingh. Sognets Navn kan sandsynligvis fortolkes som Ek-sing. "Ek" er en gammel Form for Eg, og sing er vel kommen af "sveng", der betyder Snevring, hvorved den Lavning, der går midt gennem Sognet, og i sin Tid har været under Vand, kan betegnes De høje Bredder, have så været bevokset med Egeskov.

Bakkerne ved Ejsingholm kaldes i gammel Tid Skovbakken. Egebjerg bys Navn minder også om denne Egeskov.

I Tørvemosen ved Kjellerupvad er ved Tørvegravning i de senere Aar ogsaa fundet Træstammer af gammel Egeskov. I Thieles Folkesagn fortælles, at der i Heden øst for Ejsing har staaet en Landsby ""Gaderis" hvis Beboere uddøde i Pestens Tid (1604), men Bymændene i Ejsing købte et Natmandsbarn, som blev begravet levende i Markskellet, hvorved de kunne undgå Pestsmitten.

Der fortælles, at Gaardene i Gaderis derefter blev flyttet til Geddal..

Foruden disse 4 Byer, er der andre Stednavne nemlig Lavheden, Rammen ved Geddal og rammen ved Landting. Ligeledes ogsaa den nydannede Ejsingholm Bebyggelse.

Ejsing Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under sammes Rets- og Politikreds.

Holstebro Amtsstue Distrikt.

Holstebro Læge og Skattekreds.

Struer Vurderingskreds.

Amtets 4de Folketingskreds med valgsted i Vinderup.

Forligskreds , 189 Lægd, Ginding Herred, Ringkøbing Amt, (førhen Lundenæs Amt).

Forsamlingshuset er oprettet 1907. Brugsforening oprettet 1902. Andelsmejeriet oprettet 1892, ombygget 1916. Præsteboligen opført 1904.

Egebjerg (øster og vester): 1442 skrives Eghsborgh. Skolen opsat 1834 og 1902 nyopført og flyttet til Amtsvejen. Missionshus opført 1898. Brugsforening oprettet 1902. Indtil 19.. laa en vindmølle på Bakken øst for Brugsforeningen Geddal. 1664 skrives Giedild, Raast: 1688 skrives Raasted.

Skole opført 1885. Hvidemose med Jernbane - Holdeplads. Privat Skole oprettet 1895.

Kirken

Denne er oprindelig bygget i Rundbuestil, vistnok i begyndelsen af det 13 Aarh. af tilhugne Granitsten (Kvaddere) I Korets østre Ende, der er uden Runding, findes endnu et rundbuet Vindue. Dertil er i Slutningen af Middelalderen (ca. 1400) føjet et Sideskib på Nordsiden, bestående af 4 Hvælvinger og et hvælvet Kapel med Kalkmalerier, der ved en gammel Mur er skilt fra Sideskibet.

Udvendig mod nord, ser det alt ud som 5 forskellige Tilbygninger, men de er åbenbart foretagne samtidig for at udvide Kirken. Disse Tilbygninger bestaar af Mursten for oven, men tilhugne Granitsten for neden, hvilke sidste følgelig ere tagne fra den nedbrudte nordre Kirkevæg. Samtidig

hermed er bygget Sct. Dionysii Kapel til Kirkens Sydside, der også forneden er Kampesten og ellers Mursten.

Disse Tilbygninger hidrører vistnok fra fru Karen Henriksdatter, Åge Puders enke.

I det nordre Sideskib har der været en Indgang. Den ret anselige Kirke er maaske indviet til Sct. Dionnysii. Kor og Skib er fra romantisk tid sikkert i Slutningen af det 12 Aarh.

Kirkens sidste Tilbygning er Taarnet, som ikke oprindelig har haft den den nuværende Højde. I 1774 som Aarstallet på Taarnets vestside angiver, er der bygget en Etage på.

Ældst er sikkert det hvælvede Sakrasti efter hvis Opførelse man nedbrød hele skibets Nordsidemur, som erstattedes af en Munkestensmur med de 4 store rundbuede Arkader, der føres ind til det da opførte nordre Sideskib. Norddøren flyttedes ud i den nye Ydermur. Omtrent samtidig tilføjedes Vaabehuset foran den oprindelige Syddør, som har glat Tympononfeldt over rundstavsprofilerede Karme.

Paa Taarnets Vestside er anbragt Bogstaverne P.H.S.-M.A.B., som betyder Peder Hansen og Mariane Bernsdorff.

Inde i Kirken den smukke Døbefont i Granit. Her staar paa latin: I navnet Faderens og Sønnens og den hellig Aands. Desuden er der indhugget forskellige Symboler. Døbefonten er maaske fra kirkens Begyndelse. Det samme gælder måske Alterbordet, som er bygget af smukt tilhugget Granitkvadre, som nu er dækkede.

Altertavlen er fra 1764 i Rokokostil med Maleri af den Korsfæstede. 1889 fik den nye Billeder og samtidig restaureret, men blev 1930 ført tilbage til sin gamle Skikkelse. Fire gamle Billeder blev anbragt i Alterbordet, hvor de nu gør smuk Virkning. På Topstykket findes Moses og Aron, tidligere dækket af Tro, Haab og Kærlighed. Øverst på Topstykket findes med forgyldte hebraiske Bogstaver Herrens Navn. Jahva. I Kirken findes altsaa Treenigheden, Javhe Navn på Alteret. De mange Billeder af den korsfæstede Jesus, mindst 5 og endelig Helligaandens Tegn, Duen i Himlen over Prædikestolen.

Altertavlen er opsat af Niels Lillelund og Mariane Bernstorf, hvis Monogrammer er anbragt i hver sit Felt på hver Side af Maleriet. Prædikestolen er fra 1656 og skåret i Eg og forestiller Dommedag. Efter Sigende oprindelig bestemt for Viborg Domkirke, men var for lille, hvorefter den vistnok blev skænket til Ejsing kirke.

Stolestaderne er fra det 18. Aarh. Lukket Præstegårdsstol fra Renæssancetiden.

Foran Sydkapellet en pulpeturagtig Herskabsstol i Rokokostil, indrettet 1765 af Niels Lillelund, som også har skænket en Lysekroner. Under denne Herskabsstol findes den jernbundne Dør til Grovkælderen, som indbyggedes 1671 af Mogens Rosenkrantz til Landting, men i 1926 er nedlagt.

Det øvrige Kirkeinventar er af nyere Dato og bærer Præg af de forskellige Tidens Kunstsans. Billedskærerarbejdet er langt fra det betydeligste, medens Malerarbejdet næppe i vore Dage ville blive taget god. Det bedste Billede er Jesus på Korset, som sidder i en Fyldning i Degnestolen. Det har været overmalet. De forskellige Kirkeejere eller Kirkeværger er ikke altid faret frem med Forstaaelse og Skønsomhed, idet man ofte har overmalet smukke Billeder og givet ringe Farver for de gamle smukke Kirkefarver, eller når man i en Aarrække havde dækket de smukke og gode Bjælker med et skrækkeligt Gibsdække, som nu er forsvundet. Ligeledes har gamle Kalkmalerier været overkalket, men er nu med Nationalmuseets omhyggelige Arbejde blev afdækkede, og fremtræder nu i smuk stand, ligesaa ogsaa Stolestaderne. Disse Arbejder blev foretaget i 3 Tempi 1926-1929 og 1930.

Desuden findes der forskellige Gravmæler. En Præstetavle, opsat 1751 af Jens Møller med den smukke Henvisning til Daniel 12,3. Der er ogsaa en gammel lukket Præstestol, der tilhørte præstegaarden med navnetræk M.A.M og derover en Krone. 1766 hang over Triumfbuen et Krucifix og på Siderne stode paa træbjælke Johannes og Paulus, hver med en tavle i haanden med Bibelsprog.

En spidsbuget Indgang til Taarnet, der er hvælvet og opført ved Enden af den oprindelige Kirke, der er restaureret 1774. Sct. Dionysii kapel, der er hvælvet, var oprindelig indrettet for Tilbedelsen af denne Helgen, hvis Billede endnu er til, men i havareret Stand. Det beskrives 1772 således af Arkivtegner Abildgaard: Dionysii Billede af Ttræ, 1½ Alen højt, er malet med bleg rødagtig Farve på ydre Kjole, neden ses en blaa Underkjole, i den venste Haand holder hanforved sig en katolsk Bispehue, og i den højre Haand støtter han til Bispehuen, men efter Sigende har han holdt et Septer (måske rettere en Bispestav) Habiten er Munkehabit og Hovedet er borte, som dog er tilstede 1766, da Præsten beskriver Billedet og siger, at det havde været en forgyldt Krone på Hovedet.

Billedet stod bagved en muret Alter, og bagved det var en hul muret Alter og bag dette igen en hul muret Vindeltrappe, hvorpå Præsterne kunne stå op bagved Billedet. Da Biskop Anchersen 1734 holdt Visitats, bad Biskoppen Præsten om at bevare billedet som en Antikvit, medens Alteret skulle rives ned. Billedet blev derpå hensat i den hule Vindeltrappe. Det egentlige Alter var dog allerede nedbrudt tidligere, og Billedet flyttet fra den oprindelige Plads, hvormom følgende Indskrift minder:

"Dette Capell, som du her ser, i Pavedom har været,
Hvor Dionysius med Fleer på sin Maner har læret.
Af Hannem haver det sit Navn til ældgammel Minde,
Nu bruges det til bedste Gaun, sligt er ej meer at finde.
Til Kendetegn ståed her af Stene et lidet Alter mured,
Her ståed foruden Kiød og Ben dend muredh af træ og lured.
Mand taeg det ? med hendes Behag, som Kirken havde at raade
Domprousten udi denne Sag Samtyete uden Baade
Sligt drev den ædle danske Helt Mogens Rosenkrantz til veje.
At når Hand blev af døden fælt, han denne Sted kund eje.
Hand lod her under Kirkens Tag sin Lejested beramme
Paa sin og sines Velbehag den Old-Uhr-gamle Stamme."

Mogens Rosenkrantz lod altså indrette sin Begravelse under Kapellet, hvis Gulv er nogle Trin højere end Koret, og i selve Kapellet havde han sin Stol og magelig Plads nok til at spadsere på efter Sædvane under Prædiken.

Niels Lillelund indrettede som nævnt en indelukket Stol i en Del af Kapellet med smukt udskåret Blomsterværk malet og forgyldt, Kirken til stor Sirat og Prydelse. Begravelsen under Kapellet er imidlertid af endnu ældre Dato, således er i Kapellet's østre Side indmuret en blå Sten, hvorpå er indhugget Axel Rosenkrantz med bart Hoved, rødt Haar og Skæg i fuld Rustning med Stormbuen sat ved Fødderne og hans Frue i sid sort Kjortel med smalt hvidt Forklæde tillige med deres Anetavle.

Sie Guds Lam som borttager alle Verdens Sønder.

Under denne Sten ligger begravet ærlig og velbørdig Mand Axel Rosenchrans thil Langthint og hans Kjære Hustrue Frue Berthe Knobsdatter. Og døde Hand på Langthindt aar 1551 onsdag næst efter vor Frue-dag ?? then 4de Februarii. Og døde Frue Berthe og på Langhindt i samme år then 20 Feb. Gud almægthigste under thennom baade en glædelig Opstandelse med alle throe Kristne på den yderste Dag til evig Glæde og Salighed. Amen.

Indgangen til Begravelsen er siden forsynet med Niels Lillelunds og Hustrus Navnetræk. Den er også benyttet længe af Ejerne af Landting.

Følgende Indskrifter fandtes på Kisterne 1766: Herunder hviler dend Mand, ej allene for sine Forfædres berømmelige, men for sine egne høj-priselige Meriter tilbørlig Hand kaldes Høj-Edle og Welbårne, Gudfrygtige, Fromme og Oprigtige Herre. Sl. Mogens Rosenkrantz til Glimminge, Landting ect. ? Saasom Hand havde arvet en høj Byrd og et ædelt Navn ved Fødselen af sine Højædle og Welbyrdige Forældre Holger Rosenkrantz til Glimminge ect. og Frue Lene Gyldenstjerne til Bieregaard, Anno 1622 d. 30te Maj. Så har han og artet dem i at formeere og bepryde Gaarden sin Herkomst, der er en af de ældste og en af de ædelste. Med de yndigste og ypperligste Dyder, som saae een deel af dend Lyst han havde og den Slid, han anvendte på boglige og lovlige Studeringer for at ligne sine Forfædre i Gudsfrygt og dyb Lærdom, een deel af dend ustraffelige Vandel han førte og de priselige Idrætter han øvede sig udi for at opnaae dem i Mandige Bedrifter og loffærdige Forretninger. Han blev derfor efter een og atter en anden vidt og langt giorte, men Sig desværre Dygtighed og Æresforøgelse Velfuldenste Udenlandsrejser betroet, først af de højeste Charger i Krigstider for sit uforsagte Mod og Velmernte Nidkærhed for sin konges og Fædrelands Roe og Velstand, Saa og siden af de værdigste Bestillinger udi Freds-tider for sin uforfalskede Oprigtighed og velbekiente Redelighed i alle høje ærender og Forretninger. Så at hands Gudsfrygt, Ærlighed, Trofasthed og godhiertighed har derfor og baade forhvervet ham et lykosaligt og langt Liv af Gud, at hand saa sine Børn og Børnebørn med Glæde uden Sorg, på sine gråe Haar med Sundhed uden Svaghed, Og opnåede en god Alder med førlighed uden 2 eller 3 Maaneders ringe Skrøbelighed nu sidst, førend han d. 17de Maj Anno 1695 sagte og Salig hensov udi sin alders 73 Aar, som hand havde fuldendt saa nær som 13 Dage, saa og lagt tilbage efter ham hos alle brave og retskafne Folk et Udødeligt ærefuldt Minde, som skal leve saalæne, Nogen lever, der ved at sætte pris paa Dyd og Mandighed og paa gammel troe og love.

-Herudi ligger hoslagt det jordiske, der var en Boelig for dend Dyds fuldkommende Siæl, som vi Kand mindes af at være givet Nogen blandt de ædelste af Qvinde-Kønnet, saasom hendes priselighed og fornuftighed var bekendt af flere ved Røgtet, end der havde seet Hendes Perseon med Øjne. Hund var dend Høj-Edle og Velbaarne Frue Sophie Bilde til Damsboe ect. Hvilken ej alene nød stor ære for sin høje adelige byrd, thi dend berømmelige sidste Danske Rigers Marsk Her. Anders Bille til Løvis-moese eet var hendes Fader og dend Høj- og Welbaarne Frue Sophie Rosenkrantz til Broebyegård var hendes Moder, som føde hende på Ruegaard i Fyen Anno 1634 d 15 Fbr. Men og Naade står Afkald for sin Medfødde ypperlige Art og Kultur, der yttrede sig hos Hende fra første Ungdom udi en yndelig Gudsfrygt og synderlig Dyds flid, Hvorudi hun til alles forundring kom før Aar og Alder til fuldkommenhed.

Hvorfor Hun, der var dend værdigste for sin dydelighed iblandt Jomfruerne blev og i sit lykkelige Giftermål, som skedte Anno 1651 d. 24de Augusti. Med een af de Ældste og Braveste Kongens Mænd Høj-ædle og Welb. Mogens Rosenkrantz til Glimminge ect. agtetog æret for dend Gudfrygtigste, Frommeste og Wiseste iblandt Fruerne Hendes Gudsfrygt lod hun see i dend hellige Skriftes idelig Læsning, I Guds huuses flittige Søgning, i sine visse beder timers daglige opagtning, i sin Kiære Børns guddelige Opdragelse og i hendes gandske Huuses alvorlige Tilhold, at dyrke og påkalde Gud Morgen og Aften. Hendes fromhed blev roset af hendes Herre, priset af hendes Børn, æret af hendes Tienere, berømmet af de Rige, og Velsignet af de Fattige, Hendes Visdom var ej alene en Redning og Rettelse for sine egne, Men endog et got Raad for de fremmede, Formedelst saa dydefyldt et Levnet, fik Hun en Naadefuld Løn, som var et langt Lyksaligt liv. Thi der Hun havde faaet ære for sine Børn og Glæde for sine Børnebørn, lod Gud hende slutte sit Livs Maal paa Dams-Boe i Fyn. Anno 1699 d. 9de Januarii med en god rørig Alderdom, og fulgte sin Salige kært forhen Afdøde Herre ind for Guds Ansigtets breskuelse i det evige liv, efter at hun i dette timelige Liv havde været beskuet af Verden i 65 aar mindre end 34 dage saasom et Dyds Spejl. Men nu oplinses Hun i Himmelen af Guds Ansigt Herlighed som en salig Helgen, og er i minde paa jorden blandt alle Gode som en Tro-Christen

Herunder hviler Høj-Edle og Welb. Frue Sophie Bilde, som er død paa Søegaard i Fyn Anno 1664 d. 2den Julii. Hendes Fader var Høj Edle og Welb. Sten Bilde til Thiirsbeek. Hendes Moder var Høj-Edle og Welb. Frue, Frue Karen Bilde, Og Kom dend SL. Frue i Ægteskab Anno 1686 d. 28de Februarii Med Høj Edle og Welb. Herre Anders Rosenkrantz. Udi deres Kierlige, yndige og fornøjelige egteskab. Nemlig 20½ Aar har Gud Velsignet dem med 7 Børn de 2 ere døde og de andre lever endnu 2 Sønner og 3 Døtre. Anno 1706 d. 23de Augustii er dem SL. Frue i Herren Salig hensovet paa Thiirsbeek, efter hun her i Verden haver ført et meget Christeligt Skieheligt, Gudsfrygtigt og berømmeligt levnet 42 Aar 7 Uger 3 Dage. Gud forlene hende med alle Troe Christne en Ære Glæde-fuld Opstandelse paa den yderste Dag.

Herunder hviler Høj-Edle og Welb. Nu SL. Jomfrue Sophie Rosenkrantz, fød paa hendes Fædrene Gaard Thiirsbeek Anno 1690 d. 8de Augusti. Hendes Fader er Høj-Ædle og Welb. Anders Rosenkrantz til Landting, hendes Moder Høj-Ædle Welb. Frue Sophie Bilde til Thiirsbeek, og døde samme Sted d. 19de Maj 1711 da hun var 28 Aar 40 Uger og 4 Dage gammel.

Legemet i denne Boelig sover tryk og hviler rolig

Sjælen er i Herrens Haand

Begge skal dog samlet være igen opstaae til Ære,

Naar All-ting er endt ved Brand

Her i er lagt til legemers hvile Høj-Ædle og Welb. Nu SL. Juncker Steen Rosenkrantz, død paa hans Fædrene Gård Thiirsbeek Anno 1792 d. 2den Maj. Hendes Fader er Høj-Edle og Welb. Anders Rosenkrantz o.s.v. Hand aflagde sin dødelighed til evig Herlighed paa sin Fødested d. 11de Juni i hands Alders 19 Aar 5 Uger og 5 Dage.

Iblandt de mange Kister, der endnu findes her, er ogsaa en over den 1797 afdøde Kammerraad P. Hansen til Landting.

I Sideskibet findes følgende Epitaphier:

1660 lod Erlig og Welbyrdige Mand Mogens Rosenkrantz til Glimminge kgl. Befalingsmand over Lundendes Amt, som i sidste Svenske Fejde førte imod Rigers Fjender dend Skaanske og

Sællandske Adelen Ros-Tienste og Esgvadroner. Og en Oberst-Lieueenant afver den Sællandske. Dette prette over sin Kiere Broder Erlig og Welb. Christian Rosenkrantz til Landting, hvilken, efter at hand 3 de Gange med største berømmelse havde beseet Spanien, Italien, Franskerige, England, Holland og den ganske Romerske Rige, er Hand Anno 1643 i den daværende fejde mod de Svenske Kommen i c.4ei Tienste først for Fendriek, siden for Capitain over dragonerne. Da krigen var endt, rejste Hand atter ud igen med Wwlb. Herman Krag i den Francoiske tienste under Welb. Oberst Christian Frises Regiment til Hest og blev Major. Anno 1648 d. Augusti blev hand i sn Træffning mod de spanske imellem Deirheim og Neustadt an der Ober faldt ved en landsbye kaldet Butzzbaah. Og efter at hand var dødelig Qvæsted og hans Hest skudt, fægtede hand endda til fods, blev saa paa Valstedet, ligger begravet til Neustadt i Hendes alders 33. Plus ? qve. mo?.

Dog bør stor Priis Du Danske Mand

Af Rosenkrantaers Slægter

Aaa vel i vort sam fremmet Land

Der Du mod Fjender Moed

Og uforsagte Hjerte

Sig derudaf erkiende loed

At heller Du med Smerte

De Spanskes Skud fordrage vil,

Og heller sette Livet til

End Livet af dem tigge

Ach, burde vel det Fædre Land

At miste, saadan Ære.

At miste, saadan tapper Mand

Og saa forladt at være?

Dog det er nok, at vi har hørt

At Du med Roes har fegtet

Saa Længe Du et Lem har rørt

Saa læænge Du har megtet

Du døde der, Du lever her

Du lever hvor vi vanker

Dit Navn for All udødeligt er

og Alderdom ej saneker-

Memento Mari. Epitaphium Ofver 2de I Live Elskværdige I Døden Himmelværdige, I Graven Præsværdige Ægtefælle, Hustruen Dend i Live Wel-Edle og Livsalige Nu i Døden Himmelsalige Matrone Mad. Magdalene Sybille Hejde. Hvis dydige og Jordiske Duell, som herunder bevares, fik Liv i verden aar 1702 d. 3de August. Udi Giødstrup Præstegaard. Hun levede først i sine Forældres Hus, som en Elskværdig Datter, Højest elsket afsin Fader dend Guds Mand Førhen Velærværdig Hr. Mogens Hejde, Sognepræst for Snejbjerg og Tørring Menigheder, Og sin Dydige Moder Wel-Edle Mad. Maren Christensdatter Juul. Hun levede i sit eget huus som en Præsværdig Hustru. Da hun Aar 1728 d. 3die December kom ved Guds Raad i Ægteskab med Wel-Edle og Højfornemme Ligneur Morten Nielsøn Hemmer. Med Ham hun levede til sin Dødsdag saa Eenig og Kierlig, som det havde været een dag, Wel uden livsfrugt i 33 Aar, men dog med det Større Aandens Veldige frugter. Som en opbyggelig en Ophold og fromtorv, Som de havde været hendes egne. Da hun endnu lever i dres hjerter og været i hendes Støfv, indtil de Selv bliver til Støfv. Hun levede saalænge hjertet levede i hendes bryst Med et hengiven hjerte til Gud oghans Ord, Et trofast hierte til hendes Ægtefælle, Et Omhyggeligt hierte til sine antagne Børn, Et Gavmildt hierte til de Trængende. Et got hierte tit alle, hun lod af at leve i Verden 1762 d. 9 de April. Efter at hun saa vel havde levet sin tid af 59 aar 8 Maaneder og 5 dage. Hendes Dyd bør leve hos alle Skiønsomme Efterlevende Ien U-forglemmelig eftermæle. Manden dend forhen Wel-Edle og Fromme nu til evig hvile henkaldt Salig Mand Leigneur Morten Nielsøn Hemmer, hvis Legems Støfv her under gemmes i Jordens Støfv. Hvis Levnets Løb begyndte i Verden Aar 1692 d. 2 Juli, His Livsalder blev ført som en lydig Søns Udi sine Forældres huus. Daderens Den Høj-Agtbare og Welfornemme Niels Rasmussen, Borger udi Skive, Og Moderen Wel-Edle og Gud-Elskende Matrone Maren Andersdatter, som vel ved døden forlod Ham Eene ,med Opdragelse, Men Herren antog Ham ved sin viise Raads Førelse og ledte ham igennem 3 de Husbondens tjenste. Først hos Wel-Edle Leignr. Thøger Ostenfeld til Lundegård, dernæst hos Wel-Edle Leignr. Niels Overgård til Qvistrup. Endelig hos Wel-Edle baarne Hr. Niels Linde til Kiærgaardsholm ret. hvor hand som tro Tiener blev Satt i 4 aar til en Troe Huusfoged over i Herrgaards Opsigt, Og for denne sin retfærdige Forhold befundne Troskab, U-trættet Arbejde, langvarig Tienste i 16 aar, vandt Ej alenest Husbondens yndist og belønning At betro Ham sine Vigtigste Ting til Forretning, At beb. Ham Lndting til Boepæll og Vaaning, At forunde Ham Nyegaard i sin Tid til Forpagtning, Men endog vandt derved sin i live Hustruers højagtelse, Dend Wel-Edle nu i Gud hanhvilende Salig Madame Magdalene Sybille Hejde, at overgive sig til Hands Kiere Brud og Ægtefælle, som ved Guds raad blev fuldbyrdet d. 3 December 1728, og ved Guds Naade velsignet, undtagen Livs Arvinger, Udi 33 Aars højpriselige og mageløse ægteskab, da Dødens Bitterhed vel brød dette Egteskabs livsalighed, men erstattede Ham det Tab ved sin dødelige Afgang Anno 1763 d. 27 Januari. Til en evig Samling med sin Sl. Egte-Mage i Himmelen, da hand her havde været en retsindig Mand og god Christen, velsignet af Gud, yndet af de Høije, agtet af sine Liige, Elsket af de Ringe, Oprigtig og Tienstfærdig mod alle og saa skrevet sig Selv dend bedste Grav-Skrift i alles Minde, Da hand i sin alders 73 aar forlod verden, og efterlod sig et god-gjørende Navn og berømmelig Eftermæle Anno 1763.

I den østre Hvælving, der i ældre Tid var Skriftestol, er Begravelse for Præsten Schousboe og hans første Hustru. Deres Kister have følgende Indskrifter: " Herunder hviler Ærværdig og meget Wellærde Sl. Hr. Hans Schousboe , Barnefødt udi Schusboe i Fyen Anno 1683 Vel? Sogne- Præst for Ejsing Menighed udi Ginding Herret i Hassyssel udi 16 Aar 11 Maaneder 3 Uger 5 Dage, døde i Ejsing Præstegård 1724 d. 22 Maj udi hans Alders 44 Aar. Gud give ham med alle Hellige og Udvolde en glædelig og ærefuld Opstandelse. Her glemmes da i disse Fiæl Hands Legeme hos Gud hans Sjæl I ærig glæde frydes. Hand læved vel, en salig Død hand derfor og af Verden nød. Med Kronen Hand nu prydes, dend Hædersbaarne og Dyd-Edle nu hos Gud Salig. Matrone Mette Cathine Pedersdatter Biering, død i Fyn udi Verving Præstegaard Anno 1686 d. 3die December. Kom i Ægteskab med Hæderlig og Wellærde Hr, Hans Nielson Schonsboe Anno 1708 d. 3 Juli, levede sammen 7 Aar 38 Uger 4 Dage og avlede 2de Sønner og 4 Døtre, døde Anno 1716 d. 21de September udi alder 30 Aar 2 Maaneder og 2 Dage. Endvidereen Gravsten i Træramme med Indskrift over Præsten Provst Knud Christensen, død 1628. Det er optegnet 1766, at Morten Hemmer 1742 har skænket Kirken et Jærn-Sprinkelværk foran Alteret og i sit Testamente 200

Rigsdaler for sit Epothofium, som særlig skulde anvendes til en ny Altertavle og anden Prydelse, "den Kirkepatronen Leign. Lillelund med flere af sine egne redelig har forbrugt"

Paa den ældre Altertavle stod Erik Rosenkrantz og Fru Maren Juels Navnetræk 1598. Alterstagerne synes at være fra Chr. IV, s Tid. Kirkeklokker for nogle Aar siden omstøbt. 1766 sagdes det, at være saa stor, at den kunde ringes af 3-4 Karle, men der var dog ogsaa en mindre Klokke. Paa den store læste Abildgaard 1772: Anno domino mdrv. jhesus rex indeorum maria jeg hedder i eysing Sogne jeg støbt. Gud til lof, sanetus dionisius oc alle guds hielm til lofoe erre, fru sanete Anne siel tvidi amen.

1650 blev der indstillet til Kongen, at Kirken behøvede sit nyt Klokkeværk. Klokken var taget ned og kunde ikke ringes, førend samme Klokkeværk blev hugget af? Selve Kirken var forfalden, fordi en mand som i 6 Aar havde Landting i Forpagtning, oppebar Kirkens Indkomst, og ikke vilde lade det brøstfældige forfærdige, og han rømte siden bort. Desuden var salig Holger Rosenkrantz før samme Mands Forsømmelser bleven Kirken en Sum Penge skyldig, og 1/3 af dens Beholdning var befalet afgivet til Sørø Kirkes Reparation. Kongen tillod derfor 31 Marts 1650 at hele Beholdningen maatte anvendes til Kirkens Istandsættelse. En mærkelig Indskrift udførte med Majuskler, med Undtagelse af e i ejus, hvor us betegnes med en krølle, findes paa Kirkens søndre Mur imellem Taarnet og Vaabenhuset. Indskriften er formodentlig ved Ombygning vent på Hovedet thi oprindeligt maa den nuværende nederste Linie A.C.E.R.V.S. Fili have været øverst. Den læses saledes: Acerus filius Tveonis Cabbi et domine eius Ide, Deus. Det er: Asser Søn af Tytge Cabbi og hans Frue Ide. Gud. Stenen er lidt over Alen lang og 3 Kvastir bud og Indskriften omgiver et Kors, hvor Midtpartiet udgør en Rektangel og Armene ligeledes ende i Rektangler. Imellem Korsarmene findes de Bogstaver til hvilke der ikke var Plads i Randen nemlig dedeus. Domine betegnes med D.N.E. med Streg over IV. Denne Sten er vistnok, foruden at være Ligsten, tillige Betegnelse af hvem der har ladet Kirken bygge, og til Minde om Asser Tygesens Forældre, thi den er sikkert indsat i Muren, da Kirken blev bygget. En Knud Kobbi nævnes 1255, som en af Rigets Stormænd, og Navnet Kobbi forekommer ofte i det 13 Aarhundrede, men nævnte Personer, der formodentlig have ejet Landting, nævnes ellers ikke. Østen for denne sten er en anden med 6 femkantede Figurer i rund Fordybning. (O.Nielsen: Hjerm og Ginding Herreder)

Præster i Ejsing

Gregers 1349

Lave 1422

Laurids Winther 1475-1486. (førte Stjernejulernes Vaaben)

Peder Jansen 1539

Peder Marekwardsen 1544

Christen Knudsen 1568-1584

Knud Christensen 1589-1628

Knud Pedersen Hørdum 1629-32

Søren Jensen Vildbjerg 1632-65

Søren Rasmussen Malmø 1665-1707

Hans Mikkelsen Schousboe 1707-1724

Laurids Christensen Winther 1724-28

Hans Hansen Grøn 1729-30

Jens Nielsen Møller 1730-82

Christoffer Berntsen Mulvad 1782-1802

Jørgen Koefod 1802-19

Under Annex til Sahl var følgende Præster

Palle Lassenius Borup 1800-34

Ole Wiedermann 1834-44

Henrik Rudolf Buchhove 1844-65
David Ludvig Gert Warming 1866-82
Hans Lissing Theilade 1883-91
Lars Peder Gothard Larsen 1891-1903
Frederik Holm 1904-11
J.I. Jensen (Kapl.) 1904-11
J.N. Lundby 1912
F.O.M. Nørgaaard (Kapl.) 1912-16
Niels Bundgaard ?

Historiske biografiske Oplysninger om Præsterne i Ejsing:

1539 Klagede Ingeborg Lavridsdatter over Knud Christensen, at han havde lovet hende Ægteskab, men ikke indfriet sit løfte, og efter at han var kaldet til sin Faders Kapellan, blev det ham forbudt at prædike, indtil han giftede sig med hende, havde han imidlertid beligget en af sin Faders Piger ifølge Lensmandens og Biskoppens Beretning. Kongen befalede derfor 20 November 1593, at efterdi hans idelige Forseelser ikke ere at lide eller gedulge, men tilbørlig bør straffes, skulde han staa aabenbar skrifte, og lide en tilbørlig og lidelig Straf, men derpaa maatte han stedes til Kald og Prædiken, at gøre Tjeneste som tilforn. 24 Juni 1632 skrev Lensmanden Ulrik Landberg til Biskoppen, at Holger Rosenkrantz havde bedet ham paa sine vegne at beskikke en Præst i Ejsing, . Hn havde nu foreskrevet en Person fra Varde at prædike i Kirken, hvem han anbefalede Biskoppen med de ord: Jeg er saa glad, at de fattige Mænd kunne faa en Sognepræst, den gode Gud unde, at det er sket i god Tid.

Hr. Søren Jensen fik 2 December 1657 Kl. Bevilling paa 1/4 af Sale Kierketiende, da han 1642 havde faaet Tilsagn om den første ledige Tiende. Den ovenfor omtalte Sjælemesse i Kirken for Fru Karen Aages og hendes Efterkommere blev ved Reformationens tiden ændret til Onsdagsprædiken og Præsten beholdt den indtægt der er henlagt til Sjælemessen, nemlig Herligheden og Landgilden af 2 Gaarde i Gjeddal, samt Afgiften af Møgeltoft og Tøndig, til hvilke Herligheden skulde høre under Landting.

1690 fremkaldte Præsten Hr. Søren Rasmussen et Ti vidne, at Ejsing er den allerslettteste og ringeste Sogn i Ginding Herred, baade paa paa Ager og Eng og for deres Ringheds Skyld kunne Sognemændene ikke svare Præsten hans Rettigheder, som de burde at give, og han billigen burde have, at Hr. Søren Rasmussen ikke udi 10 Aar havde bekommet sin Rettighed af Møgeltoft og Tyndig, som han skulde have for Onsdagsprædiken, nemlig 15 Tdr. Hthr. og Skp. Havre, og han dog har gjort Onsdagsprædiken mere end hans Formand. " Præsten anfører i en Indberetning fra samme Aar som Grunden hertil, at Bønderne bleve saaledes medtagne ved Arbejdet og paa anden Maade af den, som havde Herligheden, at de intet kunne yde.

Fra Præsten Hans Schousboe og hans Hustru Maren Pederdatter, der var datter af en Købmand i Lemvig og efter hans Død giftede sig med Præstens Hans Rosenberg i Lemvig nedstammer den Adelige Familie Gyldenfeldt. Hans Søn Christian blev nemlig som ung Student Huslærer paa Broholm hos Oberstløjnant Niels Sehested og blev forlovet med en af døtrene, hvorfor han blev jaget bort, medens Familien søgte at tvinge hende ved haarde Midler og fik hende forvist til Bornholm, til hvilken Ø der nægtedes ham Adgang, Efter nogle Aars Standhaftighed op naaede de elskende dog 1747 Fr. d 5tes Tilladelse til Ægteskab, imod at han gav Afkald paa hendes fædrene og mødrene Arv. Schousboe blev Officer i Bornholms Millitz, senere Kommandant i Korsør og 1761 optaget i Adelsstanden med navnet Gyldenfeldt. Om dette Eksempel paa trofast Kærligheds

Udholdenhed mod Adelsstolthed og Familietugt findes en læseværdig Beretning af P.M.Stolpe i Historisk Tidsskrift 6 Række 5 Del.

Det var en meget besværligt Annex Præsten 1735 havde faaet i Handbjerg Sogn med den elendige Kirkevej, der ofte omtales i Kirkebogen i Hr. Jens Møllers Tid, især ved Kørslen over Skærbæk, hvorover der var Overkørsel nærved Stranden, hvor Skærbæk Bro findes. 2 Juledag 1753 faldt mine 4 Hopper i Skærbæk under islag, jeg selv kom lykkelig af Vognen og maatte resolve at vade til Støvleknæerne derover paa Isen, som Gud selv alene styrkede, at den ikke brast.

Samme Præst brugte meget Degne til at prædike til at prædike for sig. 1732 prædike ofte den unge Degn i Sale Msr. Henrik Hulman og Degnen i Hadderup Mrs. Engeltoft. 1733 prædike Degnen i Hemmet Kristoffer Fjord og Degnen i Estvad Msr. Hvid. 1735 prædike Degnen i Borgbjerg Mrs. Tøren. 1743 Degnen i Sale Msr. Besballe af Landting (formodentlig Huslæreren), som Dagen efter rejste fra Landting, en underlig Casus, at han 1774 skriver: prædike Msr. Brokman i Handbjerg og kørte i Seigneur Hansens Kane, som var en overmaade stor Tjeneste slig Vinter, Det var dog ikkealtd, han ønskede samme Persons Tjeneste, thi samme Aar skriver han: " var Barnet fra Landting i Kirke, men skønt jeg selv havde beredt mig til at prædike, maattee efter Seigneur Hansens forlangende Brokman træde i mit Sted, da han aflagde en Prædiken i et Studs.

Kaldet var vel daarligt, men det er alligevel ret komiskat se Præstens Glæde udtrykt i Kirkebogen over indbringende Forretninger. Saaledes skriver han: 3die Marts 1744 viete Peder Madsen Anne Koek paa Handbjerg Hovedgaard. Nb. 10 Rdt det bedste Bryllup hidindtil. 30 September 1746 viet Msr. Hillebrand Holst og Mademoiselle Anne Sophie Schultz paa Handbjerg Hovgaard. Brud og Brudgom ofrede hver 1 kurant Dukat, af Følgeskabet 8 Kroner og i smaa mønt 2 Sletdaler. Lausdeo. (Gud ske lov) 4 September 1750 Marie Rasmusdatter Lund paa Landting viet til Hr. Jens Chr. Vindelev, Præst i Staby, hvorfor jeg blev aflagt med 30 Kroner. Det bedste Bryllup jeg min Levetid har haft. Laus Deo. Siden havde han den Sorg at miste Indtægter for Ligprædikener. Han skriver saaledes: "1786 døde der 30 personer i Sognet, de fleste af Sprinkelsvaghed. Kammerraad Hansen forbød sine Bønder at lade holde Ligprædiken, og den Ordre turde ingen overtræde, men bliver vel i hans Tid en sædvanlig Skik. Det ses ogsaa, at Lugprædiken endnu 1790 var usædvanligt. Glansperioden i Præstens Tilværelse var sikkert Bispevisitatsen 1734, efter at der ingen saadan havde været siden 1714, om hvilken han skriver:

Fredagen efter 11 Søndag efter Trin. 1734 var Biskoppen Magister Anekersen af Ribe her i Kirken at visitere, da Msr. Otto Lasson prædike her for Biskoppen, og fandt Hans Højærværdighed sig Gud ske lov velfornøjet med Ungdommen. 12 Søndag efter Trin. blev bemeldte Hr. Otto Lasson her i Ejsing Kirke ordineret at være Sognepræst for Snejbjerg og Tjørring, da Hr. Vitus Bering af Rind efter Forlangende intemerede Embedet, ellers forrettede jeg selv, og efter Prædiken døbte Christen Pedersen af Roest hans Datter Karen, blandt hvis Faddere indfandt sif efter Hans Højærværdigheds gunstige Anledning at ofre: Provsten Hr. Peder Høeg af Estvad Hr. Vitus Bering af Rind, Hr. Emmaeke, Hjerm af Vandborg, Hr. Svend Heide af Vejrum, Bispindens Broder Kaptajn Mælchen af Viborg, Seignr. Morten Hemmer af Landting og Biskoppens Familius Mor Møller. Endogsaa blev Anders Jonsons Hustru af Egebjerg samme Dag introduceret, hvilket endogsaa gav den Anledning, at det gunstigste behagede Bispinden at ofre, siden Fru Kaptajn Mæeekens, Provstinden af Estvad og Hr. Otto Lassons Kæreste, hvilket alt blev mig det bedste Aeeidensoffer, jeg siden min Ankomst har haft, og snart utroligt mere saa anseeligt kan ventes.

Sluttelig kan anføres hvor besværligt Embedet var Aar 1730. Den Kaadmunde Stiftsprovst Tychonis i Viborg skriver til Oversekratær, hvori han søger om Ejsing Sognekald til en Slægtning, og fremsætter følgende Bemærkning: Jeg leer ved mig selv, naar jeg tænker på Ejsing Kald, der i Aar igen er ledig, Ifjor var jeg " legatus a Setera" Jeg gad vist hvem det bliver i Aar, saa var det end ej saa galt, at Hyrden kunde være efter Kvæget, thi D;Exell ved, at det hele sogn bestaar af 40 Stoddere, Anders Kammerjunker (Rosenkrantz) naar han paa Ladting, uberegnet- Denne

Beskrivelse af Kirken og dens Præster, er i det væsentlige gengivet efter Dr. O. Nielsens
Beskrivelse af Hjerm og Ginding Herreder

Landting

Denne gamle Adelsgaard kan føres helt tilbage til 1273 som da skrives "Langatiind", idet Ribe Bys Raadmand vidner, at Henrik Møntmesters Enke Anæ af stod Landting til Tyge, Biskop i Ribe. Henved 1000 Alen østen for det nuværende Landting under en Kær findes Voldstedet for det gamle Landting. Gravene ere endnu synlige og en Dæmning fører over Engen dertil. Af Taarnet og de dybe Kældere ere endnu Spor, hvilket ikke er saa mærkværdig, da det ikke er mere end ca. 100 Aar siden Husene blev nedrevne. Formodentlig har den Asser Tygesen, hvis Navn findes paa en Sten paa Kirken, og dennes Forældre Tyge Kabbi og Fru Ide ejet Gaarden Aar 1200. Som den første kendte Ejer af Hovedgaarden Langtind maa dog vistnok nævnes Ridder Albert Andersen af en fornem tysk Æt, og hvis Fader kaldtes Grev Albert af Eberstein. Hr. Albert Andersen var en af Rigets Stormænd, og fik 1329 Holstebro og Hjerm Herred i Len, ligesom han havde haft Helsingborg Slot i Pant. Han er begravet i Graabrødre

Kloster i Viborg og levede endnu 1330. Hans Enke Ingrid Jerndatter levede endnu i 1349, da hun med sine 4 Sønners Samtykke skænkede til St. Mikkel's Kirke i Sale en Gaard i Felde i Ryde Sogn, der gav aarlig $\frac{1}{2}$ Mark Korn og af 4 Køer $\frac{1}{2}$ Tø. Smør. Hans Søn Henrik Albertsen nævnes til Langtind og Rydhave, og dennes Datter Karen Henriksdatter nævnes til samme Gaard og var gift med Aage Hedisen Puder, der i 1377 underskrev Kong Olufs Haandfæstning. Henrik Albertsens Fætter Albert Andersen til Tovskov skænkede Ribe Bispestol sine Ejendomme i Hjerm og Ginding Herred, hvilket med Undtagelse af Godset in Borgbjerg Sogn, Biskop Christensen 1422 paa Ginding Herreds Ting skødede Fru Karine af Langthynd Aghæ Pudes Enke Efterleverske, blandt dette Gods var Rydhave, som Fru Karine imod Biskoppens Villie havde bemægtiget sig, men nu gav Biskoppen Afkald paa yderlig Tiltale mod et Vederlag af 3 Gaarde i Egebjerg og 3 Gaarde i Sale Sogn, og hun forpligtede sig til hvert Aar, at betale 2 Ørter godt Korn, indtil hun eller hendes Efterkommere, skødede Biskoppens Gods som gav en lignende Afgift, i det hele fik Biskoppen en Afgift af 11 Ørter Korn som Vederlag, eller omtrent 50 Tdr. Byg.

Ved denne Overenskomst med Biskoppen var i midlertid den Ulermpe, at hun ikke før Overdragelsen havde lavbudt til de nærmeste Frænder, hvorom Hr. Niels Eriksen til Langtind erhvervede et Tingsvidne af Ginding Herred, at det var aldrig med hendes Frænders Fuldbyrd og Raad, og de ej heller øver være, da hun det foreskrevne Skøde gjorde ligesom hendes Søstesøn Erik Nielsen af Brøt?skov paa Tinget havde lastet dette Skøde. Ligeledes udsagde et Vednebyrd, Hr. Niels Eriksen fremkaldte paa Harbo Bygdeting, at Fru Karen, Hr. Niels Eriksens Hustrus Oldemoder, var paa forskrevne Ting, før hun skødede Bisp Christiern af Ribe hendes Gods i Geding Herred og kejsede Hr. Erik Nielsen af Tim til sin rette Værge og tilbandt sig der, at hun aldrig skulde afhænde sit Gods i nogen Maade den Stund, hendes Datterdatter levede, som foreskrevne Hr. Niels nu har, uden med Hr. Erik Nielsens Raad og Fuldbyrd.

For Fru Karen Aags som hun kaldes i en Dom af Aar 1500, og hendes Børn og efterkommere kaldtes en Sjælemesse hver Onsdag i Ejsing Kirke.

1406 nævnes Jens Eriksen af Langtind, der 1400 erhvervede et Tingsvidne af Hjerm Herred, at Borgbjerg Mølle ikke var skødet til nogen indtil denne Dag. Det vides ikke hvem hans Hustru var, men dennes Moder hed Fru Karen Henriksdatter. Jens Eriksen har altsaa faaet Langtind med sin Hustru, og det er vel urigtigt naar hans Fader Brune Erik nævnes som Ejer af Langtind. Hans Broder der ogsaa hed Brune Erik stiftede 1436 en Sjælemesse i Dueholm Kloster for sine Forældre og afdøde Brødre, blandt hvilket Jens Eriksen var Jens Eriksen tilhørte Familien Banner, der i Vaabnet førte en skraadelt Skjold. Han døde 1435 og synes kun at have haft en Datter Fru Mette, der døde 1460 og var gift med Hr. Niels Eriksen til Tim, der ved hende blev Ejer af Langtind.

Niels Eriksen, af Familien Gyldenstjerne, var søn af Erik Nielsen til Tim, Lensmand paa Riberhus. Han skriver sig 1438 til Langtind, som han havde faaet efter Svigerfaderens Død. Han var Ridder 1443 og blev Kongens Hovmester 1456 efter Otto Nielsen Rosenkrantz, hvilken Post han flere gange havde beklædt i dennes Forfald, da var han ogsaa Medlem af Danmarks Riges Raad. Han var en meget anset Mand, der blev benyttet i mange vigtige Anliggender. 1446 var han i England for at mægle Fred deltog samme Aar i en Fredsmægling med Sverrig, og 1450 i Traktaten om Forening af Danmark og Norge, var 1455 tilstede ved Hertug Adolfs Forlening med Sønderjylland, og 1460 ved Udstedelsen af Chr. 1is berygtede Ribe Artikler. 1466 ledsagede han Dronning Dorothea paa et Besøg i Tyskland, var 1474 og 76 ved Rigsraadmøderne i Kalmar, og deltog i det hele i en Mængde for Riget vigtige Anliggender. Han døde 1484.

Hr. Niels var næppe nogen behagelig Mand at have at gøre med, hvad vi ser af den Maade, hvorpå han forfulgte Sagen om Helle Aa. Han erhvervede sig 1455 Rigens Rets Dom paa Aa hin helge frit til begge Lande (Sider?) Imidlertid har han dog senere givet Klostret (Stubber) Erstatning, thi Prioren Christiern Nielsen og Priorissen Christine Palledatter udstædt i Nærværelse af Biskoppen, Provst Peder i Hardsyssel og Jep Jul til Strandbygaard et Skøde paa "den Fælle" og al den Grund, som ligger østen ved Aa hin helge og Aa hin helge fri til begge Lande, hvorfor Klostret skulde have af Hr. Niels Eriksen 2 Gaarde i Trandum Sogn, af hvilket den ene hed Hede, og hans øde ubebyggede Gods i Trandum S. tilligemed en Gaard i Thy.

Den omtalte Grund østen for den er, hvorpå Hellegaarde siden blev bygget. Da Da Folmer Rosenkrantz 1547 gjorde Lavhævd paa Landting, indværgede han blandt andet, Aaen hin helle fra Fly Strøm og saa vesten med samme Fly Strøm i Aaen hin helle til Vester Landting og siden ned med Vester Landting til Limfjord, og siden fra Forstrøg til Dybet i Limfjord for samme Aa hin helle. Hellegaards Aa hed i det 15-16 Aarh. altid "Aa hin helle", hvilket betyder den hellige Aa. Tilløbet til den er fra Borgbjerg Sogn, og her fandtes paa Kjeldsmark Mark fordem en hellig Kilde, hvis Tilværelse nu er gaaet i Forglemmelse, det er sandsynligvis dens Afløb i Aaen der har givet denne Navn, saaledes som gamle Folk i Sognet have berettet. 1451 lod Niels Eriksen til Langtind tage Sognevidner paa Ejsing Kirkegaard, at den Stund, Jens Eriksens Hustrus Fader levede, da lastede og kærede han Aar fra Aar paa Geding Herredsting og anden Sted paa den Fiskergode, som ligger i Aa hin helle, nord for Handbjerg Hovgaard og lod lidt opbryde den til Midterstrøm og den ej har staaet ulastet og ukieret i nogen Maade. Af dette Vidne fremgaar det altsaa, at Hr. Niels Eriksen havde tilbudt Godtgørelse, men siden fortrød det forfulgte Sagen ved Lov og Ret.

Baade i Anledning af denne Sag og de to Øster korn der skulde udredes til Landting ifølge Karen Henriksdatters Overenskomst, og vel ogsaa af de Bøndergaarde, hun havde skødet Bispestolen, kom han i Strid med denne, saa Biskop Christiern, der var Biskop 1419-54, maatte sætte ham i Band. Det hedder i en gammel Beretning, at han fjendtlig trængte ind i Kirkens Gods og i det Gods sam han med ingen Ret tihørte, og at Erkebiskop Tue i Lund, løste ham af Bandet imod at han gav Kirken den Gods tilbage og forligede sig med Biskoppen. Det maa være en Følge heraf, at han 1446 indgik til Forlig med Biskoppen, at denne skulde have Borgbjerg Mølle i stedet for de 3 Øste Korn, som Fru Karen Henriksdatter havde forpligtet Ejeren af Langtind at yde aarlig, men samtidig fik han de 3 Gaarde i Egebjerg tilbage, som hun havde bortskødet, medens Bispestolen beholdt de 3 Gaarde i Sale. Da Biskoppen saaledes for en del gav efter, synes det, at der dog var nogen Ret paa Hr. Niels Eriksens Side.

Der er opbevaret en Samling kgl. Reskripter til Hr. Niels Eriksen, der i Formen ere meget forskellige fra Nutidens Stil. De begynder sædvanlig med "Kære Hr. Niels" et afdem er endog af saa privat Form, at det melder om Kongen er kommen rask til Gottorp og ønsker at Gud lade os os det sammeledes spørge til eder og flere af vore Venner, medens det øvrige er en Irettesættelse, fordi han ikke har efterkommet en kgl. Befaling. En Skrivelse i Dronningens navn befaler ham at sende Proviant til Hæren i Sverig og det ufortøvet, saafremt I ej vil, at vor naadige Herre skal fly af Marken for eders Forsømmelses Skyld. Hans Naade og Riget til stor drabelig Fordærv og Skade.

Ligesom Langtind var gaaet Arv paa Spindesiden i henved 100 aar fra Karen Henriksdatter til hendes Svigersøn Jens Eriksen og derpaa til dennes Svigersøn Hr. Niels Eriksen, saaledes gik den igen over til sidstnævntes Datter og hendes Søn. Hr. Niels Eriksens Datter Inger giftede sig 1470 med Niels Timmesen Rosenkrantz, der da allerede i flere Aar havde været Ridder og været medlem af Rigets Raad. Han var ejer af Stensballegaard og døde 1484-85 kort tid efter sin Svigerfader, saa han ikke har haft stort at gøre med Landting, thi hans Enke og hendes Broder Peder Nielsen holdt først Skifte 1486, ved hvilket hun som Søsterdel fik udlagt Lngtind med Mølle, alt Faderens Gods i Ginding Sogn og Borbjerg Sogn, lo Gaarde i Handbjerg, de to Gaarde Brødbæk og Skjøl vad, medens han fik Timgaard og det øvrige Gods i Hjerm Herred.

Ved Skiftet var blandt andre til Stede Præsten i Egsingh Hr. Laurids Winther. Fru Inger var en dygtig Kvinde, der mest kaldtes Fru Inger af Stensballegaard og efter sin Broders Død bestyrede Timgaard for Børnene. Hun levede vistnok til 1525. De havde kun en Søn Axel Nielsen, der efter Faderen arvede Stensballegaard og efter Moderen Langtind. Han er født d. 17 Marts 1472, var Hofsinde 1492 og giftede sig 1504 med Berete Knob fra Gyllebo i Skaane. De havde vistnok boet paa Langtind, hvortil han skriver sig 1505, og han skriver sig 1523 til Rydhave, som vel ogsaa har tilhørt hans mødrene Slægt. Under Grevens Fejde skal han ifølge Sagnet, som det lød i forrige Aarhundrede have forsvaret Langting mod Skipper Klement.

I en gammel Optegnelse findes, at efter Skipper Klement var bleven henrettet og Opstanden dæmpet tiltalte Aksel Rosenkrantz Selvejrbønderne i Harsyssel for dens Oprør, hvorved de alle mistede deres Selvejerret undtagen Een, som ejede 11 Bøndergaarde og var en af Hovederne for oprøret, men som drog til Tinge, saa snart han havde erfaret Klements Nederlag, og opsagde hans Huldskab og Troskab, hvorpaa han tog Tingsvidne og derfor beholdt sin jord.

Disse Selvejrbønder siger samme Optegnelse, bare i de Dage Sølvkæder ligesom nu Ridderbaand, hvori hang en stor Kniv. Aksel Rosenkrantz blev meget gammel og døde paa Langtind 1551, og hans Enke døde 16 Dage efter. Deres Gravmæle er omtalt under Ejsing Kirke. Af hans Sønner fik Niels Rydhave, Erik Langtind og Folmer Stensballegaard.

Erik Axelsen Rosenkrantz, født 4 Maj 1516, synes i sin Ungdom at have tjent hos Kurfyrsterne af Sachsen og fik sin Afsked 1547, efter Kurfyrst Johan Frederiks Tilfangetagelse. Efter at have faaet Langtind udlagt efter Faderens Død, foretog han og Broderen 1555 en Udjævning af de 2 Gaardes Skove. Til Rydhave hørte Skovene Romkjær, Blaabjergkjær, som ligger til 2 Gaarde i Bjert, den ene til Syd og den anden til Nør-Bjært, og Rølund Grob, som ligger i Rølund Mark, og Vejsgaard Lund, til Landting hørte Geddelund, Rommidhjær, Hoflund, Vintess-lund, Hestehaven med Langtind Kjær og Skortofte. De vedtage nu, at Niels Rosenkrantz skulde have: " at den Skovpart i Rydhave Skov, som først staar en Bøg norden ved Bronshave-kjær og østen ved den Sig, som Grym (Mærke) er hugget ovenpaa, og staar en trebunden Sten hos, fremdeles til en anden Bøg, som staar ret østen op til nogle Agers Ender, som løber østen og vesten, og saa ret øster paa til gamle "Teels og den Skov, der sønder ved foreskrevne Steder til den gamle Adelsvej, som løber næsten østen ved den gamle "Teels" og saa til Ugelstrup, som blev Niels Rosenkrantz udlagt for en fjerding (feering) Skov som han skal have for det Fiskeri ved Hellegaard og for de Lunde, som hører til Langtind, er bedre end Vejgaard Lund, og den Skov norden ved disse foreskrevne Steder at følge Erik Rosenkrantz og hans Arvinger vesten fra Buskov og saa videre til Maren Villeskones Gaard i Sønder Bjært, og dertil med skal forskrevne Niels Rosenkrantz beholde for sin Lod i Vejsgaard Lund, Romkjær, Blaabjergkjær og Rølund Grob, som ligger i Rølunds Mark og Graabæk. Og dertil med skal forskrevne Erik Rosenkrantz have og beholde alle de Lunde, som ere skiftede til Langtind, som er Geddelund, Remidkjær, Havlund, Vinterslund, Langtind Hestehave, Langtind Kjær og Skortofte, dog skal Niels Rosenkrantz holde Fædrift til sin Hovedgaard Rydhave, saavel paa sin Broders, som paa sit eget. Desligste skal Niels Rosenkrantees Tjenere beholde deres Fædrift paa Erik Rosenkrantees Skovlodder, undtagen Langting Blødenge, og hans Tjeneres Blødenge, dog ej at besætte dem med Oldengæld, Skovhug, Rishug eller udi nogen Maade uden med Fædrift, som forskrevet staar, paa Erik Rosenkrantz Grund uden at have det i hans Minde. Item fremdeles skal

Oldengæld skiftes mellem begge Brødrene tilfælles af Rydhav Skov, hvad den kan taale, naar Olden er, undtagen Vejsgaard Lund og den Fjerding Skov, som forskrevet staar, naar olden er, hvad Oldengæld, de kan taale, skal følge Niels Rosenkrantz alene efter Danemænds Sigelse.

Endvidere udlagde Erik Rosenkrantz til Niels Rosenkrantz en Gaard i Grønning i Salling, for hvad Langtind med 4 tillagte Gaarde ere bedre for hans Lod end Rydhav med de 7 Gaarde, som de være tillagte. Videre forenedes de om "Aa hin helle", at Erik Rosenkrantz skal bruge og beholde den fra Dybet i Limfjorden og til begge Lande til Flodstrøm, saa langt Langtinds Enge løbe, og Niels Rosenkrantz samme Aa til begge Lande fra Fløj Strøm og til Holmgaard Sø, dog maatte ingen af Parterne støve ulovlig Støvning med noget Fiskeri deres Enge til Skade. Erik skulde udlægge Niels saa megen Eng, som dennes Tjener i Hiesymel har i Mølkjær, som blev vurderet til 5 Læs. Niels skulde have de Enge til Rydhav, som findes sønden for den Grob, som har været Rydhav Enge fra Arilds Tid, og Erik den norden for Groben, som har været Langtinds Enge fra Arilds Tid. Naar Rydhav Skov, som er tilskiftet Erik R. er ophugget eller bliver slet øde, maa Niels eller Erik eller deres efterkommende Arvinger eller Tjenere ej lade bygge huse eller opbryde til Agerjord nogen af den Jord, som nu Træer oppaa staar, men være til Rydhav og Rydhaves Tjenere en fri Fædrift til evig Tid. Endvidere tillades det Erik Rosenkrantz at bygge et Hus paa en Jord til at tage Vare paa hans Skove, som er afstenet alle Vegne omkring.

Inævnte Skove under Landting være for største Delen forsvunden 100 Aar efter, thi 1638 siges alene: Til samme Gaard nordøst fra ligger en liden Skov eller Lund, kaldet Havelund. 1557 gav ogsaa Broderen paa Stensballegaard Erik Rosenkrantz Kvittering for at have modtaget Vederlag for Skovskifterne og andet, hvori han var bleven brøsthouden ved Skiftet. Med Broderen Niels paa Rydhav havde Erik endnu Stridighederne om Arvsager 1569. Omtrent 1551 blev han gift med Jomfru Margrethe Ulfstand fra Glimminge i Skaane, og fik efter Svigerfaderens Død baade Gaard og Ørup, der var anseelige Ejendomme. 1557-60 var han Lensmand paa Silkeborg. Ved Syvaarskrigens Begyndelse 1563 kunde han forstrække Kongen med en Sum paa 10.000 Daler og deltog selv i denne Krig, hvor han blev saaret i Slaget ved Svartaa. Hans første Hustru døde omtrent 1582, hvorefter han giftede sig med Maren Juel, Datter af Iver Juel til Stussegaard, hvorved han blev Ejer af Rybjælg. Han døde i Marts 1591 og blev 21 Marts begravet i Ejsing Kirke, hvor hans første Hustru vel ogsaa er begravet, medens Maren Juel, der døde paa Handbjerg Hovgaard, ligger i Sevel Kirke. Længe før sin Død, havde han overdraget sine Børn de Skaanske Godser, der var deres Mødrene Arv, idet Axel fik Glimminge og Børge Ørup, Datteren Birgitte var gift med Mogens Juel til Pallisbjerg. 3 December 1586 fik Erik Rosenkrantz Kgl. Brev paa Kongetid? fra Sale og af Lem og Skjern i Bølling Herred uden Afgift. Enken Maren Juel overtog Langtind med alt Løsøre imod at betale Gælden. Hun døde imidlertid 1624 paa Handbjerg Hovgaard, saa det er muligt, at hun forinden har overdraget Langtind til sin Stifsøn Axel Rosenkrantz medens hun beholdt Rybjerg. Da hun ingen Børn havde, gik Arven efter til fjerne Slægtninger. Niels Rosenkrantz havde nemlig bl.a. andre Børn af første Ægteskab, Sønnen Axel Rosenkrantz til Glimminge, gift med Mætte Grubbe, men da denne rige Mand havde nok i sine skaanske Godser, har han vistnok sørget for, at hans Søn fik Lanmtind ved sit Giftermaal 1614.

Holger Axelsen Rosenkrantz til Glimminge, der ogsaa kaldtes den "rige Holger" ejede foruden Langtind og Glimminge, Vemmeltofte, Skjoldemose, Brangstrup, Løjtved og Egholm, med samlet Hartk. af over 4000 Tdr. Han blev født 1586, gik i Herlufholm Skole og kom i Huset hos Kansler Chr. Friis. Senere opholdt han sig 8 Aar i Nederlandene, hvor han tjente Grev Mouritzes Livgarde, men kaldtes hjem 1611 ved Kalmarkrigens Udbrud, i hvilken han tjente som Kaptain. Derpaa var han 1614-17 forlenet med Roskilde Len. 1617-20 med Halmstad Len, 1620-25 med Lotchen Len, 1625-45 med Bornholm. Han blev 1614 gift med Lene Gyldensjerne, Datter af Mogens Gyldenstjerne og Helle Ulfeldt, og efter hendes død 1641 med Karen Krabbe, Enke efter Johan Friis til Ørslev Kloster. Holger Rosenkrantz, der var meget forskellig fra sin samtidige nævner den lærde Holger R. TIL Rosenholm, var en overmodig og hensynsløs Person. Da en Præst i Skaane, istedenfor at ægte en af Fru Lene Gyldenstjernes Piger havde giftet sig med Enken i Kaldet, og Rosenkrantz derfor sagsøgte Præsten, der blev frifundet af den gejstlige Ret, blev han saa forbitret

paa Biskoppen i Lund, den gamle Dr. Mads Jensen Middelfast, at han hævnede sig paa uværdig Maade. En Markedsdag gik han med et par andre, forlangte at komme til at danse, og da Biskoppen værgrede sig ved at skaffe Musik, sendte han Bud i Byen efter Spillemand. Han vilde derpaa tvinge den gl. Bispinde og derefter Datteren til at danse, da han tilmed var uhøvisk mod den sidste, og Biskoppen talte ham til efter fortjeneste, greb han fat i den gl. Mand og kastede ham om og slog ham i Ansigtet saa Blodet flød af Næse og Mund. Dette skete 1629, da Rosenkrantz var en mand mellem 40 og 50 Aar, saa der ikke kunde gives Undskyldning for hans Fremfærd. Da Sagen efter 6 aars Forløb blev paadømt, slap han med 1000 Rdl. Bøde, men Kongen skal have sagt, at hvis han havde haft ligesaa mange Sogne i Retten som Holger, skulde hans Præst Dr. Mads nok hvve faaet en anden Dom.

Han blev aldrig Medlem af Rigsraadet. Da Svenskerne 1644 belejrede Hammershus, og Ropsenkr. efter 3 Dages Beskyldning overgav Slottet, blev Kongen meget vred og lod ham tiltale, men han forsvarede sig med, at han havde holdt Fæstningen bedre vedlige end hans Forgænger, at han forgæves havde bedt Righovmesteren om Forstærkning, at Bornholms Milits ikke stod ham bi, saa han med sit Mandskab, som bestod af 60 uerfarne Haandværkersvende og Bønderkarle, der tilsidst selv nedlagde Vaabene, ikke længere kunne gøre Modstand. Med Hensyn til Beskyldningen for Fejhed henviste han til sit Forhold under Kalmarkrigen, hvor han altid havde forholdt sig som en ærlig Soldat, hvilket Navn jeg haaber endnu med Ære i min Alderdom at bære med mig i Graven. Han dømtes ogsaa fri for Tiltale. Da han 1647 var blevet kaldt til Herredagen i Odense, blev han syg og døde der 31 Juli; Han blev begravet i Nyborg ved Siden af sin Hustrus første Mand. Han stiftede flere Hospitaler, men ikke ved Langtind, paa hvilken Gaard han vistnok kun boede sjældent, og som traadte i Skygge for hans Ejendomme i Sjælland, Fyn og Skaane.

Mogens Rosenkrantz til Glimminge er født 30 Maj 1622, og giftede sig 24 August 1651 med Jomfru Sofie Bille, Datter af Rigens Marsk Anders Bille. Blev 1656 Befalingsmand over Lundenæs Amt. Han havde 1656 Trætte med Ejeren af Rydhave om nogle Kjørstrækninger. Han fremlagde et Forbud, som Erik Rosenkrantz havde givet alle Mænd mod at komme til Langtind Kjør eller i Arveds Mose enten i Drift eller i Brug, ligesom han havde forbudt de Mænd i Hasselholt og i Vinderup at komme over den Grob og Kast, som var gjort mellem Aale og Langtind, Hasselholt og Langtind, ogsaa forbød han at gøre Bro over samme Grob, og at komme i Langtind Kjør, enten med Rishug eller Fædrift, og at komme i Arvids Mose med Fædrift -? nogen Brugsel, samme Forbud gaves Mændene i Ne. og Sdr Bjært.

Han optog ogsaa selv Tingsvidner, at baadei salig Fru Maren Juels, salig Axel Rosenkrantz og salig Holger Rosenkr Tid, havde ingen af Rydhave Hovedgaard haft nogen Fællede med Fædrift paa Langtind Grund, enten i Langtind Kjør eller andre Steder. Kjør og Lunde udi Ejsing Sogn Andre vidnede" at nøs ud fra Langtind Gaard og til den yderste Gaagang og øster og sydøst paa imod Egeholm har det været brugt med Haøle og Rive og avlet Hø til Langtind, og fra den Grob i Langtind Kjør og siden nordvest op til Hasselholt Vase, det har været Rishug og Fædrift indtil nu, de velb. Folk som ejer Langtind, have ladet det sidst for 18 aar siden afdele og gjort til Eng.

1661 opgav Mogens Rosenkrantz sin Jordebog, Landtind og Nyegaard Ladegaard med de 3 underlagte Gaarde Elbrønd, Kjellerup og Sønderbygaard var takseret til 50 Tdr Htkr, Skov til 36 Svins Olden, var han tilskiftet i Søskende Skifte, dog nu om Stunder ingen Skov findes. Af Bøndergods hørte 331 Tdr Htkr til Gaarden, 36 Svins Olden regnedes som 9 Tdr. Htkr, men det var kun Ege-og Bøgeskov der takseredes, al anden Skov beregnedes ikke. 1683 opgiver han til Matriklen under Hovedgaardens Takst foruden Nyegaard Ladegaard et Hus "Sortkjør" hvor Skytten boede, et lidet Skovhus der ogsaa beboedes af en Skytte. Gaardene Hellegaarde, Remme mellem Nyegaard og Landting, Elbrønd, Jjellerup, Lundgaard nordvest for Nyegaard, desuden Søndergaard i Handbjerg Sogn. En lille Underskov, der hed Havlund. Fiskeri i Hellegaards Aa, de ferske Søer halve Skjersø (Skarsø), Skallesø, Melsø, Skaansø og Egesø (Dysø) I Limfjorden brugtes 3-4 Steder 1-2 Hellevaad ved Mortendagstid. En opgravet Mose, Haarmose. Under Gaardens Takst hørte ogsaa

Landtind Mølle, der er Græsmølle, formedelst der intet males fra Valborgdag til Mikkeldag, fordi Vandet gar paa Gaardens og Bøndernes Enge, naar der males.

1677 var der paa Gaarden 12 Ildsteder, 60 Øxne, 2 Heste, 7 Køer og det ses af en Skatteliste, at 1678 boede her Mogens Rosenkrantz Fru Sofie Bille, Christen, Korfitz, Axel, Pernille og Sofie Rosenkrantz, en Huslærer, en Haandskriver, en Tjener, en Ladefoged, en Kusk, 2 Piger. Der holdtes 2 Heste, 19 Øxne, 6 Køer, 2 Kalve, 31 Faar. Det er øjensynligt, at Mogens Rosenkrantz særlig af sine Gaarde har yndet Landting, derpaa tyder ogsaa de mange Prydelser, hvormed han har forsynet Kirken, hvilket ses ved Kirkens Beskrivelse.

1682 boede Niels Kaas, der samme Aar havde solgt Bækmark, med Frue, Søn og Præseptor (Huslærer), men hans Tvehold var saaledes, at da han 1686 af Fru Vibeke Rosenkrantz stævnedes for Gæld, at hun ved Herredsfogden vilde lade ham føre i et ærligt Fængsel, undveg han, hvorfor han blev efterlyst paa Landstinget. Efter den Tid boede Mogens Rosenkrantz her ikke, det skulde da være, at han er taget hertil for at døe, hvilket indtraf 17 Maj 1695. Hans Enke døde paa Danesbo i Fyn 1699.

1691 var der stor Misvækst; ved et Syn viste det sig, at et Foldbyg kunde avle den halve Udsæd, et andet Fold næppe den halve Udsæd, Rugen var overalt ganske Skold og fordærvet af Hede og Brynde. Bøndernes Rug i Sognet var af samme Beskaffenhed. 1692 anlagdes Sag imod een, der havde stjaalet en ung grøn Eg i Havelund Skov.

Landting tilfaldt nu Sønnen Axel Rosenkrantz, medens hans Broder Holger fik Glimminge og Anders fik Tirsbæk. Han boede her med Frue 1699, men købte Spøttrup 1702. Han blev 1699 gift med Karen Reedtz, Datter af Kansler Reedtz, og døde 1724. Efter at have købt Spøttrup overdrog han Landting til Broderen Anders Rosenkrantz der ejede den 1705. Anders Rosenkrantz der var Kammerjunker, boede mest paa Tirsbæk, og udforpagtede Landting til Jørgen Christian Grøn. Ved sit Giftermaal med Sofie Bille blev han Ejer af Tirsbæk ved Vejle og Søbo i Fyn, ligesom han blev Ejer af Kjærgaardsholm i Salling. Han havde 7 Børn, af hvilket kun Sønnen Holger og Datteren Karen blev voksne. Han døde 27 August 1742 paa Tirsbæk i en Alder af 28 Aar. Idet hele blev de Medlemmer af denne Familie, der blev voksne, meget gamle. At Anders Rosenkrantz undertiden opholdt sig paa Landting, fremgaar af et Brev fra den Kaadmunde Stiftsprovst Tychomus i Viborg 1730. (se nærmere herom under Præsternes Beskrivelse)

6 Maj 1712 lod Anders Rosenkrantz optage Tingsvidner om, hvorledes i hans Fraværelse den østre Længe paa Landting var afbrændt. Ilden sig optændte uden Mogens Afvidenhed hvorfra var kommen, Julenat sidst afviget ved Midnattid, efter at alle Folk der paa Landting sig havde lagt til Hvile, afbrændte den ganske grundmurede østre Længe, 2 Loft højt Hus paa Borggaarden med meget Gods som derudi var, af Kobber, Messing, Tin, Jærn, Trævarer og Husgeraadskab, saa og begge Lofterne fulde af Korn, hvoraf det meste var Rug af Gaardens egen Indavling og Tiender, som paa den Tid alt fandtes aftærsket, formedelst at Oxne efter gammel Skik gives fra det første, det indkomne og til Jul Rugholm til Foder, endog var desforuden henlagt Skylderug, ja endnu Malt og Boghvede saa stor Ynk var at se, man deraf ej noget kunde re? formedelst Ilden saaledes ved Nattetid inden Folk blev det var, og dertil kom, helst Gaarden ligger noget vidt separeret fra Byer og andre Stede, allerede havde faaet for meget Overhaand. Den afbrændte Længe var beboet, thi det hedder i Tingsvidnet, at der sov her undkom med Nød og næppe Anders Rosenkrantz Søn Holger blev fra lille opdraget hos Farbroderen paa Glimminge. Fra denne stammer den svenske Familie Rosenkrantz.

Anders Rosenkrantz's Datter blev paa Landting 1718 viet til Niels Linde, der med hende fik Part i Landting. Dette Parti, der kom i Stand ved en Parforsejagt 21 Dec. 1717, der afholdtes paa Landting, denne Fornøjelse elskede Anders Rosenkrantz med Lidenskab, og blev ved saadanne Lejligheder gerne ledsaget af sin Søn og Datter. Karen, der var almindelig anset for en meget smuk og indtagende ung Pige, som snart skulde fylde 16 aar. Den unge Frk. Karen blev her saa indtaget i

Niels Linde, der i Forvejen havde forsøgt at gøre sig yndet hos hende, at hun straks sagde ja til hans Frieri. En Dag han var alene med Karen spadserede i Bøgeskoven ved Tirsbæk, mødte de uventet Faderen Anders Rosenkrantz, og benyttede da lejligheden til at bede om hans Minde til deres Forening, gav han sit Samtykke, uagtet Niels Linde var aldeles blottet for Aner. Den 13 August 1718 stod deres Bryllup, der altsaa blev Slutresultatet af den minderige Jagtdag paa Landting hin smukke Vinterdag. Dette Parti var næppe standmæssigt, men det maa antages, at Niels Linde ved sine mange Penge, har opvejet sin unge Adel. Anders Rosenkrantz sad vistnok i daarlige Kaar og maatte sætte Landting til Auktion 1725.

Nogen Tid efter Datterens Bryllup overdrages Tirsbæk til Niels Linde, og Anders Rosenkrantz tog i nogle Aar stadig Ophold paa Landting. Han havde ved Køb forøget sit Gods i betydelig Grad, men hans Terminsforhold blev dog efterhaanden betydelig forringet og kom derved til at sidde i daarlige økonomiske Kaar, hvilket nogle breve, der er bevaret fra ham til Aarhus Stiftamt som Krigsstyr-Ligning og Lodsedler udviser.

Højædle og velbaarne Hr. Etatsraad.

Som for?, det Krigsstyren nu skal sættes, da paa det Hr Etatsraad saavel som Højærværdighed Biskoppen ej skulde æstimere mig rigere, end som jeg er, og der efter taksere mig udi Krigsstyrer, foraarsages jeg sandfærdigen at give min Tilstand tilkende, som er meget slet, idet jeg haver noget forarmet og elendigt Gods og over halvfjersindstve Tønder Htkr. , som hverken er bebygget eller pløjet eller saaet til udi mange Aar, og den største Del af det øvrige maa jeg ikke aleneste betale Korn og Kvartal Skatterne for, men endog forskaffe dem, hvad de skal æde og saae, og det langt mere end jeg kan avle, og haver det ej alene været udi Aar men udi mange Aar efter hverandre, og er det ikke ved Langtind, mens en stor Del af Bønderne her ved Stædet ogsaa, saa udi Stæden for Indkomst haver jeg haft stor Udgift, hvorover jeg hvert Aar haver sat mig udi mere og mere Gæld og er, saa sandt Gud skal hjælpe mig og være mig naadig, nu over - Skriftmaaden er her forandret til Nutids Skriftmaaden - mere end som nitten Tusind Rdl. bart skyldig, som jeg maa forrente, foruden hundred Rdl. jeg er skyldig til Købmænd, Kræmmere og Bønder for Stude og andet.

Naar Hr. Etatsraad med Højærværdighed dette gunstigt vil eftertænke, formoder jeg, at de min Qvota Krigsstyr derefter moderere, og forbliver jeg stedse Hr. Etatsraads skyldigst Tjener. Tirsbæk d 9 Maj 1710. Anders Rosenkrantz.

Ti aar senere synes Kaarene ikke bedredes, da skriver han. Højvelbaarne Hr Geheimeraad og Stiftsbefalingsmand! Som fornemmes, at Krigsstyren og Kropskatten er publiceret at skal betales i Aar som i fjor og forrige Aaringer, og Hans ? er saa naadig og lader derhos forkynder, at om nogen med Raison kan bevise at være for højt eller paa sine Middeler siden forringet, de da skulle giver det i Tide tilkjende for Deres Exellens og faa Moderation.- Altsaa kan jeg med Sandfærdighed og Ed bekræfte, at jeg ej haver en Dalers Indkomst til de 703 Rdl., som jeg er sat for udi Krigsstyr, thi jeg er udi saa stor Gæld og Indkomsterne saa forringet, at jeg ej kan betale mine Renter uden at maa laane og optage Kapitaler dertil, og kan jeg med Restancedomme bevise, at jeg i 3 Aar ej haver faaet en Skp. Korn til Landgilde af alt det Gods, jeg ejer heri Landet, men derimod maatte skylde dem nogle Hundrede Tdr. Korn til at saae og æde, uden at faa saa meget som seneste Skp. igjen deraf, og i Aar vil det gjælde for Alvor, som Bonden haver hverken Foder eller Korn, hvorover ? Kræ og Bæster dør bort, og Husbonden formedelst den store Misvækst haver intet at hjælpe med, uden han kan faa detat købe nogensteds, hvoraf klarlig sees, at ens Middeler aarlig forringes, og Amtsforvalter Spørring vil ej jeg skal betale Kropskat som Kammerjunker, da jeg ej haver været uden Hofjunker, og derfor ej heller nogen Tid prædenteret Rang eller Titel derfor. Og som jeg gav mig forsilde an Ifjor hos Deres Exellens, og der af Aarsag, jeg ej var Hans Magts naadigste Forordning bevist, før end jeg fik den at se udi Snapsting, altsaa indstiller jeg mig nu for Deres Exellens med denne min sandfærdige Beretning og Klage, hvilket saaledes i Sandhed skal findes, om der maa ske Inkquisition derom. Ydmygst formodende at De bliver ?assisterlig og at jeg faar

Moderation baade udi det og andet ? Billighed. Forblivende med største Respekt Deres Excellensis pligtskyldigste Tjener.-

Tirsbæk d. 21 Marts 1720. Anders Rosenkrantz.

Endnu et par Breve, som viser, at han fremfører de samme Tilstande i hans økonomiske Forhold, men om han opnaede noget derved kan ikke oplyses. "Den 27 August kl. 11 døde paa Tirsbæk den Højædle og velbaarne Herre Anders Rosenkrantz, hvis Lig efter Herrens Ord til Abraham. Gen. 18 V. 45, blev begravet i en god Alderdom og i Engom Begravelse indsat d. 17 September, til derpaa at føres til sine Forfædre i Ejsing Kirke. Han blev 88 Aar.

Ved Anders Rosenkrantz Død gik Landting til Svigersønnen Niels Linde, som ellers boede paa Tirsbæk og som drev Landting i Fællesskab med sin Svoger Holger Rosenkrantz til Glimminge. Han var Søn af Christen Linde til Volstrup, der døde 1706. Han efterlod til hver af sine 4 Sønner to Hovedgaarde, hvoraf Sønnen Niels Linde fik Møltrup og Kærgaardsholm. Niels Linde var efter den ved hans Død opgivne Alder født 1674. Efter sit Bryllup med Karen Rosen-ke tog de Ophold paa Kærgaardsholm og her fødtes deres to Sønner, den ældste der fik Navnet Christen efter sin Farfar og den yngste fik sin Morfars Navn, men døde i ung Alder. Som nævnt havde Niels Linde efter sin Fader faaet Møldrups og Kærgaardsholm. Desuden ejede han den lille Hovedgaard Tanderup i Hammerum Herred til hvilken han nævnes 1722, og som han ejede endnu ved sin Død og ved sin Svigerfar fik han før 1732 overdraget Tirsbæk og Williamsborg. Han ejede saaledes 5 Herregaarde paa een Gang, og da han skal have været en voksen Mand og dygtig, der gjorde meget for sine Ejendomme, maa han have haft nok at tage vare paa, selv om han rimeligvis paa hver Gard havde en Ridefoged og paa nogle af dem en Forpagter. Flere Aar gik med virksom Travlhed, og han fik Lejlighed til at vise, hvorledes han med Nytte havde besøgt fremmede Lande og ingen af hans samtidige, kan siges at have overgaaet ham. Hans Navn lød viden om over hele Landet, og naar man saa en smuk velholdt Gaard, eller med Pragt og Smag anlagt Have, som tilhørte Niels Linde, da kunde man være sikker paa, at det skyldtes hans Dygtighed, ligesom ogsaa Kirkerne havde hans Bvaagenhed.

I Maj Maaned 1736 antog den Svaghed, hvoraf Niels Linde allerede længe havde lidt, en foruroligende Karakter, og han følte selv, at de grønne Bøge, som nu begyndte at udvikle deres unge Løv, vilde blive de sidste han fik at se paa Tirsbæk. Han ordnede alle sine anliggender, kaldte sine tvende Brødre og sin Svoger frem for sit Dødsleje og formanede dem til at vaage over Sønnen Christen Linde. Derpaa søgte han endnu en Gang at give denne endnu nogle gode Leveregler, men det enfoldige Blik, hvormed den unge Mand hørte paa Faderens sidste ord, og den klare Forestilling, han øjensynlig havde om alt det, der foregik, viste noksom, hvor liden Frugt, man kunde vente af disse Formaninger. Den 23 Maj om Eftermiddagen Kl. 5 lukkede han derpaa sine Øjne for ikke at aabne dem mere. Hans Jordefærd blev holdt med al da brugelig Pragt, og et Kalrig Følge ledsagede hans Baare, som de sørgende Bønder har fra Gaarden til Sognekirken, men den afdøde havde ogsaa været dem en god Herre, og sorgfuld viste de ham denne sidste Tjeneste. Derefter blev Kisten bragt ind i Kirken (Egom) og nedsænket i Familiebegravelsen under Koret og blev stillet ved siden af sin Hustrus.

Den nye Herre Christen Linde henlevede nu flere Aar i stille Rolighed paa Gaarden (Tirsbæk), medens hans Onkler styrede alt paa det bedste, saa at der var Udsigter til, at han paa sin vis vilde føre et lykkeligt Liv. Men da greb Lidenskab med fortærende Magt ind i hans stille Liv, og viste snart sine forfærdlige og fordærvelige Virkninger, skønt ingen skilde have troet, at Chr. Lindes svagelige Sind skulde være modtageligt for saa voldsomme Lidenskaber, men han blev saa meget snarere deres Offer, da Herren havde nægtet ham Forstand til at gøre Modstand. Hans Ulykke blev Kærligheden, idet han giftede sig med Hønsepigen paa Tirsbæk, en Skomagerdatter Maren Lose fra Horsens, som blev et meget ulykkeligt Ægteskab. Han boede mest paa Kærgaardsholm, og hans Fader Niels Linde havde i flere Aar forpagtet Landting ud til Morten Hemmer, som ved sin rente Fremfærd havde vundet hans fulde Tillid og Hengivenhed, at Chr. Linde samme Tillid til Hemmer,

er uden for al Tvivl, og han viser ved Fornyetelsen af Hemmers Forpagtningskontrakt, at han ikke vil berøve ham noget af de mange Fordele som denne Kontrakt giver Hemmer. Ved Kontraktens Fornyetelse afskrev han den gamle Kontrakt Ord for Ord med Tilføjjelsen: "Alt som han det førhen i min salig Faders Tid erholdt haver". Men hertil er saa føjjet en ny Paragraf, der lyder saaledes: "Eftersom Morten Nielsen Hemmer haver udi 20 Aar har tjent min salig Fader og været Forpagter hos ham paa Nygaard i 18 Aar og i samme Aaringer haft min salig Faders Kommisioner og Forretninger under Hænde og derudi vist stedse al ærlig og redelig Behandling til min salig Faders Nytte, som ? er bekendt, saa har jeg i den anledning forsikret og hyar ved forsikrer Hr. Morten Hemmer, at saafremt jeg vorde til Sinds at bortforpagte Landting Gaard med nu tilhørende Tiender, skal han og ingen anden nyde den, imod at han aarlig betaler i Forpagtningsafgift 400 Rdl, og beholde den i Forpagtning saa mange Åar, som han har Nygaard i Forpagtning, nemlig 10 Aar. Men skulde Vorherre bortkalde mig, saa tiltræder og antager Morten Hemmer Landting Gaard med Tiender første Majdag efter min Død, og nyder han og hans Hustru den under Forpagtning, saalænge de behager og lever, imod aarlig at betale til mine Arvinger eller Gaardens Ejer anførte 400 Rdl. aarlig, hvilket paa lige Fod forholdes med Nygaard, naar Forpagtningen er uddløben.

Christen Linde døde 1756 kun 36 Aar gammel. Om Morten Hemmer allerede inden den Tid har tiltraadt Forpagtningen af Landting, vides ikke, men er højest sandsynligt. Men efter hans Død i hvert fald sad Morten Hemmer som Forpagter baade Landting og Nygaard og kunne betragte sig som Hersker over hele Ejsing Sogn, men hvor længe var Adam i Paradis? For Morten Hemmer optraadte der snart en Slange, som forstyrrede Idyllen, Niels Pedersen Lillelund, Christian Lindes Enke, Maren Loss, giftede sig meget snart efter med sin Elsker Jørgen Hvass, og denne solgte straks (1758) Landting med Nygaard til Niels Pedersen Lillelund. Han var Søn af Peder Madsen. N. Lillelund var sikkert en dygtig og meget virksom Mand, som gerne vilde indføre tidsvarende Reforme i de dengang herskende middelalderlige Tilstande i Landbruget. Niels Lillelund havde nogle Processer med Bønderne ved hans Gods paa Ringkøbing Egnen, og gjorde ham livet saa surt, at han besluttede at sælge sin Fødegaard der, som han havde været Ejer af i 15 aar og besluttede derfor at flytte til Landting, men selv herop til Ejsing Sogn forfulgte disse famøse Processer ham. En Sagfører i Ringkøbing sender ham en Regning paa 84 Rdl. som han fordrer i Sagførersalær. Hvad Lillelund har følt ved at få denne Regning, lader sig maaske tænke, men ikke beskrive. 84 Rdl var dengang Prisen paa en lille Bondegaard paa 2 Tdr. Hartk. Han sender Sagføreren 10 Rdl. , men dem vil han ikke tage imod, altsaa yderlig Process. Men dette var kun en ringe Ting imod hvad Lillelund kom udfør, da han stødte sammen med Morten Herman. Han havde nu købt en Herregaard men snarere halvanden, da Nygaard var bleven en selvstændig Ejendom. Det viste sig, at der paa hans nye Ejendomme ikke var et Sted, hvor han kunne flytte ind eller paa. Tag over Hovedet. Han maatte gaa til Hemmer og bede denne om Lov til at bo paa sit eget Gods, og Hemmer gav ham beredvillig Lov til at benytte Stuen i det af Hemmer selv byggede lille Hus paa Nygaard- foreløbig, til han kunde faa skaffet sig en anden Bopæl.

Men aldrig saa snart var Lillelund flyttet ind paa Nygaard, før han lagde Planer om at bygge sig et rigtig Stuehus paa Nygaard og indrette sig sit eget lille Landbrug paa det ellers bortforpagtede Gods, og uden at tale med Hemmer derom traf han Forberedelse til ved Tilbygning til begge Ender af Hemmers Hus at omdanne dette til et rummeligt Stuehus, passende til Nygaards størrelse, og ligeledes vilde han ved Tilbygning forlænge baade østre og vestre Længe i Gaarden for at skaffe Staldplads til Heste og Køer, og han begyndte næsten straks at skaffe Byggematerialer til Veje og træffe Forberedelser til Byggeriet. Grundlaget for hans Beslutning om at drive privat Landbrug paa denne bortforpagtede Gaard var saaledes: Der laa midt mellem Nygaard og Landting en større Ejendom Tønæg (Tønning) paa ca. 8½ Tdr. Htk. Den laa udenfor Fællesskabet og havde sine Marker, Kær, Hede, Enge og Mose samlet i eet helt for sig selv. Engang i meget gammel Tid var der bleven skænket til Præstekaldet, mod at Præsten holdt Onsdagsprædiken. Men denne Gaards Herligheder hørte under Landting, og Ejeren der skulle sørge for, at Gaarden stadig var bortfæstet, eller selv udrede Landgilde deraf til Præsten.

Denne Ejendom var som saa mange andre i Sognet bleven øde omkring 1700. Herskabet måtte altsaa betale Præsten den aarlige Landgilde, men benyttede til gengæld Gaardens Jorder til græsning. Husene, der havde staaet der, var forlængst forsvundne. men ved Hemmers Forpagtning af Nygaard og de øde Gaarde i Sognet var Tønæg bleven regnet med, og Hemmer havde nu haft den sammen med det øvrige i ca. 30 aar. Men Gaarden havde jo stadig tilhørt Præstekaldet og ikke Ejeren af Landting, og nu ræsonerede Lillelund saaledes, at Tønæg ikke kunde hører ind under Hemmers Forpagtning, da Linde ikke havde haft nogen Ret til at bortforpagte en gaard, som slet ikke var Ejer af.

I Overensstemmelse hermed begyndte Lillelund at tilegne sig Tønæg. Gaarden var nemlig for nylig fra Præsteembedet bleven købt til Landting, saa nu var han retmæssig Ejer. Han pløjede noget af dens Jord, indgrøftede andet og byggede Hus derpaa, altsammen uden at spørge Hemmer eller meddele ham noget om sit Forehavende. Paa Nygaard jog det paa begyndte Byggeri Hemmers Husholderske og øvrige Folk ud af det ham byggede Hus og de blev henvist til Bryggeset i Udhuset og den gamle derværende lille Folkestue, men herover klagede de til Hemmer og denne kom daaledes undervvejr med alle de Anstalter, som Niels Lillelund var i Færd med at sætte i Værk. Men nu vaagner Hemmer op til Daad. Ad Rettens Vej nedlægger han Forbud imod, at Lillelund indretter sig for bestandig paa Nygaard. Hemmer har kun givet ham lov til at bo der foreløbig, og han, Hemmer vil ikke have noget Gaardfælleskab med Lillelund.

Resultatet bliver naturligvis en rigtig Proces, hvis Acter nu kan give os Indblik i mangt og meget med hensyn til Forholdene i Ejsing Sogn for 200 Aar siden, men som ogsaa giver os mange Træk til de agerendes Karakteristik, og Sagførernes Indlæg stiller undertiden Personerne op mod hinnden til almindelig Beskuelse som f.eks. følgende :

"Enhver, som kendte Morten Hemmer, spørger om Aarsagen til, at han, som sin hele Livstid har holdt Fred og Venskab med alle, nu i sin Alderdom skal have Proces med Niels Lillelund. Men de, som tillige kender den sidste, svarer, at saadant er ikke forunderligt, thi saadan noget har Niels Lillelund vænnet sig til at øve ved sine forrige Gaarde, hvor han havde Processer, som med andre, saa og med sine egne Bønder om deres ihændehavende Fæstebreve. I Virkeligheden staar Lillelunds Sag ogsaa ret daarlig. Hans Sagfører har næsten kun det at anføre, at det er ganske urimeligt, at Lillelund, der har købt og betalt Gaard og Gods, skal være fuldstændig afskaaret fra at gøre noget til Godsets Forbedring. Morten Hemmer giver i Forpagtningsafgift kun 700 Rdl. medens han burde give mindst 1300 Rdl, og Lillelund vil give ham kontant 1200 Rdl, hvis vilde fratæde Forpagtningen. Men Morten Hemmer vil dø i sin Rede, og han vil have en stor Erstatning for Afsavn af Tønæg, som Lillelund har lukket ham ude fra. Sagen gaar ikke godt for Lillelund. Han har paa andre Omraader allerede gjort Skridt til Indførelse af Reformer paa Godset, men Morten Hemmers Autoritet er for grundfæstet fra gammel Tid, og saadan betyder meget- ogsaa i en Retsag. Lillelund maa opsætte meget af det, han allerede har paabegyndt, til den gamle Morten Hemmer har lukket sine Øjne for sidste gang.

Og Ventetiden blev ikke saa farlig lang. Morten Hemmer døde 1763! hans Hustru var død Aaret før, og nu kunde Niels Lillelund endelig rykke ind paa Landting og søge at realisere sine mange Planer om Forbedringer af Godset.-

Niels Lillelund drev nu i nogle Aar Godset frem med stor Dygtighed indtil hans Død, som indtraf 1768. Hans Enke giftede sig kort Tid efter med sin Kusk, Peder Hansen, der fik Titel af Kammeraad og havde Landting i henved 30 Aar. Han blev i denne Tid Bønderne en streng Herre. Herom berettes følgende: Efter Niels Lillelunds Død sad Enken nu tilbage med Gaarden. Hun synes at været en resolut og handlekraftig Kvinde. Sin bedste Hjælp havde hun i sin Kusk, Tjener og Forvalter- eller hvad man skal kalde- Peder Hansen. Om det er ham eller hende, der er Sjælen i de mange Reformer, der indføres paa Godset i hendes toaarige Enkestand, er ikke til at afgøre.

Blandt andet gennemføres nu fra og med 1766 den ny Jordfordeling i Egebjerg, som varforberedt af Niels Lillelund. Der bliver nu i Byen 13 Gaarde med hver 5 Tdr. Hartk. 4 Gaarde er ikke gaaet med ind under denne ny Fordeling! de har hver fra 2 til 4 Tdr Htk. og saa laves der et Par Smaagaarde hver paa ca. 1 Tdr. Htk., ialt 19 Gaarde, det samme Antal som før.

De Egebjerg Fæstebønder havde nu faaet Ødegaardenes Hartk. og skaldede Agermark fordelt imellem sig, men de gode Enge, som havde hørt til dem, og som havde betinget sig deres Hartk., beholdt Landting, eller rettere Afbyggersgaarden Nygaard. Det var nok en Gevinst at indkasere, samtidig med at Hartkornet og dermed Skattebyrden fordeltes paa Egebjerg Bønderne.

Det er utvivlsomt, at Niels Lillelund havde planlagt et saadant Kup! snarere var det hans Efterfølgers Værk.

Denne fortsatte nu, hvad der var saa godt begyndt, uden Skrupler med Hensyn til Udnyttelsen af Bøndernes Hoveri eller med Hensyn til deres Rettigheder i det hele taget. Og det ser ud til, at der er gaaet værst ud over Egebjerg Bønderne.

Der levede blandt Bønderne dengang en Tradition fra Fortiden om, at Nygaard oprindelig kun var et Skovhus, men at Jorden deromkring efterhaanden var blevet opdyrket ved Hovbøndernes Slid, indtil der en skønne Dg var bleven bygget en Gaard der, som Afbyggersgaard paa Landting. Siden var flere Fæstegaarde bleven lagt ind derunder, blandt andet en Gaard, der hed Lundgaard. Det sidste er rigtig nok, og maaske er der ogsaa en sand Kærne i den første Del af Traditionen, men saa skal man rigtignok langt tilbage i Tiden, for Nygaard eksisterede mindst 150 Aar før den Tid, vi her taler om, som en Gaard paa 15½ Tdr. Htk. og med 20 Tdr. Htk. efter at Lundgaard var lagt ind under den, og dette var sket ca. 100 Aar før.

Men nu laa der ved siden af Nygaard en Gaard, Remmergaard paa 13½ Tdr. Htk. med to hoveripligtige Fæstere. Da den ene Fæster døde, lagde Peder Hansen straks hans Halvdel af Remmergaard ind under Nygaard, og faa Aar efter gjorde han det samme med den anden Halvdel.

Denne betydelige Forøgelse af Nygaards Hovmarker kom til at tynde stærkt paa paa Bønderne i Geddal og Egebjerg, for trods det, at Hoveribøndernes Antal var blevet formindsket med to Helgaardshovbønder, fordelte han Arbejdet ved Driften af den forøgede Nygaard mellem Bønderne i Geddal og Egebjerg. Og dog var Geddalbøndernes Antal bleven formindsket med 1 Mand, og i Egebjerg-som vi har set-med hele 7. De resterende var ved at gaa til Grunde ved det haarde Slid. I Aaret 1773 kom der en Kgl. Forordning om Hoveriet. I den forbødes det blandt andet at lade Bønderne gøre Hoveri til Teglværker og at forlange, at deres Kvinder skuldespinde visse Pind Hør eller Blaar for Herskabet. Peder Hansen lod sig ikke genere af dette Forbud. Hans Bønder maatte endnu i ca. 20 Aar trække ved Teglværket, indtil han endelig blev opdaget".

Værre for Bønderne var det maaske dog, at han fratog dem mange af deres Rettigheder. Øst for deres Enge med til Sønderlem Vig laa en stor Kærstrækning. Her havde fra Arilds Tid Egebjergbønderne haft Græsningret, og Kæret var dem næsten uundværligt i den tørre Sommertid, naar der ikke var et Græsstraa paa deres tørre Marker. Men Peder Hansen kastede snart sine Øjne paa dette Kær! her kunde han hele Sommeren igennem græsse en stor Flok Stude. Altsaa fratog han Egebjergbønderne Kæret, byggede en stor Studedefold dernede, og holdt nu her 30-40 Stude. Tilmed paabød han Bønderne, at de skulde køre den Gødning, der samledes i Folden, den halve Mil op paa Nygaard. Paa samme Maade gik det med den store Lavhede øst for Kæret. Her havde Egebjergbønderne altid hentet deres Lyng og Tørv. Men Peder Hansen forbød demnu dette og henviste dem til den store fælles Ejsing Hede, der laa langt længere borte fra dem. Paa Heden byggede han en Ejendom, som han fæstede ud for 10 Rigsdaler om Aaret. Nogen som helst Godtgørelse for tabet af Heden fik Bønderne ikke.

Og som for at sætte Kronen paa Værket, forbød han dem nu Eftergræsningen, naar Høet var bjerget, paa deres egne Engskifter. Her havde de altid om Eftersommeren drevet deres Kvæg ned. Men da de 7 Ødegaardsskifter, som Hansen havde tilegnet sig, laa spredte mellem Bøndernes Engskifter, saa var det ikke muligt ved deres sædvanlige Løsdrift at holde deres Kreaturer borte fra dem, og Hansen havde da rent ud forbudt dem Eftergræsning under det Paaskud, at Kresturerne ødelagde hans Engskifter ved at optrampe dem i fugtigt Vejr. Det var næsten bleven umuligt at faa deres Kreaturer græssede, saa meget mere, som Hansen havde ladet nogle Jordløse Huse flytte fra Byen ud paa deres udyrkede Udmarker og havde tillagt dem lidt Jord der! I saadanne Huse havde han ladet bygge; og de laa nu der til stor Gene for Løsdriften, idet det næsten var umuligt for Hyrden at hindre, at Kreaturerne kom paa disse Huses Jordstykker.

Som det var at vente, sank Egebjergbønderne ned i den yderste Fattigdom; de kunde ikke betale deres Skatter eller Afgifterne til Herremanden. Deres Restancer hobede sig op, og de kom derved fuldstændig i Peder Hansens Magt. Stavnsbaandet gjorde jo sit, og kneb det med at skaffe en Fæster til ewn ledig Gaard, undsaa Peder Hansens ikke for at true en Karl til at tage den.

Men Peder Hansen selv blev rig og anset for sin Dygtighed. Han evnede i 1778 at købe Stubbergaard i Kompagni med sin gode Ven Niels Sehested til Rydhauge, Stiftamtmand i Viborg, og ved Hjælp af det fine Bekendtskab blev han udnævnt til Kammeraad. Imidlertid havde den Bevægelse taget Fart, der havde Bondefrigørelsen til Maal. Strømninger fra den naaede ogsaa til Egebjerg og fik de mest vaagne af Bønderne til at lytte. Paa nogle havde disse Toner den Virkning, at de blev uvillige til at lystre og ?Indsigelse udføre, hvad der af Herremanden blev paalagt dem.. Peder Hansen mærkede den nye Stemning hos sine Bønder i Egebjerg, og efter at der var forefaldet enkelte tilfælde af Ulydighed og Opsætsighed, mente han, at der burde statuere et Eksempel.

Den Mand, der først blev slaaet ned paa, da Peder Hansen vilde statuere et eksempel, var Niels Christensen Raun, som vistnok havde sin Fæstegaard sammen med sin gamle Fader Christen Jensen Ravn. Niels Christensen havde siddet ved Fæstet i 24 Aar, og hans Gæld til Herremanden var stadig vokset. Nu beløb den sig sammen med et større Beløb paa Gaardens Brøstfældighed til lidt over 100 Rigsdaler. Peder Hansen anlagde Sag mod ham for at faa ham dømt fra Gaarden; men tillige insisterede han overfor Retten paa, at Niels Ravn efter Loven idømtes et Aars Tugthus for at have stiftet en Gæld, som han ikke havde gjort nok for at faa betalt.

Niels Ravn erklærede, at Gaarden var han villig til at afst? uden Dom. Om han tiltrods herfor kom i Tugthuset, vides ikke. Omtrent samtidig hermed gik den gamle Christen Ravn bort, 74 aar gammel. Der skulle nu en ny Fæster til Gaarden, og hertil havde Peder Hansen udset sig en ung Mand Jens Madsen Djeld, som for Tiden var Soldat; men Peder Hansen vilde udløse ham fra Tjenesten, for at han kunne overtage Gaarden.

Jens Madsen var, som hans Navn viser, fra Djeld i Sevel, og han havde faaet Peder Hansen til "Husbond", da denne købte Stubbergaard. Men Bønderne under Stubbergaard havde ikke før været kørt i stramme Tøjler; de var derfor friere i deres Væsen og adskilligt mere selvbevidste end Bønderne under Landting, og dette gjaldet ikke mindst for de unge. Naar Peder Hansen havde sørget for, at Jens Madsen blev Soldat, var det rimeligvis i den Tanke, at han vilde have godt af at komme under en streng Tugt og faa Selvbevidstheden stækket en smule. Dette maa han have tænkt sig maatte være sket nu, og han betænkte sig derfor ikke paa at lade den unge Mand fra Gaarden i Egebjerg. At han med hensyn til Jens Madsens Karakter havde taget Fel, skulde siden vise sig.

Det Pengetab, som Peder Hansen havde lidt ved Niels Ravns Udsættelse fra Gaarden, eller maaske endnu mere Tanken om, at han kunde komme til at lide lignende Tab ved flere andre af Egebjergbønderne, der alle havde store Restancer, bragte ham paa den ophøjede Ide, at han vilde ansøge Rentekammeret (Finansministeriet) om "Godtgørelse" iu Skatterne fra Godset, i hvert fald for Egebjergs vedkommende.

Naar Tiderne nu var normale, og alle Gaardene varfæstet ud og i god Drift og dog ikke kunde udrede Skatterne og Afgifterne, s var det urimeligt at han, Ejeren, skulde betale for dem; de maatte j være for højt ansatte til Skat. Og for at føre Bevis derfor lod han ved Retten i Holstebro optage et Tingsvidne, der bekræftede den af ham givne Skildring af Forholdene; og som skulde vedlægges han Ansøgning. Vi faar herigennem følgende Skildring af Egebjerg i det Herrens Aar 1787. Markerne er skarpe og sandede og hærges ofte af Sandflugt. Korn og Græs ødelægges ofte af den skarpe Blæst fra fjorden eller svides bort af Solbrynde, og Markerne taaler i det hele taget ikke længere Tids Tørke, da i saa Fald baade Korn og Græs gaar bort, idet der kun er en tynd Fure let Muld ovenpaa det røde Grus. Der kan kun avles Byg og Rug. Sædskiftet er Rug, Byg, Rug, Rug og derefter fem aars Hvile. Kun ganske enkelte saar lidt Havre i de bedste Agerender, 2, 3 eller 4 Skæpper, men det mislykkes ofte. En Gaard paa 5 Tdr. Hartk. saar $4\frac{1}{2}$ Rug og $1\frac{1}{2}$ Tdr. Byg, men ofte knyger en Del af Sæden bort med den skarpe Vind. En gaard paa 5 Tdr. Hartk. kan ikke undvære 4 eller 5 Heste, skønt, den har ondt ved at føde dem. Den har dertil 2-4 Køer samt 1 eller 2 Kalve. Skønt Beboerne har anvendt megen Flid paa at forbedre deres Kaar, har det ikke været dem muligt formode Jordens Ringhed. Iøvrigt henvises til gamle Tingsvidner fra 1692 til 1751, der fastslaar, at Ejsing Sogn i det hele er det ringeste Sogn i hele Ginding Herred.- I en Erklæring fra P. Hansen selv hedder det: Hovedsagen til Egebjerg Bys ekstraordinære Ringhed er, at Engen ikke er i Forhold til Agermarken. Thi vel er Marken meget skarp og ringe, men andetsteds, hvor den findes næsten lige saa ringe, men har en anseelig Del Eng til, der kan Brugere endda leve og betale, hvad de skal. Egebjerg Mark har den besynderlige Egenskab, at Græsset ikke lader sig aføde, uden at mange Rødder og meget Sand følger med, saa Græsningen, som jo er en Hovedsag, er meget ringe.

Om Peder Hansen fik noget ud af sin Ansøgning om "Godtgørelse" i Skatterne, vides ikke. Men det maatte være højst ubehageligt for ham, at 8 Mand i Egebjerg med Jens Madsen Djeld i Spidsen kort derefter sendte en Klage til Ministeriet, først og fremmest over det haarde og ubillige Hoveri og dernæst over alle de Tilfælde, hvor P. Hansen havde frataget dem gamle Rettigheder og paa anden Maade forurettet dem. For ca. 40 Aar siden, siger de, blev der af Egebjerg gjort Hoveri af $8\frac{1}{2}$ Plov, nu $13\frac{1}{2}$ Plov, og de bilægger deres Klager med Afskrifter af Fæstebreve. Derefter følger Redegørelsen for de andre Tilfælde: Ødegaardsengene, Kæret, Lavheden, de udflyttede Huse, Gødningskrivelsen fra Studefolden, Formindskelse af de til en del Gaarde hørende Jorde, og de slutter: Vi agter at bevise, at det ikke var Flyvesand eller Blæst og Suug fra Fjorden, som har forringet vore Ejendomme, som vrangelig skal være angivet. Men Forringelsen skyldes, at de forannævnte Ejendomme er os frataget, samt det ubillige Hoveri, som vi har matte forrette, og som har bragt os i den kummerligste Forfatning.

Rentekammeret sendte Klager til Amtmanden i Ringkøbing til Erklæring. Denne blev aldeles overvældet ved at se, hvordan P. Hansens Fremfærd mod Bønderne havde været, og skrev at P. Hansens mange Skrivelser og Ansøgninger om Godtgørelser og Fritagelser lugtede ilde, ja, ligefrem stank. (velsagtens Uhæderlighed og Griskhed) Han ville nu selv tage til Landting og faa et Møde i Stand mellem P. Hansen og Bønderne.

Ministeriet (Rentekammeret) havde i sin Skrivelse paalagt ham, at meddele Kammeraad Hansen, at han øjeblikkelig maatte indkalde alle Godsets Fæstebreve og give dem Paategning om, athvad der i dem stod om Hoveri til Teglværket og Spind af Hør og Blaar var uhyggeligt. Dertil var føjet, at Ministeriet ville se bort fra Fortiden, hvis Kammeraad herefter ikke vilde kræve andet af Bønderne, end hvad han havde ret til. Hvad de øvrige Punkter i Klagen angik, saa kunde de bortfalde, da de ikke var begrundet eller beviste.

Det var i 1789, Amtmanden tog altsaa til Landting og havde først et Møde med Bønderne. Men hvad han der oplevede, frastødte ham meget, og førte ham helt over paa Herremandens side i den standende Strid

Amtmanden var utvivlsomt taget til Landting med en velvillig Indstilling overfor de klagende Bønder, men saa dybt stod de, og saa ringe Kultur havde de, at de var ganske ude af Stand til at føre en virkelig Forhandling. De bare raabte og skreg op. To af dem især var helt desperate. Det er af Amtmandens Skildring klart, at de blot lededes af Naturmenneskets intinktive Tro paa, at jo højere man skriger, jo bedre bliver man hørt, og jo større Indtryk gør man. Men her blev Virkningen den modsatte. Den velvilje med hvilken Amtmanden var mødt for at hjælpe dem, satte de ganske over Styr.

En komplet Modsætning hertil var den overmaade venlige Modtagelse han fik hos Herskabet,- det vil sige fru en og hendes Søn, den unge Lillelund. P.Hansen hører man ved denne Lejlighed intet til; han synes ikke at have været hjemme. Men Fruens Elskværdighed og den gode Mad og Vin og hendes Søns Belevenhed og Dygtighed til at gøre Rede for de paaklagede Forhold vandt Amtmanden fulstændig. Der kunde slet ikke være tale om, at der var taget noget fra Bønderne. Enhver af dem havde ubeskaaret, hvad han i sin Tid havde fæstet, og hvad hans Fæstebrev lød paa. Kæret og Lavheden var slet ikke Bøndernes, men hørte ind under Hovedgaarden Takst. Hele Spektaklet var opstaaet ved, at en Vinkelskriver og falsk Profet havde tudet Bøndernes Ørene fulde om, at de led Uret. Det var imidlertid ikke muligt at komme under vejs med, hvem denne Vinkelskriver var, skønt Amtmanden søgte at faa Bønderne til at røbe ham. Amtmanden vilde ogsaa vide, til hvem de havde overgivet Klagen, og som havde sørget for, at den kom Ministeriet i Hænde, men angaaende dette var Bønderne tavse. Og Amtmanden rejste hjem og sendte Ministeriet en Beretning, som langtfra var i Bøndernes Favør.

Kammerraaden var rasende. Den formastelige Jens Madsen, der var Hovedmanden for hele Postyret, skulle straffes, skulle væk fra sin Gaard. Han havde ganske vist kun haft den i 3 Aar, men han var alligevel kommen i Restanse for 93 Rdm. og sad altsaa kun af Herskabets Naade, og jages væk naar som helst.

Amtmandens Besøg fandt sted den 24 August; man var altsaa midt i Høsten, derfor fik Jens Madsen Lov til at sidde i Fred til Høsten var endt og Rugsæden lagt, men heller ikke et Øjeblik længere. Først i Oktober anlægger P.Hansen Sag mod ham for Restanserne og kræver ham sat fra Gaarden, hvis han ikke omgaaende betaler. Den 10 Oktober møder Herredsfogeden og skriver alt baade ude og inde. Jens Madsen er en dygtig Mand til at drive sin Gaard. Laden var fuld af Korn og Hø;; der er stoppet alle Vegne og Stakke inden for, og nogen Indslagtning har ogsaa fundet Sted, saa der er Sul i Karene. Jens kan ikke betale, og Herredsfogden forlanger da, at han skal forlade Gaarden. Men Jens Madsen siger nej, han vil ikke flytte, uden at man med Magt bringer ham bort. Hans Kone er frugtsammelig og han har hendes gamle Moder i Huset. Han vil ikke lade dem flytte ind i et tomt lille Hus, som bliver ham anvist, hvor der hverken er noget at bide eller brænde.

Hustruen Anne Kirstine, (Cathrine) blander sig i Disputen. Hun ved, siger hun, at det er Kongens Vilje, at ingen Mand maa jages fra sin Gaard, uden hans eget Minde. Skal de flytte, saa maa Herskabet i hvert Fald skaffe dem et Hus med Gaard til, 4 Skpr. Korn, saa de kan holde en Ko og nogle Faar, og vil man ikke det, saa forlanger hun et Pas for sin Mand til en Rejse til København, for at han kan fremføre sin Klage for Kongen. Men det nyttede altsammen ikke den stakkels Anne Kirstine noget. Omtrent 14 Dage efter mødte Herredsfogden igen Mandstærk, og nu bøjede Jens Madsen sig for Overmagten. Familiens faa Ejendele og nogle Fødevarer og Hedebrændsel blev læsset paa et par Vogne og kørt til et lille Hus, Ravnholtshus, der var bleven dem anvist som foreløbig Opholdsted. Men Kammerraaden nøjedes ikke dermed. Han lod Gaardens Brøstfældighed vurdere, og man kom til det Resultat, at Bygningerne i de 3 Aar, Jens Madsen havde haft Gaarden, var forringet med et meget stort Beløb som J.M. altsaa var pligtig at tilsvare Herskabet, saa hans Gæld derved løb op til 260 Rdl, og den ædle Kammeraad lod saa gøre Udlæg i de fattige Ejendele, som Familien havde ført med sig til Ravnholtshus. Nu var Jens Madsen ribbet saa fuldstændigt, som han ribbes kunde- til Skræk og Advardel for alle ligesindede. Men Kammeraaden havde faaet en velforsynet Fæstegaard at udbyde til en, som ville være mere underdannig end J. Madsen.

Jens Madsens triste Skæbne havde ikke nedslaaet Modet hos de andre Egebjergbønder. Den lille Gevinst, de havde opnaaet ved at blive fri for Hoveriet ved Teglværket ved Landting, skulde nu forfølges. De vilde føre Bevis for, at de øvrige Punkter i deres Klage til Ministeriet var fuldt grundede. Egebjerg By stod for at skulle udskiftes af Fællesskabet. Landmaalingen var allerede i gang. Det hastede derfor, hvis det skulde lykkes dem at faa Engene og Jorderne, der var frataget dem, tilbage. saa det kunde komme med ved Udskiftningen. De henvendte sig derfor til Hjerm-Ginding Herreds Ret i Holstebro, om at faa lov til der for Retten at føre et Tingsvidne for Sandheden af deres Paastande. P.Hansen fik sin gode Ven Byfoged Selmer i Skive til at møde for sig, og denne påstod overfor Retten, at den Sag var afgjort ved Ministeriet.

Skrivelse af forrige Aar, der jo sluttede med, at disse Punkter i Bøndernes Klage kunde bortfalde som ubeviste. Retten gav Selmer Medhold og Bøndernes Forlangende afvist. Men saa indankede de Sagen for Landtingsretten i Viborg, og denne gav dem Medhold og tillod dem at fjerne Tingsvidnet.

Kammerraaden besvarede dette Skridt paa Bøndernes Side ved at anlægge Sag mod Klagerne for deres Restanser; de skyldte ham jo Penge allesammen. Nu var jo Jens Madsen Djeld sat fra Gaarden, og Kammerraadens Trusel gik da ud paa, at nu kunde de herut ogsaa. Istædet for Jens Madsen havde 2 andre Mænd i Byen sluttet sig til Klagerne, saa nu var de 9 ialt. For Retten maatte de vedgaa deres Gæld til Kammerraaden, men enkelte føjede dog Bemærkninger til.

Mads Knudsen f.eks. sagde, at Husbonden i sin Tid havde truet ham til at tage Fæstegaarden. Nu havde han drevet den i 16 Aar og havde betalt alt, hvad han paa nogen Maade kunde betale. Saavidt man kunde se, kom det dog ikke til nogen Udsmidning denne Gang. Retten har maaske dog anset dette for stor en Mundfuld paa en Gang, og Kammerraaden har maaske kun haft til Hensigt derved at affyre et Skræmmeskud.

Bønderne lod sig dog ikke skræmme af Peder Hansens Fremfærd mod Jens Madsen Djeld og heller ikke af de øvrige Begivenheder først paa Aaret 1790, som vi jo har hørt om. Da man naaede hen paa Forsommeren, nægtede en snes Bønder af Geddal og Egebjerg at adlyde en Tilsigelse om at møde og køre Gødning ud og blande dem med Jord. De vilde nok køre Gødning ud paa Marken, men med Blandingen vilde de ikke have noget med at gøre. De udeblev ganske simpelt fra Hovarbejdet. Det var den 26 Juni. Den næste Dag sender Kammerraaden sin Stifsøn af Sted paa en Hest til Ringkøbing til Amtmanden med en Skrivelse, hvori han beder Amtmanden om øjeblikkelig Hjælp mod Bønderne i Form af en Resolution om, at Bønderne skal betale Mulkt for Udeblivelsen, og at denne Mulkt straks skal inddrives ved Udpantning. Den unge Stifsøn forklarer Amtmanden, hvor vigtigt det er, at Gødningen bliver blandet, for kører man den fede Gødning ud paa Nygaards magre Jord, saa vil der slet ingen Korn avles derefter. Amtmanden resolverer, at Bønderne skal blande Gødningen, og den unge Lillelund faar en Skrivelse med tilbage til Herredsfogden, at den næste Dag (d. 28) selv skal beordre Bønderne til at møde til Gødningsblanding d. 29. Men det hjalp ikke noget; Bønderne udeblev. Lillelund forlanger paa sin Stiffaders Vegne, at de nu straks skal pantes for en Mulkt paa 1 Rdl. hver, samt 1 Mark i Omkostninger. Og med det samme sætter Herredsfogden sig i Bevægelse og kører omkring til Synderne, men ingen har Penge. Han maa da tage Panter.. Stueure, Bismervægte, Bibler eller hvad andet han kan faa fat paa, og snart har han Vognen halv fuld af Pantegods. Kun en ganske enkelt kryber til Korset og lover Bod og Bedring, defleste holder sig stejle og afvisende. Herredsfogden naar kun omkring til 11 Syndere, inden Aftenen falder paa; han bekendtgør da, at han vil fastsætte fire Dage efter (2 juli) og kører hjem til Holstebro med Dagens Udbytte. Da han 4 Dage efter kommer igen, er Resten af Bønderne falden til Føje og lover at udføre det forlangte Arbejde. Amtmanden har stadig haft travlt med at gøre Indberetning til Ministeriet om denne Bondeopstand. 30 Juni skriver han: Hovbønderne ved Nygaard har vedblevet deres Opsætsighed. Min, disse Bønders givne Advarsel har været ganske uden Frugt. Deres Hensigt er at forhale Møgblandingen, til Høhøsten lægger Beslag paa deres Arbejde. De adlyder kun deres Vinkelskriver og Raadgivere, men hvem disse er, vides ikke.

Men vidste Amtmanden ikke, hvem Raadgiveren var, saa har vi nu sikker Formodning om, at det er Henrik Møller, Møllersønnen fra Krarup Mølle, der var bleven Birkedommer i Resen og Højslev Birker, og som i vid Omkreds stod som Talsmand og Sagfører for Bønderne mod Embedsmænd og Herremænd, og som var Hjertet hadet af disse sidste. Han var nu tillige det ejendommelige Tilfælde, at Henrik Møllers Svoger, Visti Søndergaard, fra 1785 til 1790 var Ridefoged og Fuldmægtig paa Landting, og som saadan skulde være Kammerraadens højre Haand. Men Visti Søndergaard var en rettænkende og god Mand. Hans Fader var Fæstebonden fra Bilstrup, og hans Moder Maren Vistisdatter, var fra Søndergaard i Vroue. Ved hendes Giftermaal med Ejeren af Blidstrup paa Mors var Visti Søndergaard og hans Søskenne bleven Arvinger til denne Herregaard. Det er betegnende, at han forsvinder fra Landting, samtidig med at Striden mellem Kammerraaden og hans Bønder bliver særlig skarp. Man sprer under Sagen hans Viden om Herremanden, Skrivelser til Amtmand og Ministerium.

Men den stærke Strid om Hoveriet til Nygaard og Amtmandens mange Skrivelser til Ministerietom den var sikkert medvirkende, - ja maaske den egentlige Anledning til, at der kort efter 1791, kom en ny kgl. Anordning om Hoveriet, der bestemte, at der paa hvert Gods- helst ad Frivillighedens Vejskulle oprettes Hoveri overenskomster mellem Herskab og Hovbønder, hvori det før hver enkelt Bomde nøje var anført, hvad han var pligtig til at udføre. Egebjergbøndernes store Sag mod Kammerraaden medførte den længste Vidneførsel, der vist nogensinde er foregaaet ved Hjermginding Ret. Den begyndte 17 December 1790 og sluttede den 20 April 1792 og havde altsaa strakt sig over 16 Maaneder. Vidneudsagnene og Sagførernes Indlæg fylder en tyk Protokol paa flere hundrede Foliosider. Kammerraadens Sagfører var Byfoged Selmer i Skive, hvis mange Indlæg fylder særlig meget. Han havde jo ogsaa nok Grund til at strænge sig an, siden han skulde have Kammerraad Hansens Søn til Svigersøn, og hans Datter Juliane skulde være vordende Borgfrue paa Landting. Han søgte paa enhver Maade at faa det ene Vidne efter det andet erklæret inhabile eller "vildige Vidner" enten paa Grund af Slægtskab med nogle af de sagsøgende Bønder eller af andre Grunde, og de aflagte beedigede Vidnespyrd søgte han at afsvække paa enhver Maade. Det skyldtes vistnok ogsaa ham, at Sagen trak saa længe ud. Det vilde vel ogsaa have Betydning for det endelige Udfald, om den kunde trække saa længe ud, at Egebjergs Udskiftning var fuldbyrdet, inden Sagen kom til ende. Men de af mange gamle graahaarede Mænd afgivne Forklaringer om de gamle Tilstande og Begivenheder gør det nogenlunde klart, at Bønderne havde Ret i deres Klager og Paastande. Til Sagfører havde de Byfoged i Viborg og Herredsfoged i Fjends Herred, Thomas Vissing, og det hændes en enkelt gang, at Henrik Møller møder paa hans Vegne.

Hvad der tilsidst kom ud af Sagen, kan ikke for følges videre i de gamle Protokoller. Nogen Dom synes der ikke at være falden i denne Sag. Men det stunder jo ogsaa til mod en helt ny Tid. 1797 døde Kammerraad Hansen, og hans Enke solgte Landting med Gods til en Mand, der kun havde til Hensigt at frasælge Bøndergodset, saa Bønderne kunne blive Selvejere. Fra Aar 1800 finder vi da en Del af Klagerne i Egebjerg som Ejere af deres tidlige Fæstegaarde. Og Selmers Juliane blev trods alt Frue paa Landting, for da Fæstegodset var frasolgt, købte Kammerraad Hansens Søn Hovedbygningen tilbage, og man maa antage, at det har været en stor Lykke for ham ikke mere at have med genstridige Hovbønder at gøre.

Efter Kammerraad P.Hansens Død d. 23 August 1797, han blev 75 Aar gl. stillede Enken Landting til Auktion. Da holdted der 200 Kreaturer, hvoraf største Parten var Fedestude, 30 Bæster og 200 Faar. Godset blev købt af Generalkrigskommisær U.C. v Schmidten til Urup, der snart frasolgte Godset og udpar-- Landting. P.Hansen var vistnok en dygtig Mand, som forstod at faa noget ud af sit Landbrug, der ogsaa blev ejer af Kærgaardsholm, om han endog var meget nøjeregnende. Han fik ikke Lejlighed til at opføre en ny Hovedbygning, som hans Farmand havde haft til Øjemed, og har vel heller ikke haft Sans for at opbygge den gamle Adelsruin. Ved sin Begravelse blev hans Lig indsat de gamle Rosenkrantzers Begravelse i Ejsing Kirke, hvor en Messingplade paa hans Kiste bærer følgende Indskrift: Herunder gemmes den jordiske Del af salig Peder Hansen til Landting og halve Kærgaardsholm Deres Kgl. Majestæts virkelige Kammerraad, som den 23 August 1797 omskiftede Tiden med Evigheden i sin Alders 75 Aar, hvis Tab føles af hans Enke og 4 Børn.

Betænk Læser de dødeliges Lod og Graven, at have levet uden Rædsel, for den bør være enhver Kristens højeste Ønske." - Han varden sidste, der blev bisat her. Hvorledes hans Hustru har kundet faa Tilladelse til at faa sin Mand begravet her, er ikke let at forstaa, men man kan af forskellige Ting udtyde, at hun har været en snild og beregnelig Dame. Det var nu heller ikke helt ved Siden af, at hans Kiste blev nedsat i Begravelsen her, thi med hans Udgang fra Livet, oprandt den gamle Fæstebondes Tid, og her kunde de Ejsing boere altid naar de kom i Kirken, gaa med at se hans Kiste, og faa Minderne frem fra den Tid, han plagede dem med sine mange Indfald.

I 1944 er alle ligene af Rosenkrantzerne, P.Hansen iberegnet, blevet bragt ud af Begravelsen, og begravet i en Fællesgrav paa Kirkegaarden. Kirkeværgerne og Kirkebetjenten, som har været med til denne Flytning, har sikkert ikke følt den underdannede Ærbødighed for de bortgangne, for saa var vel Flytningen næppe blevet foretaget.

Peder Hansens Hustru Mariane Bernstorff, der nu var blevet Enke for anden Gang, flyttede efter Auktionen til Kærgaardsholm 1798. Da siges Borggaarden at være af svær Grundmur, 2 Etage høj og med en Del smukke og velindrettede Værelser. Udsæden til Landting og Nygaard var da 85 tdr. Rug, 40 tdr. Byg, 180 tdr. Havre og der avledes 400 læs Hø. I 1702 købte P. Hansens Søn Niels Tidemann Hansen Hovedparcellen tilbage. Foruden denne Søn havde Hansen en anden Søn, Niels Lillelund Hansen, som døde 16 Januar 1800 i Viborg og kaldtes: " Literatus, en ugift Datter og Johanne Katrine, der var gift med Kararektor Tetens i Viborg. Den yngre Hansen, der ogsaa blev Kammerraad, udparcellerede Gaarden yderligere og holdt saaledes 1804 Auktion over en del Marker og Enge. 1812 forsøgte han Udparcellering igen og satte alle Parceller til Auktion. Hovedparcellen skulde kun være 100 Tdr. Land med 7-8 Tdr. Htkr., der kunde drives med 2 gode Heste. I Teglovnen kunde brændes 18-20 tusind Mursten og 2-3 tusind Tagsten. Skoven, der bestod af Eg og Hassel, skulde deles i 2 Parceller a 2-3 Tdr. Land, og der var et Indelukke i Skoven paa 6-7 Tdr. Land. Desuden var der Skovhuset og 4-5 andre gode Huse. I de daarlige Tider fik han ikke solgt, men 1814 fastsættes en ny Auktion, da var Gaarden paa 20 Tdr. Htk. med Afbyggeren Rusbjerg paa lidt over 1 Tdr. Htkr. Besætningen 70-80 Høveder, 12-14 Heste, 70 Faar. En halv Fjerdingsvej fra Skoven var en liller Egeskov, hvorfra Brændsel til Teglovnen fortrinsvis blev taget, og er i vore Dage saa godtsom udryddet. Han fik nu Gaarden solgt og solgte ogsaa ? Indbo.

Ved Skødet af 27 Juni 1815 overdrages Gaarden til Claudius Hansen Windfeldt, gift med Karen Strandbygaard. 1854 faar Sønnen, Jørgen Bang Windfeldt, Skøde paa Gaarden. Han var gift med Jensine Ebbensgaard. (læs ogsaa andetsteds) Gl. Landtings Bygninger, der allerede i Niels Lillelunds Tid, var meget forfalden, hvorfor han da ogsaa var besluttet paa at nedbryde Hovedbygningen og bygge en ny ved Ladegaarden, hvortil han alt havde forsynet sig Tømmer og Kalk, af Mur- og Tagsten var der Forraad nok paa sin Teglværk tæt ved Ladegaarden, hvor Niels Linde i sin Tid lod indrette det bedste Teglblænderi, der fandtes i Nørrejylland, hvorfra udførtes mange tusinde Mursten, som afhendtes ved Sejlads paa Limfjorden. Vest for Borggaarden, ja langt derfra, ligger Ldegaarden, smukke og anseelige Bygninger. Laden blev bygget af Christen Linde og hans Frue Maren Loss og var af Grundmur, paa de vestre Ende, hvor deres Navne med Bogstaverne C.L.-M.L. varanbragt med Aarstallet 1751 og paahæftet Muren med Jærnkere.

Den gamle Borggaard, der laa paa en Holm i en lav Eng og var oprindelig forsynet med et stort Taarn, som indvendig var indrettet med mange Kamre, et over det andet, til det øverste, med mange underlige Løn- og Omgange.

Af en eller anden Grund fik Niels Lillelund ikke gennemført sine Byggeplaner. Det blev først gennemført af Jørgen Bang Windfeldt i 1860. Den glemte Hovedbygning var af meget gammel Dato; hvis det forholder sig rigtigt, at Skipper Clements Skibe 1534 ere blevne nedbrudte fra Taarnet, men i hvert Fald var de andre Bygninger fra det 16 Arhundrede og sandsynligvis opførte af Aksel Rosenkrantz, medens Taarnet kan være ældre. Iøvrigt har Landting ligget paa samme Sted længe før Rosenkrantzernes Tid, og de Forsøg, som Præsten 1766 gør paa at udlede Navnet

paa Ultang og Landting, ere uden Betydning. Landting hed i ældre Tid Langtind, hvilket ventelig hidrører fra den ældste Bygnings lange Tinde eller høje Gavl.

Præstens beretning 1766 om Landting.

Den nævnte Beretning fra 1766 lyder saaledes: "Vist er det, at Gaarden er bygget af en Rosenkrantz, hvis Vaaben udhugget i en blaa Sten uden Navn og Aarstal er opsat i Muren over den hvælvede Port til Borggaarden i Taarnet, hvis Spir siges at være nedskudt af Skipper Klement, der i forrige Tider skal have besejlet Limfjorden med sine Fartøjer, ofte læderet de paa begge Sider af Fjorden beliggende Herregaarde, men til Vederlag blev da ved Kanonerne fra Landting Taarn saa tilstrækkelig hilset, at han ilde tilredt maatte retirere sig sejrsløs. Om saadanne Overfald beretter Arkivar P.K.Hofmansen om stormen paa Landting i Efteraaret 1534, da Skipper Clement med sine Skibe var løbet ind i Limfjorden og havde indtaget Aalborg, flokkedes Bønderne om ham med tændte Brandfaklerv parat til at svide Herregaarden af over Hovedet paa de forhadte Adelsfolk. Nathimlen over Vendsyssel og Himmerland farvedes rødgul af Brandskæret fra de mange Steder, hvor Bønderne røg " Ræve" ud. Og Bevægelsen bredte sig hurtig mod Syd og Vest.

I de Dage boede Aksel Rosenkrantz paa Landting. Han var en larmende Mand og en flot Fyr at skue, naar han iført sit Jernpanser med klirrende Stjernesporer og Haanden hvilende paa det drablige Slagsværd steg til Hest i Landtings Borggaard. Det tvedelte, mørkebrune Hageskæg under et omhyggeligt snoet Piratoverskæg faldt ham langt ned paa Brystet og gav ham et værdigt Udseende, hvilket Øjnenes stærke Glans og jernfaste Blik, som fik den liden Staldreng til at skælve, kun tjente til at forstærke. Bag Fruerstuers smaa, bulede grønligskinnende Ruder tittede hans Frue Berethe smalle Fruentimmeransigt frem over den hvide Dyvekekrave, og en hvid, fin Haand med Piberys ved Haandleddet og rigt besat med ringe viftede gennem Trækruden Farvel til sin bortdragende Husbond, idet han sporede sin Ganger og red ud ad den hvælvede Borgport. Aksel Rosenkrantz red næsten ud hver Dag i denne urolige Tid for at spørge Nyt hos sine Naboer, de omboende Adelsmænd. Vel havde han just nedrevet det oprindelige gamle Landting og altsaa opført Borgen i en ny og forbedret Udgave omkring det gamle Taarn ved Hovedfløjen, saa han var ikke særlig bange for Clements Ankomst, da de langt over alen tykke Muer nok skulde holde til baade det første og andet Stormløb, hvis det skulde lykkes Bønderne at trænge over de dybe Grave og sumpede Kærstrækninger, der omgav Gaarden, men det var alligevel bedst at være underrettet i Tide, saa kunde man være endnu mere forberedt paa at give Brandstifterne en varm Modtagelse, naar de hujende og skrigende kom med Freske og Leer, højt løftet over de vilde og skægede Ansigter for at forrette deres Ødelæggelsesværk. Og netop for at forskaffe sig Oplysninger var Aksel Rosenkrantz snart paa Volstrup hos Danmarks Riges Raad Mogens Munk, en af hin Tids værste Bondeplagere, snart paa Bustrups og Kaas, hvor imidlertid ingen af de Herrer, henholdsvis Erik Krabbe og Jens Hvass, var hjemme for Tiden. Desmere kunde Aksel Rosenkrantz faa at vide paa Volstrup, hvor Mogens Munk for kort Tid siden var kommet hjem for at værne sin Rede, og han fortalte hvad han havde hørt og set om de stolte Stamsæder, Nørlund, Tjele, Vinge og Synderupgaard og flere gamle Borge, som han selv paa Frastand havde set gaa op i Flammer, og endelig om det nærliggende Stubber Kloster, som vel ikke var bleven afbrændt; men dog " røvet og plustret" ikke mindre end tre Gange i Løbet af ganske kort Tid.

Den Eftermiddag Fru Berethe fra Landtings Borgvindue saa smukt havde viftet Farvel til sin bortdragende Gemal, gjaldt dennes Ridetur dog ikke Volstrup. Tidlig paa Formiddagen havde nemlig ridende Bud fra Viborgbispens Foged Jens Lavesen paa Sprøttrup bragt Melding om, at store Skarer af Bondehæren under ledelse af skipper Thomas, en Fribytter, som havde fulgt Skipper Clement paa hans Færd til Søs, var naaet ind i Selling og huserede slemt paa Jebjergeggen, samtidig at de ophidsede Egnens Bønder til at slutte sig til dem. Derfor red Aksel Rosenkrantz denne Dag nordpaa. Han havde til Hensigt at ride over til Kaas, hvor Jens Hvase skulde være kommet hjem efter paa sin vej fra Viborg at have prøvet åaa at tale de ophidsede Bondeskarer fra Fjends og og Nørlyng, der var forsamlede omkring det flammende Skrivehus, til rette. Men Aksel R. naaede ikke længere end godt og vel over Rimmen ved Geddal, før et Lyn han saa fra Hostrup

Banker, hurtigt fik ham til at vende sin Ganger og haste mod Landting igen. En Røjsky i Nordøst fortalte ham tydlige end Ord, at Bustrups Skæbnetime var kommen. Da han igen naaede Landtings Borgpynt, just som Efteraarssolen sank i Bjerge ude over Venø Bugt, modtog Fru Berether ham med alle Tegn paa Ængstede; ogsaa hun havde set den skæbnesvangre Røgsøjle, som nu tegnede sig tydligere end før over Ejsing By og Kirketaarn, men hun henfaldt ikke til Klynken og Klagen uden nogen Nytte, men hjalp derimod sin Husbond med at sætte Borgen i den bedst mulige Forsvarsstand. Aksel R. fik ikke megen Søvn i sine Øjne den Nat, saa travlt optaget var han af at faa alt i Orden til det Angreb, han nu ikke tvivlede paa i en nær Fremtid vilde blive rettet mod Borgen. Nogle gamle Maskiner til Bliedekastning blev slæbt op paa Taarnet, og en mængde glatte Sten af passende Størrelse lagt til rette. Et par Kartover, som Hr. Aksel havde anskaffet sig, blev nøje eftersat, og Krudt og Kugler bragt op fra Kælderens. Sluttelig mønstrede han sine Huskarle og sørgede for, at Vindebroen over Graven blev trukket op i sit raslende Kædetræk. Saa mente han, at han var sikret mod overgreb, navnlig da en Vagter hele Natten igennem vaagede i Taarnet, og en Vagt stadig patrouillerede rundt paa Volden. Der gik to Dage hen, uden at der skete noget, og Hr. Aksel og Fru Berethe gik derfor til Sengs den tredje Nat mere rolige i Sindet end de to foregaaende Nætter, navnlig da Mester Jens fra Ejsing samme Eftermiddag havde været paa Borgen og fortalt, at Bønderne nu allerede paa anden Dag uden noget Resultat havde belejret Spøttrup. Maaske drev Uvejret alligevel over? Just denne Nat var Novemberstormen usædvanlig slem om Landtings Kamgavle. Blæsten for ind over Landet fra den oprørte Venøbugt og fik Vejrhanen paa Fløjen til at skribe uhyggeligt i den mørke nat. Timeglasset var vel vendt for sidste Gang i det Døgn, da Vægteren i Taarnet meldte, at der var Ildebrand nord paa. Med ubehagelig Følelse af, at nu gjaldt det for alvor, kom Hr. Aksel ud af Fjerene og entrede selv Taarnet for ved eget Syn at forvise sig om Sagen. Ved første Øjekast var han klar over, at det var Kaas, der maatte afgive Materiale til det natlige Blus, hvis Flammeskær slog uheldvarslende op derude i Nattemørket. Det var med underlige Tanker, at Aksel Rosenkrantz igen steg ned fra Taarnet for at purre Huskarlene op. Maaske kom den stolte Jens Hvass nu snart til Voldgraven derude kun iført det bare linned og råbte om Hjælp og Husly, og maaske laa hans Lig allerede ynkeligt tilredt imellem de glødende Emmer paa Kaas

Men kom han her til Landting, skulde han faa en sikker Beskyttelse. Kunde Landting fremfor nogen af de mange Borge, som allerede var sunken i Grus, modstaa et saa dødsforagende hadefuldt Angreb som Bønderne altid foretog? Havde ikke ogsaa alle disse Borge haft Volde og Grave, hvoraf endog nogle var dobbelte, udenom sig, og alligevel havde det altsammen ikke nyttet noget. Ja, det var det store Spørgsmaal, som snart skulde blive besvaret.

Da den graa Dagbrækning var ved at vige for det klare Dagslys, kunde man fra Taarnet se den første Skare af hujende Bønder i Faareskindskoften drage ned over Markerne nord for Raast. Vildt og truende svang de Høtyvene og de udrettede Leer over Hovedet, og snart dukkede der andre store Flokke op. Samtidig rundede en lille eskadre paa nogle faa Skibe med Takkel og Tov den høje Pynt ved Ejsingholm. Alle var de vrimplende fulde af Krigsfolk, og man skimtede Kartovar paa Dækket. Det var Skipper Clements Skibe, der viste sig paa Skuepladsen og med Skum for Boven stævnede ind i den Bugt, som paa sin Tid gik omtrent hel ind til Landting.

I en Fart havde Hr. Aksel faaet alle sine Mænd paa Plads. De dygtigste blev udtaget til at betjene Kanonerne, og han befalede dem ikke at spare paa hverken Krudt eller Kugler, andre kom til Bliderne, og Resten maatte nøjes med at betjene gamle Armbrøster. Alt var parat til at give Bønderne og fremmede Krigere en varm Modtagelse, og de fik den. Hujende og bandende standsede Bønderne foran Landtings Voldgrav, og en høj Skikkelse, hvem Aksel Rosenkrantz ganske rigtig antog for Skipper Thomas, raabte over og krævede med brødsig Røst at faa Vindebroen nedladt. Da dette Forlangende kun blev besvaret af en Salve Pile og Kugler, som rigtignok ikke gjorde megen Skade, men dog jog dem skrækslagne tilbage, var baade Bønderne og ilandsatte Krigskarle klar over, at de kunne vente sig Modstand til det yderste og derfor maatte gribe til en andre Midler. I god Afstand fra Voldgraven, hvor man var altfor udsat for Borgens Skyts, lavede man smaa Tømmerflaader og læssede m godt til med Hø og Halm, som Omegnens

Bønder beredvilligt skaffede til Veje. Disse Flaader blev derefter slæbt hen til Voldgraven og skibet ud i Vandet, efter at Fouragen var antændt. Meningen var god nok, idet Gnisterne fra det flammende Hø og Halm med en lille Smule Held uhyre let kunde stikke ild paa Borgen, og stod denne først i Flamme, var Sejren vis. For Hr. Aksel og hans Svende var Situationen meget faretruende, da han pludselig saa sine Voldgrave forvandlet til et Hav af Flamme, der begærligt slikkede sig op om hans Mure og sværtede dem sorte, samtidig med at Angriberne paa enhver Maade søgte at drage Nytte af Forvirringen til at trænge over Graven. Ilden fængede allerede flere Steder i Bygningerne, og Hr. Aksel og hans Mænd var ikke i tilstrækkeligt stort Antal til baade at slukke Branden og kæmpe med Skydevaabnene paa en gang. Bønderne saa den fortvivlede Stilling som Borgen befandt sig i, og raabte højt af Had og Hævnlyst, idet de, saavidt som de brændende Tømmerflaader tillod det, som en Sværm Bier myldrede over Gravene fra alle Sider. Da gav Fru Berethes Snarraadighed dem en Steg i Regningen, ligesom fordum Bedstemoders Mod og Tapperhed havde holdt den svenske Konge Stangen paa Vidskøfle. Alle Borgens Kvinder var af Hr. Aksel beordret ned i Kælderne som det Sted i Borgen, der var sikrest, og hvorfor de, saavidt som Udsynet fra de smaa tilgrippede Viduer tillod det, fulgte Kampens Gang med spændt Opmærksomhed. Da de nu saa den store Fare, de selv og deres Mænd svæve i, opmuntrede Fru Berethe dem alle til at tage sig af Slukningsarbejdet, og kort efter saa man dem i fuld Virksomhed med fyldte Vandspande og Øser paa Løfter og Gange. Alle Vegne, hvor en Gnist havde antændt, blev dem omtrent med det samme slukket, bad de modige Kvinder, der med svedne Klæder og svedent Haar myldrede ud og ind. Dette bevirkede, at Hr. Aksel og hans Svende kunde vise sig alene til Kampen og Fjenden fik det hurtigt at mærke. Gang paa Gang blev Stormangriberne slaaet tilbage. Kartoverne bragede uophørligt saavel fra Borgen som fra Skipper Clements Skibe, der laa forankrede i Bugten, men tilsidst maatte Skipperens krigsvante Karle med en Regn af Pile og Kugler i Nakken ty tilbage til Stranden og hurtigst mulig se at komme om Bord og bort. Samtidig dermed styrtede de gode Sallingbønder, adspredte og forvirrede som jagende Dyr i vild Flugt ud over Markerne nordpaa, hvorfra de var kommet, med Hr. Aksel og hans Huskarle i Hælene.

Landting var reddet. Det gamle Taarn undgik den kranke Skæbne at styrte i Grus. Det løftede sit Spir stolt mod den klare Efteraarshimmel, medens Hr. Aksel ved dets Fod takkede sin tapre Hustru og hendes Kvinder for den uvuderlige Tjeneste, de havde ydet dem alle.

Denne mægtige Bondebevægelse, der som en uhyre Bølge skyllede nedover Jylland, og som for lange Tider blev det sidste Forsøg af Danmarks Bønder paa at øve politisk Indflydelse, fik imidlertid en brat Ende. Skipper Clement led kort efter Stormen paa Landting det store Nederlag ved Aalborg mod Johan Rantzau, i hvilket ogsaa Skipper Thomas mødte sin Skæbne. De blev begge slæbt i et haardt Fangenskab paa Koldinghus og to Aar senere henrettet paa Viborg Torv.

Hermed er det gamle Landtings Saga endt. Nu blomstrer kun tidsler og Bulmeurt mellem Murbrokker, hvor før det store Taarn knejsede ud over Egnen og trodsede en Folkebevægelse, der vel knapt før eller siden i Heflighed og Trods har fundet sin lige i Danmark.

Endnu maa bemærkes, hvilken ringe Forstaaelse den daværende Ejer for nogle Aar siden, havde for Bevarelsen af saa rige historiske Minder, som Ruinerne af det gamle Landting i Virkligheden er, idet Nabokommunen fik Tilladelse til at tage Vejmaterialer her. I satedet burde Sogneraadet have bevilget et passende Beløb til Oprydning i de gamle Ruiner, som frem i Tiden have været en attraaværdig Turistattraktion.

Om Skipper Clement

(Jydske Samlinger)

Skipper Clement var født i Vedsted ved Abybro, og hans Moder var af Slægten Kjærulf, der i Grevens Fejde skal have mistet sit Andelsskab. Clement var bosat i Aalborg og var en rig Mand, der ejede flere Gaarde og Skibe. I Aaret 1525 var han Underadmiral hos Fr. 1, men formodentlig har

han allerede da hemmelig tilhørt Chr. den II,s Parti, thi i September 1525 stak han af fra Københavns Red med to Skibe, der var ham betroet af Fr. den I. i August 1526 laa han i Bæltet med flere Skibe for sammen med andre af Chr. II,s tilhængere at kæmpe mod Lybækkerne, men maatte flygte, da disse var de stærkeste. I samme Efteraar strandede han paa den jydsk Kyst, mistede sit skib, men beholdt Liv og Frihed. Næste Sommer var han atter i Søen med tre Skibe, vel sagtens paa Kaperi. 1531 deltog han i Chr. II's Togt til Norge. Kongens Flaade bliver ødelagt i de stærke Efteraarsstorme, men Clement er heldig og undgik Døden.

Efter at have ledet Oprøret mod Adelen, men kun faa Dage holdt Clement Stillingen og henved 2000 Bønder faldt, og Resten flygtede til Vendsyssel. De fangne Førere blev offentlig henrettede og bedre gik det ikke Skipper Clement selv. Han var saa hedig at undkomme, da Aalborg blev stormet, men kort fanget af en Bonde ved Navn Esper Nielsen, som overgav ham til Sejrherrene. Nogle fortæller, at Clement blev henrettet straks, andre siger, at han blev sat i Fængsel paa Koldinghus, hvor han sad i et mørkt og fælt Rum indtil 1530, da han i Viborg blev domfældt som Landsforrædder, halsgugget og stejlet. Hans Hoved blev spotvis prydet med en Blykrone, der indtil Hedebranden i Viborg 1726 saas ophængt paa Muren af et Kapel ved Domkirken. Blandt de Fanger, Johan Rantzau gjorde, var ogsaa Landsdommer Jens Hvas til Kaas i Salling. Han blev tagen med Vaaben i Haand og blev dømt fra Livet, fordi han havde indfundet sig hos Kongen og Adelen i Randers, men derimod havde handlet som Oprører imod Kongen og Riget. Kongen benaaede ham dog, da det blev bevist, at Bønderne havde brændt hans Gaard og havde trunget ham til at slutte sig til deres Parti, men Benadningen kom for sent- Jens Hvas var faldet for Bøddeløkse på Gl. Torv i Viborg.

49 af Nørrejylland's Herreder havde deltaget i Oprøret, deriblandt alle Herrederne nord for Limfjorden. Selvejerne maatte afstaa deres Ejendomme og derefter tage dem i Fæste af denne imod Erlæggelse af Indfæstning og Landgilde, endvidere maatte de "løse" deres Hals med Øxne eller Penge, ligesom de, der ikke besad Jordejendomme maatte gøre, og alle maatte punge dygtig ud. Nogle formuende Bønder købte dog deres Jord igen, men meget Gods inddrages under Kronen. Chr. III paalagde Peder Ebbesen Galt og Aksel Juul at drage omkring og "optinge" med Bønderne i de forskellige Herreder om denne Halsløsning, og der blev optages Register over, hvor meget enhver skulde betale.

Naar denne Beretning er medtaget her, saa er det fordi den har tilknytning til Stormen paa Landting og derved ogsaa til Bønderne i Ejsing Sogn - (Bechers ?)

1881 fik Claudius Hansen Windfeldt Skøde paa Gaarden, som efter Bogen om Jens Maarbjerg og Ellen Marie.

Om Jus Patronatus vedrørende Ejsing Kirke Anno 1695.

Giør alle Vitterlig at Vi efter derom foregaaende Voris allernaadigste resolution af 29 Jan. sidst afviget udi Betaling for 500 Rizdl: Capital efter Een Voris allern: til afgangne Veledle og Velb: Sahlig Mogens Rosenkrantz till Glimminge udgifter obligation dat: 11 Jan. anno 1694 saa og imod 276 Rizdl: Rede penge betaling udi Voris Zahl Cammers, allernaadigst hafuer afstanden, saasom vii os nu med dette Voris aabne Bref allern. Skiøder, Selger og afsender fra Os og Voris Kongl: Arf Sue. resorer udi Regierings udi forn,te: Voris Riger Danmark og Norge til Bemelte Sahl: Mogens Rosenkrantz efterladte Frue Os Elskelig Veledle og Velbyrdige Sophie Bilde til Dansboe, og hendes Arfuinger til Evindeligh Arfoe Egendom efterskrefne Voris Kierchis Jus Patronatus med detz Tiende og Indkombst beliggende udi Voris Provintz Jylland, Riberhuus Stift, Lundenes Ampt, Ginding Herrit, Eising Sogn, Kiercheus tiende Aarligen Sezten tønder rug og 9 tdr Biug Kierekskyld, Knud Sørensen i Giedal skylder Aarlig halfanden ørte Rug og halfanden ørte Biug. Hans Jepsen Et pund Smør. Jørgen Thomasen Et pund Smør. Mogens Rasmussen i Raasted af en Kierche Ager Tazerit udi Ny Land Maalings Matrieul foranf.te HartkornHuichen forskrefne Kiierchis Jus Patronatus Kierche Tiende med tilliggende Kiercheskyld og Landgilde bemelte Frue

Sophie Bilde og Hendes Arfuinger skall hafue miude, bruge og beholde til Evendelig Arf og Egendomb med lige Rettighed og Herlighed som Vi og fremfarne Konger i Danmark og Norge den hidtil nødt og haft hafuer og gjøre dend sig saa nøttig som de best vill, ved og kand og det saaledis at de maae lade annammis og oppeberge Kierchens anpart Thiende, Item hofue Herligheden til Prestegaardens og Deigneborlig, saavelsom Kierkens tilliggende Jordgods og Kiercheskyld og alt anden Aarlig Indkomst som af Aldertid dertill ligget Hafuer, og bør dertill med rette intet undtagen i nogen Maade, og maa farnte Frue Frue Sophie Bilde og Hendes Arfvinger selv Kald Prester og Deigne til forskrefne Kierche, dog med saadan Viekar, at hver gang nogen Prest til farnte Kierche Kaldis og Hand først af Superintendenten Vorde døgtig befunden, sehall Vorisallern: Confirmation straz paa samme Kald allerunderd: Søges, och kiende Vi os og Voris Kongl: Arfue Successionen udi Regeringen aldeelis ingen ydermerer Lod, Deel, Rett eller Rettighed at hafue til eller noged af bemelte Kierches aarlig Indkomst, efter denne Dag i megen Maader som disse rette Patroner som foreskrefuet staar, dog hues Studie Schat Catedraticum eller andre Contributioner som Kierchens Kand tilkommes at gifue, schall herefter som tilforn Erleggis og betalis, og schall de ieke Vere berettigit Presterne eller Deigner at deres Indkomster i nogen Maader, det ringiste eller noget at afkortis af huis som de altid og hid indtil nødt og haft hafuer. Mens de pleier at Nyde efter ordinansen i alle Maader, Samlet og Kierchens af disse Thiender og Indkomst forsvarlig ved Magt ligge holde, saasom de ville ansuare, og saafrembt de ieke Samme Jus Patronatus vil hafue forbarut?, hvorføre burde og sehall Vere tillatt Kierchens Thiende imod Festens igienfulste til huo som den feste hafuer sielf at lade oppeberge naar det hende behage, og bepligter vi os at frifrelse Hiembl og fuldkommelig tilstaaer farnte Fru Sophie Bille og hendes Arfvinger forskrefne Jus Patronatus Kierchetiende og Kiercheskyld for hver Mands tiltalle som derpaa kand falle med Rette I nogen Maader, dog os og Voris Kongl. Arfue Sneelssorer udi Regieringen Soveranitet Kongl. Regalier og Højheder samt Contributioner Proquota ordinaire eller Extraordinaire Uforkrenchet og os aldeelis forbeholden- forbiudendest alle og enhuer herimod eftersom foreskrefuet staar, at hindre eller i nogen Maader forfang at gjøre. Under Vor Hyldest og Naade.

Gifuet paa Vort Stat Kiøbenhafn d: 2 Jully 1695

Under Voris Kongelig Haand og Zignet.

Christian.

Stormegtigste Monarch. Allernaadigste Herre og Konge!

For Eders Kongl. May, st fødder vedlegger ieg høybedrøffuede Enche, denne min ydmygest Suppligue udi allerdybeste Underdanighed Begierrendis Eders Kongl. Mayst allernaadigst Behagede forunde mig til Kiøbs Jus Patronatus til Eisingh Kierche i betragtede Gud har behaget sidstleden d: 17 May ved Døden borttage min Sahlig Hosbunde Velb: Mons Rosenkrantz, som udi ? Sin Sogne Kierche, liggende ved detz Gaard LKandting udi Gimsing-herret, Voris Begrafuese og Leyesteder bygge og bekoste desuden hafuer min Sl. Hosbunde haft Samme tiende for Aarlig afgift i sin Lifestid i Staden, og ieg befryeter, at den nu ved hans Dødsfald, enten ved Stæden til nogen Anden eller ved Kiøb skulle komme dra Gaarden, hvorved hele Sognet som liger til Gaarden Landting ville tage Skade, der da deris tiende til nogen fremmed skulde Sefvere.

Betalingen angaaende, da saasom Eders Kongl. May.s allern. forleden Aar bebrefnede min Sl. Hosbunde Samme Jus Patronatus for femb Hundrede Rizdl: som paa Zahl Cammeret blef Lefverit, altsaa beder Eders Ko. Ma. af Ler Ko. Ma. Naade ville tillade at Samme 500 Rizdl maatte ansees, udi detz betalling, og i fald de eij skulle kiende, Efter Eders Kongl: Maij, sts allern. Villie Giøre fyllest, for samme L? afbetahlende, da schall den Seimma som efter Eders Kongl. Maij, st allern. gotfindende og Befahlende der udi Kand briste og fattes bliffuer tillagt og betalt, og Eders Ko. Ma. allern. Villie og milde Resolution afbeedis og afvartis af min

Allernaadigste Herris og Konges

Underdaninigste Tienerinde

Landting d. 10 Juny 1695 Sophie Bille

Sl. Mons Rosenkrantzis Højbedrøfede Enche.

Stormegtigste Konge Allernaadigste Herre

Allerunderdanigst andrages af Frue Sophie Bille, Sl. Mons Rosenkrantz, at Eders Ko. Ma. ville forunde hende Jeis Patronates till Eising Sogne Kierche, I Henseende at Hendis Sl. Mand hafue ladet bygge sit Begravelse Sted udi samme Kierche, og tiende udi feste hafuer haft sin Lifstid, hvorimod hun arbejder at gif? udi Betaling Eders Kongl. Maj.ste forleden Aar udstede Obligation paa 500 Rizdl og hvis tiende højereckand Bedrager end de 500 Rizdl at hun det ogsaa vil tillige Betale, da er derpaa efter Eders Kongl.Maj.ste allern. Befaling Voris allerunderd. Erklering.

Bemelte tiende liggendis under Hearsyssel Provsti, bestaar udi 26 tønnder 6 Skpr. 1 Fok 1 4/5 Alb. Hartkorn og tilligende Kierchegods 4 tdr. 1 Skp. 3 fok 2alb. som gjør tilsammen 31 tdr 1 fok 4/5 alb. Naar hver tønnde Hetkr. som sædvanligt beregnes til 25 Rdl beløber det sig i penge=776 Ridl da eftersom Supplieanten begierrer denne Kierches jus Patronatus i Særdeelighed for at hafue et roligt Begravelse Sted for hendis Sl. Mand og sig, hun og derfor i Betaling byder Eders Ko.Ma. Obligationer og Reede Penge og Eders Ko. Ma. intet derved afgaar, Saa indstillis det til Eders Kongl.Maj.sts egen allern. Villie og Resolution om samme tiende hende til Eiendomb maa forundes

Vi forblifver Eders Kongl. Maj.sts allerunderdanigste og troepligtskyldigste tienere.

Rentekammeret d. 29 Juni 1695

R.Meyer, K. Klothochen, I. Worm, V. Piper, N.Leth

Vi hafuer allernaadigst bevilget Supplieanten indbemelte Kierchetiende og Jus Patronatus till Arf og Ejendom for betaling maae bekomme og maae udi Samme betaling antagis Voris udi forgangne Aar allern: Udgiften Obligation Till Supplieantens afdøde Mand, naar den ofrige Rest Som Tienden højere beløber end Voris Udgifte Obligation med reede penge udi voris Zahl Cammer blifuer betalt.

Gifuet paa Voris Kongl. Resindentz Kiøbenhafn d. 29 Juny

Anno 1695

Christian / R.Meyer

Extrast. og

Bereigning ofuer Efterfølgende Kierches Indkombst tillige med denne Jura Patronatus, som Hans Kongl. May ,st ved sin allerunderd. Erklæring paa Frue Sophie Bilde afgangne Mogens

Rosenkrantzis allerunderd : Ansøgning allern. hafue bevilged, hende at maa forunde og tilskiødis udi betaling for 100 Rdl. Capital efter en Kongl. allernaadigst udgifne Obligation Dat. 11 Juni 1694 paa og imod 276 Rdl. betaling udi Zahl Cammeret. Nemblig Riberhuus Stift. Lundenes Amt, Ginding Herret, Eising Sogn.

Kierchetiende

Rug 16 tdr. Biug 9 tdr = 26 tdr 6 skpr - 1 4/5 alb.

Kierche Gods 4-1-3-4/5-

31 tdr. -

4/5

Hver tønne Hart Korn som sædvanlig till 25 Rdl. Bereignis

Beløber 776 Rdl Extraherit ved Rentekammeret d. 2 Juni 1695
J. Nielsen

Dette skal Saaledes expedieris Gifuet paa Voris Kongl. Residentz udi Kiøbenhafn d.2 July 1695 Christian.

Till det Kongl. Zahl Cammer hafue Velbonerte Frue Sophie Bilde afgangen Hr. Mogens Rosenkrantz ladet betalle for det hende allern. forundte Jus Patronatus og Kierchens Indkombst til Eising Sogn udi Ginding Herrit, Lundenes Amt, Aarhus Stift, anslagen til Hartk: 31 tdr. 4/5 alb. 25 Rdl = 776 Rdl Hailske efter derom d. 4 huius til mig ergangen ordre, Hans Kongl.: May st til Indtegt, sig allern. bereigner, og derfor hermed tilbørlig geriterer. Kongl. May st Zahl Cammer d. 5 July 1695 H.Oksen

Afskrifterne er fra Skødebog for Aarhus og Ribe Stifter litr. C.1693-96. Side 127,28,29, 30,31

1. Angaaende Ejsing Sognepræster

Indberetning fra Sognepræst Christopher MulvadEfter min Ankomst her til Kaldet har jeg, saavel af gamle breve, som indhugne Træ-Rammer, over to Præsters Gravsteder i Kirken, udsøgte og forfattet en Samling over forrige Præsters Navne, hvilket jeg har ladet en smuk Tavle i Kirken opsætte, hvorpaa ved en ren Malet Læsning er anført følgende Inskription:

Anno 1751 lod Hr. Jens Muller og hans Hustru Maren Rosberg denne Tavle oprette til en Erindring om Præsternes Navne siden Reformationen her i Ejsing.

Kort før og efter Reformationen var Hr. Jens Christensen Canniche i Ribe.

Efter ham er følgende alene Bekendte.

1 Hr. Knud Christensen, Provst i Ginding Herred, døde 1624 anno ætatis 66.

2 Hr. Knud Pedersen, døde 1632 anno ætatis 41

3 Hr. Søren Jensen Vilberg, kaldet paa St. Hansdag 1632 af Velb. Ulrich Landberg, Lehnsmand, døde 1665. Var Præst i 33 Aar

4 Hr. Søren Malmøe, kaldet af Velb. Mogens Rosenkrantz til Landting, døde 1707. Var Præst i 42 Aar.

5 Hr. Hans Michelsen Schousboe, født i Fyn. Kaldet af Velb. Anders Rosenkrantz til Landting, døde 1724. Var Præst i 17 Aar.

6 Hr. Laurs Winther, en Søn af Borgmester Christen Winther i Ringkiøbing, kaldet af Velb. Anders Rosenkrantz til Landting. Døde 1728. Var Præst i 4 Aar. Ligger begravet med sin sl. Hustru Hylleberg Gravensdatter Assels, under Præstestolen.

7 Hr. Hans Grøn, kaldet af Kong Frederik den Tiende 1729, og Aaret efter forflyttet til Oværmis Præstegæld i Tronhiems Stift. Var Præst i 3/4 Aar.

8 Hr. Jens Muller, føed paa Holmsland ved Ringkiøbing 1701, den 31 Mai, en eneste Søn af Hr. Niels Muller, den første Sognepræst der paa Landet, hvis Formænd alene var Capelaner under Domprovsten i Ribe. Blev kaldet af Kong Fr. d. 4 den 22 Mai 1730. Confirmeret af Kong Chr. den 6 den 24 Marti 1731, som med og allernaadigst kaldede ham d. 14 Oktober 1735 tillige at være Sognepræst til Handberg, der var combineret med Ejsing, og atter allernaadigst Confirmeret af Kong FR. d.5 den 2 Marti 1746. Min Adjunctus og Succeses.

9 Hr. Christopher Mulvad, en Søn af Hr. Bent Rosenmeyer Mulvad, forrige Sognepræst for Brøndum og Hvidberg Sogne i Salling, kaldet 1756, den 11 Juni af Hr. Christen Sindens. Fru Maren Loss til Kjærgaardsholm, Landting og Fursbak. Confirmeret af Fr. d. 5 1756, den 17 September. Atter Confirmeret af Kong Fr. d. 5,te, at være mig adjungered 1758. den 8 September.

2. Angaaende Præsternes Ordination:

Da vides ikke af hvem de 4 første er ordineret.

Men uden tvivl blev Hr. Hns Schousboe ordineret af Biskop Muus. Hr. Laurs Winther og jeg blev ordineret af Hr. Mag. Laurs Thura, og indsatte af Provsten Hr. Jacob Schousboe i Sevel .

Hr. Hans Grøn var alt en norsk Kapellan da han blev voceret her til Ejsing, hvor han Dom 1 Adventus 1729 af forbemeldte Mag. Schousboe blev ansat.

Da Christopher Mulvar, min adjungerede Successor, blev ordineret af Biskop Brorson den 4 April 1759 og næstfølgende 22 April. Dom modæ geneti efter Biskoppens givne Ordre indsat af mig selv.

3. Deres Ægteskab betræffende, da finder jeg antegnet i Hr. Søren Vallergets Kirkebog at Hr. Knud Christensen har været gift med Ingeborg Lauridsdatter, og med hende avlede to Sønner og en Datter, den ene Søn Erich Knudsen, har været Præst til Lem og Veiby i Salling, døde d. 15 April 1641. Den anden Jacob Knudsen, Præst til Dauberg Amter og Smollerup, døde d. 28 Febr. 1652. Datteren Sidsel Knudsdatter har været Hr. Søren Vitbergs Hustru, som døde d. 27 Mai 1660.

Om Hr. Søren Malmøes Ægteskab haves ingen Underretning. Hr. Hans Schousboe var to gange gift, første gang med Mette Cathrine Pedersdatter Bierring, en Søster til den gl.

Provst Vittus Bierring i Rind udi Hammerum Herred. Anden Gang med Maren Pedersdatter, en Kiøbmandsdatter i Lemvig, som næst derefter Hr. Schousboes dødelig Afgang atter indlod i Ægteskab med Hr. Hans Rosenberg, da Provst for Schodsberg Herred, og Præst til Lemvig og Annex Lem.

Hr. Winther var gift med Hylleberg Assels, hun døde Aaret før hun selv kom i Ægteskab Aar 1728, d. 5 Mai, med Borgmester Rasmus Pedersen Rosbergs Datter i Ringkøbing, Maren Rosberg, søm døde den 13 Januar 1757. Videre om Præsterne ved jeg ej an?

II Kirken har navn efter Sognet

og kaldes Ejsing Kirke, hvis Alder ingensteds findes enten i Mur eller Træ. Værket optegnet. Mindre Optegnelser til Navnet af nogen anføres. Men er af en smuk Skikkelse, og temmelig stor Bygning, den største her i Herredet.

Opbygget paa den søndre Side og østre Side af hugne Sten, men mesten med Mursten paa den nordre Side, og der udbygget med 5 Udskudder af lige Høide og i lige Linie med Kirken, hvoraf hver har sin gavl med Hvælving under, som skilles fra hinanden med Piller og Buegang, langs med Taarnet midt i Kirken, hvilken giver Kirken en smuk Anseelse indvendig, og Udbygningerne ikke mindre udvendig. Coret under sin Hvælving er prydet med en ny Vel-stafferet og forgyldt Altertavle, hvor Gangen fra Alteret til Prædikestolen falder til Nør gennem en Dør til den østerste af Ommeldte 5 Udbygninger, indmuret for sig selv, hvor Skriftstolen staar, og videre gennem en Dør til vester ind i Kirken, hvor straks ved den venste Haand staar Trappen til Prædikestolen, giort i Kiøbenhavn 1656 til Viborg Domkirke, men da den fandtes for liden for saa stor en Kirke, blev den overladt til Hr. Mogens Rosenkrantz, som lod den her opsætte ved den nørre Side af Chorporten. Under de andre tre Hvælvinger er ned ad er afvigte Sommer opsat 11 nye, indlukte Kvindestole med Døre for.

Under den næste Hvælving er paa nørre Side ophængt et prægtig Billed og Blomsterværk i Træ udskaaret sirlig malet, og vel forgyldt Epithafium over Hr. Hemmer og Kiærste, som neden for under 2 indhugne Ligsten ligger begravet Hvis Inskriptioner med flere af Kirkens siden findes antegnede. Over Chorporthen hænger et Krusifix, malet og forgyldt, paa Siden deraf staar paa en Bære Biælke Johannes og Paulus, hver med en liden Tavle i en udstrakt Haand til Krusifixet.

Paa Johannis staar malet det Sprog: 1 Joh. 5-20. Denne er den sande Gud og det evige Liv. Paa Pauli Cbr. 3-1: Brødre: Betragter den Apostel og Yppersterpræst som vi bekiender Christum Jesum.

I den søndre Pelle af Chorporten er en muret Hule med en Vindeltrappe udi, af nogle faa Trin, hvor de fordums Præster har stiget op bag et lidet malet Træbillede, 1 len høj, kaldet Diomysius, udhugget i Memke=Lignelser, holdende i sin højre Haand et Septer, i sin venste Haand en katolsk Præstehue. Opsat paa den vester Side ned mod Kirken, med en Krone af gyldente paa Hovedet, hvor under før staaet et lidet, opmuret Alter som nu er nedrevet, og Billedet (efter Løfte til Hr. Biskop Ankersen, som visiterede her 1734. Dom-8 post Trinitat, da Hr. Otto Læssørs til Snejberg og Tørring blev ordineret) end nu som en Antikvitet e?serveret, og hensat paa Trappen i Hulen.

Til sønder fra bes.: Pille er udbygget et stort Kapel, kaldet Dionysi Kapel med Hvælving over, og tre Trapper op til fra Choret af, hvorunder Hr. Mogens Rosenkrantz har indsat en stor Begravelse for sig og adelig Familie.

Og i stedet for ommeldte nedbrændte Billede, lod sammesteds i Muren opsætte en blaa og sort Sten, 2 Alen høj, og derpaa et Vers til dets Erindring, med indhugne, ophævede nu hvidmalede Bogstaver, som siden anføres.

I Kapellet havde han sin Stol og magelig Plads nok til at sparere paa, efter Sædvane under Prædiken. Giennem Døren, som endnu er paa den søndre Side af Kapellet, havde han Indgang til sin Stol.

Oven paa Kapellet lod nuværende Kirkens Ejer, seign: Niels Lillelund til Landting sidst afvigte Sommer indrette en stor indlukket Stol med Loft over, for sit og Kjærste, hvorover Abningen af Kapellet's Bue ud ad Kirken nu er tillukt, med smukt udskaaret Blomster væsk malet og forgyldt, Kirken til stor Trirat og Prydelse.

Straks nedenfor Choret paa venstre Haand Gangen med Trappen ned til Rosenkrantz Begravelse. Videre derfra er Gangen imellem 11 nye indlukte Stole ved hver Side, med Døre for til Kirkedøren. Neden for Gangen ind ad Kirkedøren staar 6, ligeledes nye, indlukte Stole, paa hver side for Mandsstolene, alle med Døre for, malede og nummererede.

Femten? med sit overhængende Tag staar paa den nørre Side af Altergulvet, smuk malet og i midten forgyldt. Strax derfor staar paa Sættet for Alteret et Jern sprinkelværk, som 1742 blev Kirken foræret af nu sl. Morten Hemmer, da Forpagterpaa Landting som og i sit Testamente havde tillagt Kirken for sit Epithofhium derudi at opsætte 200 Rdl. som sædvanlig til en ny Altertavle anden Kirkens Prydelse skulle anvendes, den Kirkepatronen Seign. Lillelund, med flere af sine egne har redelig forbrugt.

Endelig har Kirken et højt Taarn med Karn? hvis Blytække vender mod øster og vester. I Taarnet hænger en meget stor Klokke, som ikke ringes af ringere end 3 - 4 Karle. Og er Kirken tilligemed Vaabenhuset overalt tækket med Bly.

III Kirkens Inskriptioner.

1 Paa den østre Side

af Deonysis Capel staar indmuret en stor blaa Sten, 2 1/4 alen høj og 1 1/4 alen bred, udhuggen i Skaane, hvorpaa staar Axel Rosenkrantz med sin Frue, hver for sig i fuld Corpus. Han med blot Hoved., rød Haar og Skæg, og Kroppen i sit fulde Harnisk, med sin Stormhue sat ved Fødderne.

Hun er i en meget simpel Dragt, med en kriget? Hat paa Hovedet, og ellers i en sid, sort Kiortel, med et smalt hvidt Forklæde. Langs med Siderne deres adekige Vaabener. Over deres Hoveder i 3 korte Linier disse Ord: Skaansk Sprog.

Sie Freds Lam, som borttager alle Verdens Syndere. Neden under læses. Under denne Sten ligger begravet ærlig og velbørdige Mand Aksel Rosenkrantz til Langthindt og hans Kiære Host? Fru Bertha Knobsdatter. Og døde han paa Langthindt Aar 1551 Onsdag næst efter ved Frue Dag Kiærmosse then 20 Febr. Gud almægtige under Thennens baade en glædelig Upstandelse med alle throe Christine paa. then yderste Dag til ævig Glæde og Salighed. Amen.

2 Paa Stenen paa den søndre Side

af Chororten: Dette Capell, som du her ser, i Pavedens har været, hvor Deomysius med flere paa sin Maner har læret. Af hannem med sit navn til sit ældgamle Minde, nu bruges til bedre Gavn, sligt der ej mere at finde til Kiendetegn staar her af Sten et lidet Alter mured. Her staar foruden Kiød og Been den Minks af Træ og lured: Man tog det bort med med dens Behag, som Kirken havde at raade.

Dom prousten udi denne Sag samtykte uden Bande. Sligt drev den danske Helt Mogens Rosenkrantz til veje, at naar hand blev af Døden fælt, hand denne Sted Kund eje. Hand lod her under Kirkens Tag sin Leje-Sted become paa sin og sines Velbehag den Old-Uhr-gamle Stamme.

Derunder staar: (th) fle R. og S.B. Med deres Vaaben, under hvert af deres Navne 1671

3 Paa Mogens Rosenkrantz Ligkiste

staar følgende Inskription. Herunder hviler dend Mand ej alene for sine Forfædres le?rømonelige, men og for sine egne højpriselige Meriter tilbørlig Kand kaldes Højædle og Velbrn? gudfrygtige fromme og oprigtige Herre Hr. Mogens Rosenkrantz til Landting etc. hvilkensaasom han havde arvet en høj Byrd, og et ædelt Navn, ved Fødslen af sine højædle og velbyrdige Forældre, Holger Rosenkrantz tilGlimminge etc. og Fru Lone Gyldenstjerne til Bierregaard An. 1622 d. 30 Maji.

Saa har han og artet dem i at formere og bepryde saadan sin Herkomst, der er en af de ældste og en af de ædelste, med de yndigste og ypperligste Dyder som saaes en del af den Lyst han havde, og den Flid han anvendte paa Boglige og lovlige Studeringer, for at ligne sine Forfædre i Guds frygt og dyb Lærdom. En del af den ustraffelige Vandel han førte, og de priselige Idrætter han øvede sig udi for at opnaa dem i mandige Bedrifter og løftværdige Forretninger. Hand blev derfor efter een og atter en anden vidt og langt gjorde, men sig til meere Dygtighed og Æresforøgelse, vel-fuld-ende Udenlandsrejser betralet, først af de højeste Changer i Krigstiden for sit uforsagte Moeds, og udmente Nidkiærhed for sin Koges og Fædrelands Roe og Velstand.

Saa og siden af de værdigste Bestillinger, udi Fredstider for sin uforfalskede Oprigtighed, og velbekendte Redelighed i alle høje Ærinder og Forretninger, saa at hans Gudfrygt, Ærlighed, Trofasthed og Godsindethed har derfor og baade forhveret ham et lyksaligt og langt Liv af Gud, at han saa sine Børn og Børnebørn med Glæde og uden Sorg. Bar sine graa Haar med Sundhed uden Svaghed, og opnaede en god Alder, med Førlighed, uden 2 eller 3 Maaneders ringe Skrøbelighed en sidst, førend han døde 17 Maji 1695, sagte og salig hensov i sin Alders 73 Aar, som han havde fuldent saa nær som 13 Dage

Saa og lagt tilbage efter ham, for alle lerove ?og retskafne Folk, et udødeligt,ærefuldt Minde, som skal leve aarlænge nogen lever, der ved at sætte Pris paa Dyd og Mandighed, og paa gammel Tro og Love.

4 Inskription paa hans hostaaende sl. Tårnes Lig=Kviste

Herudi ligger henlagt det jordiske, der var en Bolig for den Dyd= fuldkommeste Siæl som vi kan mindes at være givet nogen blandt de ædelste af Qvindekønnet, saasom hendes priselighed og fornuftighed var bekiendt ved flere ved Rygtet, end der havde set hendes Person med Øjne

Hun var den højædle og vellerne Frue, Fru Sophie Bille til Damaboe ect. hvilken ej alene nød stor Ære for sin høje adelige Byrd=Æet?, thi den berømmelige sidste danske Rigens Marsk, Hr. Anders Bille til Løvismoese etc. var hendes Fader, og den høj og velbrn. Frue, Fru Sophie Rosenkrantz til Brobygaard var hendes Moder, som føde hende paa Rugaard i Fyn, Anno 1634, d. 15 Feb Men og naaede stor Afhold for sin medfødte ypperlige Art og Natur, der ytrede sig hos hende fra første Ungdom, udi en yndelig Guds frygt og synderlig Dydsflid, hvorudi hun til alles forundreing kom før Aar og Alder til Fuldkommenhed.

Hvorfor hun, der var den værdigste for sin dydelighed bl. Jomfruerne, blev og i det lykkelige Giftermaal, som stoed An. 1651 d. 24 August, med en af de ædleste og braveste Kongens Mænd, højædle og Velbn. Mogens Rosenkrantz til Glimseringe etc. agtet og æret for den Gudfrygtiske, fornemmeste og viseste iblandt Fruerne. Hendes Guds frygt lod hun ? i den hellige Skrifs idelige Læsning, i Guds Huses flittige Søgning, i sine visse Bedstimers daglige op agtning i sine Kjære Børns gudelige Opdragelse, og i hendes ganske Huses alvorlige Tilhold, at dyrke og paakalde paakalde Gud Morgen og Aften. Hendes Fromhed blev roset af hendes Herre, priset af hendes Børn, æret af hendes Tjenere, berømt af de rige, og velsignet af de fattige. Hendes Visdom var ej alene en Redning og Rettelse for sine egne, men endog et godt Raad for de fremmede.

Formedelst saa dyrfyld et levnet fik hun en naadefuld Søn, som var et et langt , lyksaligt Liv, thi der hun havde faaet Ære for sine Børn, og Glæde for sine Børnebørn lod Gud hende slutte sit Livsmaal paa Damsboe i Fyn Anno 1699, den 9 Januar, med en god rerig? Alderdom og fulgte sin salig kort

forhen afdøde Herre ind for Guds Ansigts beskuelse i det evige Liv, efter at han her i dette timelige Liv havde været beskued af Verden i 65 Aar, mindre end 34 Dage, saasom et Dydspeil, men nu oplyses kun i Himlen af Guds Ansigts Hedihed, som en salig Helgen, og er et Minde paa Jorden, blandt alle gode, som en tro Christen.

5 En Sophie Bildes Inskription.

Herunder hviler højædle og velb. Frue Frue, Fru Sophie Bilde, som er fød paa Søgaard i Fyn Anno 1664 d. 2 Juli. Hendes Fader var højædle og veløn: Søren Bilde af Tirsbæk. Hendes Moder var højfarne og velbn. Fru Karen Bilde. Og kom den sl. Frue i Ægteskab 1686, den 28 Feb. med højædle og velbn. Herre Anders Rosenkrantz, udi deres kirkelige yndigeog fornøjelige Ægteskab, nemlig 20½ Aar, har Gud velsignet dem med 7 Børn, de to er døde, af de andre lever endnu 2 Sønner og 3 Døtre. Anno 1706, d. 23 August er den sl. Frue i Herren salig hensovet paa Tirsbæk, efter at hun her i Verden haver ført et meget Christeligt, skikkeligt, gudsfrygtigt og berømmeligt Levnet, 42 Aar 7 Uger og 2 Dage. Gud forlene hende med alle tro Christne en Ære og Glædesfuld Opstandelse paa den yderste Dag.

6 Paa Jomfru Sophie Rosenkrantzes Kiste staar:

Herunder hviler højædle og velbr. sl. Jomfru Sophie Rosenkrantz, fød paa hendes Fædrene Gaard Thirsbæk Anno 1690, d. 8 August. Hendes Fader er højædle og velbn. Anders Rosenkrantz til Landting. Hendes Moder højædle og velbn. Frue Sophie Bilde til Thirsbæk. Og døde sammesteds den 19 Mai 1711, da hun var 28 Aar, 40 uger og 4 Dage gammel. (Her maa Præsten have skrevet galt;; Opgivne Alder ca. 28 Aar, passer jo slet ikke med Aarstallene 1690-1711.)

Legemet i denne Bolig sover tryk og hviler roelig. Siælen er i Herrens Haand.

Begge skal dog samlet være, og igen opstaar til Ære Naar Alt Ting er endt ved Brand.

7 Paa Junker Steen Rosenkrantzes Kiste:

Heri er lagt til Legemaets Hvile højædle og velbn. Hr. Junker Steen Rosenkrantz, fod paa hans fædrene Gaard Thorsbæk, Anno 1692 d. 2 Mai. Hans Fader var højædle og veln. Anders Rosenkrantz til Landting. Hans Moder, højædle og velbn. Tene Sophie Bilde til Tinbæk. Hn aflagde sin dødelighed til evig Herlighed paa sit Fødested d. 11 Juni, 1711 i hans Alders 19 Aar 5 Uger og 5 Dage.

Det Legeme som her i Jorden ned skal blive

Vor Moder Pardon skal igien dog af sig give.

Paa Dømmedag, da Siæl og Legom samles skal,

Og nyde ævig Fryd blandt de udvalgte Tal.

8 Neders i Kirken,

paa den vesterske Side af Hvælvingernes Buegang er opsat en stor Trætavle, med undertegnede Inskriptioner-. 1660 lod ærlige og velbyrdige Mand Mogens Rosenkrantz til Glimminge, Konhl. Befalingsmand over Lundenæs Amt, som i sidate svenske Fejde førte imod Rigens Fiender den skaanske og sjællandske Adelens Ros=Tienste og Esavadroners, og sin Oberstleuterrant over den sællandske, dette oprette over sin kiære Broder.

Erlig og Velbyrdig Christian Rosenkrantz til Landting hvilken efter at han 3 gange med største Berømmelse havde beset Spanien, Italien, Frankrig, England, Holland og det gamle Romerske Rige, er han Anno 1643, i den daværende Feide mod de svenske, kommen i Chr. d. 4, des Tienste først som Fændrik, siden som Captain over Dragonerne. Der Krigen var endt, rejste han atter ud igen, med velbn. Herman Krag i den Franeriske Tienste, under velbn. Oberstv Christian Frises Regiment til Hest, og blev Major. Anno 1648, d. 8 August blev han i Træfning mod de spanske imellem Deirheim og Neustadt in der Oberfaldtren ved sin Landsby kaldet Butabech, og efter at han var dødelig kvæstet, og hans Hest skudt, fægtede han endelig til Fods, blev saa paa Valstedet. Ligger begravet til Neustor i hans Alders 33.

Plus faire qve mønster.

Dig bør stor Pris Den danske Mand

af Rosenkrantzers Slægter

Saa vel i vort som fremet Land

Der du mod Fienden fægter.

Men allermest Dit tapper Mod

og uforsagte Hierte

Sig derudaf erkiende loed

At heller Du mod Smerte

De spanske Skud fordrage vil,

og heller underligge,

ja heller sætte Livet til

End Livet af dem tigge.

,At burde vel dit Fædreland

At ,miste saadan Ære,

At møde saadan tapper Mand,

og saa forladt at være.

Dog, det er nok at vi har hørt,

At du med Ros har fægtet

Saalænge du et Lem har rørt

Saalænge du har mægtet

Du døde der, du lever her,

Du lever hvor vi vanker

Dit navn for alt udødeligt er,

Og Alderdom ej sanker.

9 Iden øverste Hvælving,

under Skriftestolen, har sl. Hr. Schousboe sin Begravelse, hvorudi han og hans første sl.Hustru staar. Paa hans Kiste er tegnet som følger:

Herunder hviler ærværdige og meget velædle Mand sl. Hans Schousboe, barnefødt udi Schousboe i Fyn Anno 1683. Velromiterede Sognepræst for Ejsing Menighed udi Ginding Herred i Harsyssel, udi 16 Aar 11 Maned 3 Uger 5 Dage. Døde i Ejsing Præstegaard 1724 d. 22 Mai, udi hans 41 Aar.

Gud give ham med alle hellige og Udvalgte en fredelig og ærefuld Opstandelse.

Her giemmes da i disse Fiæl Mands Legome, hos Gud hand Siæl

Iævig Glæde frydes.

Hand leved vel, en salig Død hand derfor og af Verdens nød,

Med Kroner Kand nu prydes

10 Paa hans sl. Kierste Kiste findes denne Grav = Skrift. Udi en ærefuld Opstandelses Haab hviler udi denne Kiste den hæderbaarne og dydsirede, nu hos Gud salige, Matrtonne Mette Cathrine Pedersdatter Bierring udi Verninge Præstegaard Anno 1686 d. 3 December. Kom i Ægteskab med hæderlig og vellærde Hr. Hns Nielsen Schousboe Anno 1708, d. 3 Juli, levede sammen 7 Aar 38 UGER 4 dage, og aulede 2 Sønner og 4 Døtre. Døde Anno 1716 D. 21 September, udi Alder 30 Aar 12 Maaneder og 4 Dage. - Endelig følger

1 - Inscription paa Hr. Hemmers og Kierestes Epithaphium.

Memento Mari

Ofer 2

I Sine Elskværdige

I Døden Himvel=Værdige

I Graven Prissværdige

Ægtefæller

Hustruen

Dend i Sine Vellidte og Livsalige Nu i Døden Himmel=Salige Matronev

Mad. Magdalene Lybille Hejde. Hvis dødelige og jordiske Deel, som herunder bevares, fik Liv i Verden, Aar 1702, d. 3 August, Udi Giødstrup Præstegaard. Hun levede først i sine Forældres Hus ,

som en elskværdig Datter. Højest elsket af sin Fader, den Guds Mand, forhen velværdig Hr. Mogens Heide. Sognepræst for Snejbjerg og Tørring Menigheder. Og sin dydige Moder.

Veledle Mad Maren Christensdatter Juul.

Hun levede siden i sit eget Hus som en prisværdig Hustru,

Da hun Aar 1728, d. 3 December kom ved Guds Raad i Ægteskab med Vel-ædle og højfornemme Seign. Morten Nielsen Hemmer. Med ham hun levede til sin Dødsdag. Saa enig, og kierlig som det havde været en Dag: Vel uden Livsfrugt i 33 Aar.

Men dog med des større Mandens velærværdige Frugter. Som en opbyggelig Hus.Moder, At antage 8 andre Børn udi sit Hus. Til saa omhyggelig en Ophold og Fremtarv som de havde været hendes egne. Da hun endnu lever i deres hierter Og æres i hendes Støv indtil de selv bliver til Støv. Hun levede saa længe Hiertet levede i hendes Bryst. Med et hengivent Hierte til Gud og hands Ord. Et trofast Hierte til hendes Ægtefælle. Et omhyggeligt Hierte for sine antagne Børn. Et gavmildt Hierte til de trængende Et godt hierte til alle.

Hun lod af at leve i Verden 1762, d. 9 April. Efter at hun saavel havde levet sin Tid af 50 Aar, 8 Maaneder og 5 Dage. Hendes Dyd bør leve hos alle skiønsomme efterlevende i en uforglemmelig eftermæle.

Manden

Den forhen Vel-ædle og Fromme. Nu til evig hvile hen kaldte salig Mand. Seign. Morten Nielsen Hemmer. Hvis Legions Støv her under giemmes i Jordens Støv. Hvis Levnetsløb begyndte i Verden Aar 1692, d. 2 Juli. Hvis Livsalder blev ført som en lydig Søns udi sine Forældres Hus. Faderen Dend høje-agtbare og velfornemme Niels Rasmussen, Borger udi Schive, og Moderen Vel-ædle og Gud-elskende Matrone Maren Andersdatter. Som vel ved Døden forlod ham ene, med opdragelse. Men Herren antog ham ved sin vise Raads-før?

Og ledte ham igennem 3 Husbonders Tienst. Først hos Vel-ædle Seign. Thøger Ostenfeld til Lundgaard. Dernæst hos Vel-ædle Seign. Niels Overgaard til Kvistrup. Endelig hos Velbn. Hr. Niels Linde til Kiærgaardsholm etc, hvor han, som en tro Tiener, blev sat i 4 Aar. Til en tro Husfogef over 4 Herregaardes Opsigt. Og for denne sin retfærdige Forhold befundne Troskab Udrettet Arbeide, Langvarig Tienste i 16 Aar, vandt ej alene Husbondens Yndest og Belønning, At betrou ham sine vigtigste Ting til forretning, At bebreve ham Landting til Bopæl og Vasning. At forunde ham Nygaard i sin Tid til Forpagtning. Men endog vandt derved sin i Live Hustrues Højagtelse. Dend vellidte ? i Gud henholdende Salig Madame Magdalene Sybille Hejde, At overgive sig til hands Kiere Brud og Egtefælle, som med Guds Naade velsignet, undtagen Livsarvinger, udi 33 Aars højpriselige og mageløse Egteskab, da Dødens Bitterhed vel brød dette Egteskabs livsalighed. Men erstattede ham det Tab med sin dødelig Afgang Anno 1763, d. 17 Januari. Til en ævig Samling med sin sl. Egte ? i Himmelen. Da han her havde været en retsindig Mand, og god Christen, Velsignet af Gud, yndet af de høje, agtet af sin lige, elsket af de ringe, Oprigtig og Tienestfærdig mod alle. Og saa skreven sig selv den bedste Grav= Skrift i alles Minde, da han i sin Alders 73 Aar forlod Verden, og efterlod sig Et godtgjørende Navn og berømmelig Eftermæle Anno 1768.

4 Kirkens Ejere angaaende:

Da har Ejsing Kirken altid tilhørt dem som har været Ejere af Hovedgaarden Landting, ndrørende Tid er Seign. Niels Pedersen Lillelund, som har givet mig skriftlig Underretning som følgende 7 Poster :

- 1 Kirkens staaende Udgifter ere 4 Rdl. 3 Mrk 8 Sk.
- 2 Jus vocandi (skriver hand) er ham solgt med Kirken, og er alt tilkendegivet paa behørige Steder, men hvorledes samme er erholdt før hans Tid ved hand ikke.
- 3 Kongetiendes Hartkorn er 24 Tdr. og hans tilhørende.
- 4 Sognets contribuerende Hartkorn er 220 Tdr. 1 Skp 1 Tak. 1 Alb. som alt er Seign. Lillelund tilhørende. Aparte ligger her i Sognet udi Giedall By. Præstens benificerede Gods 7 Tdr. 6 Skp. 1 Alb. Hvorepaa haves en Copie af højloffl og salig Ihukommelse Kong Hanses aaben Pergamentsbrev med vedhængende Indsegl forsynet, som ikke synes af vejen her at indføre lydendes som følger:

Vi Hans, med Guds Naade Danmarks, Sverriges, Norges, Vænders og Gothers Konning. Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve udi Oldenburg og Delmenkorst, gjøre vitterligt, at Aar efter Guds Byrd M.D. Fredagen næst for den Søndag Cantate, for os paa vort Rettesting paa Biskopgaarden i Aars, merværende os Christelige, Værdigste og Værdige Fædre med Gudet, Hr. Byrige, Ærkebiskop i Lund, Hr. Niels Stygge i Børglum, Hr. Niels Clausen i Aars. Hr. Ivar i Ribe, Bispnen Mester Peder, Prior i Anstvorschoff, Hr. Poul Laxman, vor Hoffmester Hr. Erik Ottosøn, Hr. Eskild Giøre, Vor Marsk Mouritz Nielsen, Hr. Niels Høeg, Hr. Niels Eriksen . Hr. Hans Knudsen. Hr. Hans Walkendrop, Hr. Margua Rømou, Hr. Palli Andersen, vare Mænd og Raad, var stedet os elskelige Fru Inger af Stensballegaard paa den ene og Hr. Jens Christensen, Cannik i Ribe, og Sognepræsten til Ejsing Kirke paa den anden Side, om Trætte dem imellem var i 2 Gaarde i forn, Ejsing Sogn liggende som en Møgeltoft og Tying og to Gaarde i Gedal By, som Anders Griis og Lars Nielsen iboer. Da efter begge deres Tilladelse, Samtykke og fuldbevist vorde de denne in venlig og vel fordragen og forligte til en fuld og al Ende, som herefter skreven staar, at forben: Hr. Jens Christensen og hans Efterkommer Sogne Præsten i Ejsing, skal have, nyde, bruge og beholde de 2 Gaarde i Giedeelby kvit og fri, med de deres Tilliggende og ald deres Rettighed til evindelig Eje. Og fornævnte Fru. Inger og hendes Arvinger de andre to Gaarde, sam er Møgeltoft og Tønning, i Være og Forsvar. Og fornt. Hr. Jens Christensen og hans Efterkommere Sognepræsten i Ejsing, skal have og opbære den aarlige Skylds af de fornt. to Gaarde, som er 12 Ærter Korn og 1½ Ark Smør til evig Tid, med saadan Vilkaar at fornt: Hr. Jens Christensen og hans Efterkommere Sognepræster i Ejsing skulde opholde fri Viin og Ablats til Ejsing Kirke, og dertil en Messe holdt og mest om Onsdagen i hver Uge for fornt: Fru Ingers Old Oldemoders Frue Karen Aagx hendes Børns og Efterkommeres Siæle til evig Tid. Og hvor saa skede, det Gud forbyde, at fornt. Hr. Jens Christensen eller andre Sognepræster i Ejsing merklige forsømme, og vil ej holde forsagde Messer og Tynge, som forskrevet Stander, da skal fornt: Fru Inger og hendes Arvinger, med Bisperne af Ribe, have Fuldmagt og Raad at skikke denne Aarsskyld til Kirken, saalænge at Hr. Jens og hans Efterkommere, Sognepræster i Ejsing vil raadelig og skuellige fuldkomme fornt. Tienste og Tynge, som som før er sagt. Og skal dermed blive en klar evindelig aftalen Sag dem og deres Arvinger i mellem derom til evig Tid.

Datum ut supra Nostra i Causæ, snb Ligeliv teste Gergio Marsviin. Institution Nostra Dibeto. (L.S.) (I.S.) L.S.)

Originalen blev af mig selv leveret til Biskop Thura i Ribe Dagen før jeg sammesteds blev ordineret, som dend sl.Mands paa ovenanførte Copie skreven paategden udviser saatydende:

At dette er en rigtig Copie efter den her i Ribe Stiftskiste nedliggende Original, testeres udi Ribe d. 16 Nov. 1730. L.Thura.

5 Landting Hovedgaardstoxt er 100 Tdr. 5 Skp. 3 Fo. hvor under Nyegaard her i Sognet (hvorpaa af Hr. Lillelund er sat et stort teglhængt Salshus) og andre afbyggere, som tydelig i Landmaalingens Forretning kand sees.

6 Landting er nu for denne Tid med underliggende Gods 282 Tdr Hartkorn, hvoraf det ligger i Sognet, og Resten i Sahl Sogn, hvoraf sees Gaarden er completeret.

Kirkens Hartkorn er 26 Tdr. 6 Skp. 1 4/5 Alb. alt efter seignr. Lillelunds skriftlige Beretning.

5 Ejsing Sogn angaaende.

Da ligger Præstegaarden sønden for Kirken, en besværlig aGaard at drive, hvis skarpe Landmark ligger langt fra Gaarden, og hvis Hktr. er 6 Td. 4 Skp. 1 Alt. 2 Alb.

I Sognet, foruden enlige Gaarde af adskillige Navne, saasom Kjellerup, Rambolt, Elbrønd, Ulftang, Romms, Hellegaard og Møgeltoft ligger 4 Byer: 2 paa den nørre Side af Kirken: Giedal og Egebjerg, hvor der i gamle Tider har været Egeskov, og paa den søndre Side andre to: Ejsing By og Roest By, men oprindelsen til deres Navne ved ingen, end ikke de ældste Sognemænd.

De fattiges tal er en for nærværende Tid 11 Personer, til dem yder uærlig af samtlige Sognemænd, hvert Aar ved Mortendags Tider, 6 Tdr. og 2 3/4 Skp. Rug. Og i Penge 6 Rdl. 5 Mrk. 8 Sk. hvoraf den halve del uddeles paa Nytaarsdag, og den anden del paa St. HansDag.

6 Om Hovedgaarden Landting.

Vist er det at Gaarden er bygt af en Rosenkrantz, hvis Vaaben udhuggen i blaa Sten, uden Navn og Aarstal, er opsat i Muren over den hvælvet Post til Borgegaarden i Taarnet, hvis Spids siges at være nedskudt af Sørøver Skipper Clement, der i forrige Tiden skal have beseilet Limfjorden, som fra Aalborg gaar hidop, vesten om Sognet, og sønder op til mit Annex Hndberg, og med sine Fartøier ofte læderet de paa begge sider af Fiorden beliggende Herregaarde. Men til Vederlag blev de af Stykkerne (Skytterne) fra Landting Taarn saa tilstrækkelig hisset, at han ilde tilredt maatte retirere sig sejrsløs.

Om Oprindelsen af Gaardens Navn raulleres en gammel Tradition, at da benet: Rosenkrantz var Hiemkommen af sin Udenlandsreise, tog han sig for at bygge sig en Gaard just paa det Sted hvor han først paa sin Jagt kunde ræffe en dyr der havde lange Tænder. Jagten blev der ansat, af lige til vester her for Præstegaarden, ikke langt fra Fiorden, blev fældet en Ulv, hvor han da resolverede at bygge Gaarden . Bondegaarden som laa sammesteds blev deraf kaldet Ulvtand, men siden er forandret til Ulftang. Jagten blev derfra videre fortsat til sønder, hvor Hudene i en Eng reiste et Vilsvin, af hvilken endnu længere Tænder Rosenkrantz kaldte Gaarden Langtand, som længe var dens egentlige Navn. Gaarden blev da sat just paa samme Sted som Vildsvinet blev skudt, i den bløde Morads, med Volde og dybe Grave omkring. Bygningerne er nu meget forfaldne, men Seign. Lillelund, som nu er Eier deraf, agter til F ? at lade Gaarden , hvis østerske Hus for 60 Aar siden brændte, nedbryde og af ny opbygge, hvortil han alt har forsynet sig med Tømmer og Kalk. Af Mur og Tag= Sten har han Forraad nok paa sit Teglblads ikke langt fra Ladegaarden, hvor Niels Linde lod indrette det bedste Teglblænderi der findes i Nørrejylland, hvorfra udføres mange tusine Sten, og afhentes ved Seiladsen paa Limfjorden. Vester for Borggaarden, ja langt derfra, ligger Ladegaarden, en smuk anseelig Bygning af 4 nye Huse. Laden blev af sl.. Christen linde og hans Frue Maren Loss, af Grundmur paa den vester Ende, hvor Bogstaverne til deres Navne: C.L. og M.L. med Aarstallet 1751 er opsat, og hæftet til Jern Ankerne indlagde i Muren.

Navnet Langtand er siden forandret til Langting, i henseende at Landting, der i forrige Tider skal være holden paa det store Taarn, som indvendig er bygt med mange Kammere, et over et andet til det øverste med mange underlige løn-og Om-gange. Mens jeg i min Tid, nu har jeg været her paa 36 Aar, har intet tilfældigt fundet derfor. Glimminge, en Herregaard i Skaane, har altid tilhørt Landting Ejere til Aaret 1718, da Freden mellem Danmark og Sverrig blev sluttet, og Ejeren derfor cententerede, det jeg ikke skriver for vist, mens relatareferer.

Den første Rosenkrantz jeg tilvisse kan sætte som Ejeren af Gaarden Landting, har været Axel Rosenkrantz, hvis Sten staar opsat paa Diomysa Capel, og underviser at han har været Fader til Erik Rosenkrantz hvis Navn og Vaaben, tilligemed hans sl. Frues Maren Juuls staaende malede paa vor forrige gamle Altertavle, med Aarstallet 1598.

Erich har været Fader til Holger Rosenkrantz, om hvis dødelige Afgang sl. Søren Wilberg i sin Kirkebog melder, at han døde i Odense d. 31 Juli 1647, og den 20 August næstefter begravet.

Holger har været Fader til Mogens Rosenkrantz som døde 1695. Mogens var Fader til de to Sønner Axel og Anders Rosenkrantz Axel Rosenkrantz boede nogle Aar paa Landting, kom videre til Spytrup i Salling, og var Fader til Geheimeraad Mogens Rosenkrantz som nu boer i Kjøbenhavn.

Broderen Anders Rosenkrantz til Landting efter ham, og boede mestendels paa Thirsbæk, hvor han døde faa Aar efter min Ankomst her til Ejsing.

Niels Linde til Kjærgaardsholm fik Anders Rosenkrantzes Datter Jomfr. Karen Rosenkrantz Deres Bryllup stod paa Landting, hvor sl. Hr. Hans Schousboe eopulerede dem, og blev Niels Linde saa Ejer af Thirsbæk og Landtings tilliggende Kjærgaardsholm. Han døde paa Thirsbæk 1746. Efter ham tilfaldt Landting hans eneste Søn Christen Linde, som lod i Ægteskab med Mogens Loss, som forhen havde forestaaet Faderens Husholdning i hans enlige Stand, efter hans sl. Frues død paa Thirsbæk, hvor Christen Linde hans efterladte Frue giftede sig Aaret efter med sin sl. Herres Fuldmægtig paa Kjærgaardsholm Jørgen Hvass, som nu er Justitsraad, og mobiliteret med Titel af Lindenpalm.

Lindenpalm solgte strax derefter Kjærgaardsholm til Richtmester Johan Glud, som døde sidst afvigte 14 Januar. Og ligeledes Landting til Morten Kvistgaard paa Stubbergaard, som kort derefter solgte Landting igen til sin nuværende Ejer Seign. Lillelund.

Det er al den Oplysning jeg formaar at indberette om de Rosenkrantzers Genealogie og Landting Ejere. Dog anføres følgende som et tillæg.

At skjønt jeg er ikke meget for, nu i min Alderdom at lære gamle Kiempeviser, dog har en god Ven nylig givet mig Anledning at læse en Antigvitet, indført af sl. Peder Syv, blandt hans Anmærkninger under d. 97, de Vise af de gamle Kiempers Vise=Bogs 4 Part, hvor han melder saaledes.

Dend første Christne Mand af de Rosenkrantzes var Erich Rosenkrantz, begravet paa Hiørringsholms Mark i Jylland, i en Høj hos sine Forfædre. Hand var med Stig Hvid til Rom, og forhvervede der dem Rosenkrands paa Hielmen. Hr. Jep Jensen Rosenkrands blev slagen til Ridder ved den hellige Grav 1441. Hr. Erich Ottesen kaldte sig først Rosenkrands 1476. Der siges, at Dronning Margrethe ej vilde tillade dem at føre dette Vaaben, fordi det var fyrstligt og for meget adelige.

Enten denne Erich Rosenkrantz, som Hr. Siegv kalder den første Christne Mand af den Stamme, har været Fader til den i Stenen indhugne Axel Rosenkrantz, som ikke urimelig har ladet sin Søn Erich efter ham opkalde, eller om han har første der har bygt Landting, og er Stammefader til de fra ham

nedstigende Rosenkrantz paa samme Gaard, overlader jeg til andres nøjere Undersøgning, og (om jeg erreres) til correction af dem som har bedre Kundskab om den gamle adelige Stamme.

Sognets bedste Næring er overgangen til Rug og Byg, af Havre saaes her ikkun lidet, saasom Havresæden kan ikke komme ret frem paa den skarpe og sandfulde Mark, der falder her for de fleste Beboere at dyrke.

Fiskeri kunde vel have af Fiorden, særdeles Aal, paa sine tilladte Tider ved Pulsvaadderne, men Beboerne har ingen Tid til at bruge, formedelst Avlingens Drift saavel ved deres egne Gaarde, som og ved Hovedgaarden Landting, og kan stalde langt flere Oxne end Landting og derfor skaffer Bønderne nok at oppasse med Høstarbejder. Om Foraaret er her Giedder og Aborre, som gaar opad Limfjorden imod Strømmen af de fra Landet af nedflydende Bække, i hvilken Husbonden lader sætte sine Ruser og alene er berettiget til hvad der falder. Det bedste Fiskeri forefalder en Maaned Tid før Julen, da et par Vaadde bruges til at drage efter Helt nordvest her i Sognet, nedenfor Giedall By, men Fangsten har nu i sidste Aringer været saa slet at omkostningerne paa havs og Fiskerbaade næppe kan erholdes.

Endelig følger:

Inscriptionen i 2 Linier rundt omkring var store Kirkeklokke, paa det øverste deraf sat med latinske Bogstaver i en megetforvirret Læsning.

Er jeg stølæet anno Domm M.D.X.V. Under Nasa rems Rere Judæorum, Maria, jeg beder i Ejsing Sogne, Gud til Lof, Sanetus Anno fiel Fridi. Amen.

Afskreven af Hr. Mulvad, Præst i Ejsing 1782-1802

Indberetning til Regeringen

En Jagthistorie fra Landting 1717.

Den 21 December 1717 afholdtes paa Landting en stor Parforsejagt; denne Fornøjelse elskede Anders Rosenkrantz med Lidenskab, og blev ved saadanne Lejligheder gerne ledsaget af sine to Sønner og to Døtre, af hvilke især Karen var almindelig anset for en meget smuk og indtagende ung Pige, som snart skulde fylde sit 16 Aar. Iforvejer var der udgaaet Indbydelse omkring til de nærliggende Herregaarde, om at tage del i Jagten, og den gamle Major Sehested til Rydhave, den bedste og ivrige Jæger i hele Egnen, blev naturligvis heller ikke glemt. Paa dette Tidspunkt var den unge Niels Linde-hvis Fader Christen Linde var gift med Borgmester Niels Lorensens Datter i Holstebro, og ejede to Herregaarde og var blevet adlet i 1704- Gæst paa Rydhave og han blev naturligvis ogsaa beredt den Fornøjelse, som ventede dem paa det gamle gæstfrie Landting. Major Sehested raaede ham derfor til, med et polisk Smil, at vogte vel paa sit Hjerte, thi paa Landting var to bandsat smukke Piger og rige tillige, og Karen Rosenkrantz naar hun sad til Hest og forfulgte den flygtende Hjort, var hun saa smuk som "Diana" selv.

Det var et dejligt Vinterveir, den Morgen, da de to Herrer red fra Rydhave til Landting. Jorden var haard og hele Egnen laa bedækket med en let Taage, som formede sig i de forunderligste Skikkelser, efterhaanden som den ved Solens Opgang begyndte at lette, og man kunde for den Sags Skyld godt have troet at være i en Bjergegn, i Stedet for de flade Sletter mellem Rydhave og Landting.

Efter nogen Tids Forløb forsvandt alle disse Taagebilleder og den gamle Major svor paa, at de fik det dejligste Jagtveir nogen Jæger kunde ønske sig, saa at det vilde blive en fornøjelig Dag. Da de

ankom til Landting, fandt de allerede hele Gaarden opfyldt med Jægere, Heste og Hunde, og desformedelst det endnu var ganske tidlig Morgenstund, var der dog allerede saa stor Travlhed, at gamle Sehested havde ondt nok ved at finde Husets Herre og forestille ham sin Gæst, der hidtil kun var ham løselig bekendt, skønt derfor lige velkommen. Der var naturligvis stor Overflødhed paa kraftig Spise og Drikkevarer, hvormed Jægerne kunde styrke sig til de forestaaende Anstrengelser, og dette sinkede ogsaa Afrejsen saa meget, at Klokken blev ni, før Toget kunde sætte sig i bevægelse.

Tæt uden for Landting mod nordøst laa dengang en lille Skov, og alt længe før Dagens Frembrud var denne bleven omgivet med Garn og Klappere, for at ikke de tililende Gæsters larmende Vrimmel skulde skræmme Vildtet, og saaledes gøre det nødvendigt at begynde Jagten med den især i Heden saa besværlige Søgen efter Vildtet. Da nu alle Jægerne med deres Hunde havde forsamlet sig ved den østlige Side af Skoven, borttages her det hindrende Garn og Klapperne begyndte fra den vestre Side deres larmende Arbejde, som snart viste sig virksomt, thi et øjeblik efter brød en vældig Kronhjort frem fra Krattet og søgte sin Frelse hen mod den mørkebrune Hede, flere hunder fulgte den, og hele det ventende Jagtselskab med stampende Heste og halsende Hunde ilede nu afsted efter de hurtige Flygtninge. I Førstningen tog disse deres Retning lige imod øst istedetfor som man havde haabet imod Nordøst- forbi Aale By til Skaansø, hvor de forlod de høje Lyngbakker for at styrte sig ud i den lange og smalle Stokholm Mose, der som en farlig Hindring truede med at standse Jægerne. Tildels lykkedes dette, thi en del af Rytterne forvildede sig i den endnu ikke tilfrosne Mose, tabte den faste Bund under Hestenes Ben og maatte i rum Tid arbejde paa igen at komme ud af det forræderiske Dynd og Dyb- men den største Del forfulgte med øvet Øje den Vej, som Vildtet selv havde taget, vel vidende, at en Rytter med fornødent Rolighed kunde følge den Sti over Mosens gungrende Dyb, som Hjorten ikke et Øjeblik betænkte sig paa at betræde. Efter at Vildtet igen var kommen ud af Mosen, delte det sig, saa at Hinderne søgte til højre og venste ind i Heden, medens den vældige Fører ustandselig stævnede imod Øst, efterfulgt af den største Del af Rytterne og Hundene, hvoraf dog nogle forfulgte de flygtende Hinder i forskellige Retninger .

Niels Linde havde straks fra Begyndelsen søgt at holde sig i Nærheden af Karen Rosenkrantz, der paa sin raske Ganger, med den snorre ? Ridedragt og grønne flagrende slør, den friske Rødme, som det hurtige Ridt udbredte over hendes ungdommelige Ansigt, forekom i Skønhed langt at overgaa alle de Damer, han hidtil havde set Til en Samtale gaves der ingen Lejlighed under den hurtige Forfølgelse, og han maatte derfor være meget glad om hans udmærkede Hest gjorde ham det muligt bestandig at holde sig i hendes Nærhed, thi hun var stadig blandt de forreste og ivrigste Forfølgere; hun lod sig ikke standse, hverken af Mosehullerne eller tuerne i Heden. Niels Linde maatte endogsaa med Skræk være Vidne til, at hun ikke vilde afbryde, da Hjorten endelig, forfulgt af hele Meuten, styrtede sig ud i den lange Flyndersø, men uforfærdet lod sin Hest springe ud i det skummende Dyb, hvis iskolde Vand tog de sirlige Former i Favn og begærligt hoppede og imod den slanke Midie og fulde Barm, øjeblikkelig var Niels Linde paa hendes Side, thi et fejltrin af Hesten vilde styrte hende i Søens Dyb og udsætte hendes Liv for fare- men denne Opmærksomhed, for hvilken hun takkede med et venligt Nik, var aldeles overflødig, thi rask og let som altid beholdt hun sit farlige Sæde, medens Hesten svømmede over Søen, for derefter med uformindsket Hurtighed igen igen at følge den flygtende Hjort ind imellem de høje Lyngbakker.

Hjorten forandrede sin Retning og slog imod Syd, langs Flyndersøens øde Bredder. Dobbelt interessant var derfor i disse ellers øde og ubesøgte Egne, den talrige Skare af forskellig klædte Herrer og Damer med grønne Slør, der vajede i Vinden, af prægtige Heste og pilsnære Hundesaavel som den hele muntre Larm, Jagten førte med sig ; Jægernes Raab, Hornsignaler og Hundeglam,- afgav en forunderlig Modsætning til den tavse Natur.

Efter flere Timers ufortrøden Flugt begyndte endelig Skovens Konge at føle sine Kræfter tage af, mens de halsende Hunde var lige utrættelige paa deres Færd, og de udholdende Jagtheste lod ikke mærke nogen tegn paa Træthed. Jægerne mærkede snart, at Hjortens Løb sagtnedes, og at det Øjeblik ikke mere var fjernet, da den maatte blive et Bytte for Hudene, desto ivrige fortsattes

Forfølgelsen, thi enhver af Rytterne vilde være den første paa Pletten, naar det stolte Vildt skulde fældes. Den fortsatte sit løb lige ud, og sprang tilsidst ud i Stubbegaard Sø, saa at Jægerne endnu engang matte ud i de jølige Vane, og før den var naaet den modsatte Bred, var den indhentet af Niels Linde, hvis fortrindelige Hest førte ham foran alle andre. Et Stød i Nakken med Jagtkniven gjorde snart Ende paa Dyrets Flugt, og den fældende Fjende, en vældig fireogtyveender Gevire blev bragt i Land under Jubelraab og vældig Tuseh fra alle Valdhornene.

Stubbergaard var en umaadelig Bindingsværks Bygning; Major Sehested og Brødrene Linde ejede hver en Trediedel af denne Gaard. Her tog Selskabet ind, og der blev snart fremsat alt, hvad huset formaade, hvilket ikke var meget, men Jægerens Appetit var skærpet betydeligt ved det forcerede Ridt, og man tog til Takke, uden at bryde sig om de vaade Klæder. Derefter fortsattes Jagten med samme Iver, og Solen var allerede længe gaaet ned, da det trætte Selskab naaede Landting hvor alle klædte om og endte Dagen med et dygtigt Maaltid; det gik lystigt og larmende til, og mere end det en afde bolde Jægere sank under Bordet, og først ud paa Natten forlod Gæsterne den gamle Gaard.

Fra denne Dag af var Niels Linde en stadig og kærkommen Gæst paa Landting. Anders Rosenkrantz var en stolt gammel Adelsmand, som udrede stor Ringeagt for nybagte Adel, der ikke ligesom ham, kunde udlede sin Herkomst fra Oldtidens Konger og Høvdinge - men han syntes alligevel godt om Niels Linde, der forstod at gøre sig yndet. Den unge Frk. Karen syntes ogsaa i høj Grad indtaget i Niels Linde, og da hendes Rosenkrantz efter nogen Tids Forløb indbød Gæster til ogsaa at besøge dem paa Tirsbæk, den smukke Gaard ved Vejle Fjord, hvor de plejede at tilbringe den meste af Sommeren, viste Frøkenens nedslagne Blik og Ansigtets vekslende Rødme, at hun ikke var ganske ligegyldig ved den Sag.

Niels Linde havde sammen med sine Brødre en Gaard i Vejleegnen, som han nu mente kunde tiltrænge et mere stadigt Tilsyn, og dette udøvede han saa samvittighedsfuldt, at han endnu var der, da Bøgen sprang ud, og onde Tunger paastod, at der snarere paa Tirsbæk var noget, som trængte til hans stadige Tilsyn. Hvad dette var, vidste snart alle, skønt det skulle være en Hemmelighed. En Dag, han kom ud af den dejlige Bøgeskov alene med Karen, mødte de uventet Faderen, og benyttede da Lejligheden til at bede om hans Minde til deres Forening; smilede han, og gjorde sig Umage for at synes overrasket, gav dog sit samtykke, uagtet den unge Mand var aldeles blottet for Aner. Om Anders Rosenkrantz havde været lige saa villig til at begunstige Niels Lindes Besøg, i fald han kunne have tænkt sig, at denne Svigersøn skulde blive hans eneste Arving i Jylland, og at to af hans Børn skulde finde Døden i deres blomstrende Ungdom - bliver et Spørgsmaal, som her ikke skal undersøges, men nøjes med at berette, at det lykkelige unge Par nød sine lykkeligste Dage i dette Foraar. Den 23 August 1718 stod deres Bryllup, der altsaa blev Slutresultatet af den minderige Jagtdag paa Landting hin smukke Vinterdag.

13 Selv om denne Beskrivelse for en del kan være fri Fantasi af Forfatteren, saa kan man udmærket godt forestille sig, at det kan være foregaaet som her skildret. A.K.

Smaa Notitser om Ejsing Sogn.

Tvert overfor Kirkens Prædikestol er paa søndre Side en stor Korskirke, kaldet Dionysii Capel, hvis Træ-Billede, der endnu findes fra de Chatolske Tider, indsluttet i et Federal, som før har staaet i Muren ved den søndre Side af Chorsdøren, nedvendt mod Almuen med et Alter under, som er nedrevet. I Steden derfor er i Muren indsat en blaa, hvorpaa en Dansk Inskription, som viser, at Mogens Rosenkrantz 1679 har ryddet denne Overtroens Levning af Vejen. Vaabenhuset paa den søndre Side, er den syvende Udbygning, og fordi Kirken har 7 Udbygninger, vil den uvisse Tradition, at den skal være bygt af 7 Søskende.-

De ældste Gaarde

Møgeltoft, Kiellerup, Ravnholt, Ellerønd, Remme, Hellegaard, Tøen-Eg, Nyegaard, Sortkiær og Landting. Afskrevet fra Pontoppidans Atlas 1769.

1443. Fru Inger Nielsdatter skøder Borbjerg Mølle til Hr. Niels Eriksen af Landting, hvori nævnes Niss Jenssøn i Egyberre. 1443 nævnes Egeberigh. Egeberi. Egybiære, Egybere. 1475. Vidne af Ejsing Kirkegaard, at et Bol, som Niels Eriksen af Tim har faaet Biskop af Thorlav i Viborg, er hans rette Gods, hvori nævnes som Vidner, Willatz i Ejsing o? Las Person i Egeberj.

1442. Biskop Christiern Henningsen i Ribe skødede Fru Katrine af Langtind, Aage Peders Enke, det Gods i Hjerm Ginding Herred, som Albert Andersen af Tovskov havde givet til Ribe Bispestol, hvorimod hun gav Bispestolen 3 Gaarde i Egebjerg- Riisgartyh i Egebjerg.

1446 nævnes en Gaard i Egebjerg som Knyffs iboer og en Gaard som Jess Hansen iboer og en Gaard som Nis Jul iboer, disse 3 Gaarde benævnes som Risgaard. - Efter Dr. Oluf Nielsen: Hardsyssel Diplonarie.

I Generalhoveri Reglement 1770 for Landting Hovedgaard, hvori findes Bemærkninger om det Arbejde man fordrede af Godsets Hovbønder, der synes at forudsætte lange Arbejdsdage for Karlene og rapt Fodskifte hos Hestene- men smaa Læs paa de skøblige, jernbeslaaede Vogne.

"En Plov a Dag kan ompløje 2 Tdr. Land, hvortil behøves en Karl og en Dreng, samt Ploven at være bespændt med 6 Heste og samme kan harve paa en Dag. Paa de nærmeste Marker kan ages 40-50 Læs Møg- paa de fjerneste 24-30 Læs- hvortil at medfølge en Karl Vognen. En bespændt Vogn kan køre 1 Læs Tørv a Dag, naar Vejen er 1 a 2 Mil og kan tage 12-16 Snese forsvarlige Skære-eller Hedetørv. En bespændt Vogn kan paalæsses 3 Traver Korn, enten af Rug, Byg eller Havre, naar det ej for stort opbunden. En bespændt Vogn kan paalæsses Hø at beregne til 32-36 Lispund=288 kg. eftersom Vejen er lang eller kort. En Karl kan paalæsse 50-60 Læs Møg paa en Dag og ligeledes i Marken sprede 60-70 Læs. En Karl kan grave paa en Dag 10-12000 Stkv Tørv. Et Hovbud (en karl) kan paa en Dag afmeje 2-3 Tdr. land. Paa en bespændt Vogn kan ægtes af Rug torsken 3 Tdr. Byg 4 Tdr. Havre 5 a 6 Tdr.

Beskrivelse af Gaardene i Ejsing Sogn i ældre og nyere Tid.

Slægten Windfeldt paa Landting i tre Generationer.

Efter at Kammerraad Peder Larsen var død 1797, skødede hans Arvinger 1799 Gaarden til den kendte Herregaardsslægter Ulrich v. Schmidten til URUP, som efter at have frasolgt en del af af Godset, igen afhændede Gaarden 1801 til Kammeraadens Søn Niels Tidemann Hansen, der yderlig ududpaellerede Gaarden og 1815 afstod den med ialt 23 Tdr Hartkorn samt det til Gaarden liggende Teglværk m.m. for 21.222 Rigsbankdaler Navneværdi og 11.000 Rigsbankdaler Sølvværdi til Claudius Windfeldt, født 1790 i Tarup Sogn ved Ribe. Han var Søn af den meget velhavende Proprietair Hns Ibsen Windfeldt til Lundgaard. Den 6 November 1813 blev Cladius W. gift med Karen Andersdatter Strandbygaard fra Dejbjerg. I deres Ægteskab var der 9 Børn. Mette Dorthea, Hans, Niels Rydbjerg, Jørgen Bang, Terman, Hans, Mette Hansine Caroline og Markus. (Se nærmere foran i Folketællingen)

Cladius W. var en dygtig Landmand og dygtig Handelsmand, som væsenlig drev sin Gaard ved Faare- og Studedrift, hvilket de store Eng- og Kærarealer egnede sig fortrindelig for; om Sommeren i løs Drift ved Græsning i de indgrøftede Parveller, om Vinteren med Hø bjerget i Engene og med et

lille Tilskud af Kornfoder. Det var dengang kun Herregaardene, som havde Udførselstilladelse for Fede stude . Studefedning var en god og indbringende Forretning, i Særdeleshed naar man kunne købe Bøndernes unge og smaa Stude og saa lade dem gaa et aars Tid til Opfedning, inden de solgtes til Tyskland. I Midten af 1840,erne kunde der faas ca. 100 Rigsd. kurant for Parret.

1844 ombyggede han den gamle Ladebygning fra Chr. Lindes Tid i moderne Stil med Stande i østre og vestre Fløj og Laden med Gennemkørsel i hele dens Længde (Agrum). Paa den vestre Gavl var anbragt deres Navnes Forbogstaver i Jern. C.W.-K.A.-1844.

For nogle Aar siden nedbrændte saavel Laden som begge Staldbygninger , hvorimod Stuehuset blev reddet.

I 1841 fik han kgl. Bevilling til at opbygge en ny Gaard i Nærheden., der blev sammenlagt af 4 Gaarde i Raast, som tidlige havde været Fæstegaarde under Landting. Denne Gaard fik Navnet Raastgaard; den blev færdigbygget omkring 1850.- Nærmere om denne Gaard andet Steds.

1854 faar Sønnen Jørgen Bang Windfeldt Skøde paa Landting, idet Claudius afgik ved Døden 29 August 1855, hvorved Sønnen overtog Gaarden. Jørgen Bang blev 1852 gift med Jensine Ebbensgaard d. 26 April 1827 paa Pallisbjerg i Staby. I deres Ægteskab var 7 Børn. Cladius Hansen Windfeldt, f. d. 6 Oktober 1852. Christen Ebbensgaard, f. 1854, Peder Severin, f. 1856, Karen Marie, f.1857, Niels Rydberg f. 21 Juni 1859, samt de to Døtre, Jørgine og Ane Margrethe.

Jørgen Bang W. fortsatte med Studefedningen paa samme Maade som Faderen. Det gamle Landtings Hovedbygninger, som laa paa en Holm i en lav Eng, var allerede, da Claudius W. overtog Gaarden, i stærkt Forfald, ligesom den ogsaa laa temmelig ubekvemt fra Ladegaarden. Jørgen Bang W.lod derfor 1855 opføre en ny Stuebygning umiddelbart ved Ladegaarden; den staar endnu 1952 i samme Stil, uden væsentlige Forandringer, som da den opført. Den gamle Borggaard blev derefter nedrevet og Matrialerne solgt ved Auktion. Resterne af denne saa anseelige og befæstede Borg i to Etager, tidlige med Taarn og Voldgrave, henligger nu i Ruiner overgroet med Bulmeurt og Vildnis. Sognet burde tage den Opgave op, at faa disse Ruiner med dens Fundamenter afdækket og rensat for overgroet Ukrudt, og burde fredet, bl.a. fordi her i fordums Tid boede nogle af Landets ypperste Mænd af gamle Adelslægter som Rosenkranserne, Gyldenstjernene, Bilder, Banner, Linderne og fl. a. Alle disse Slægter har i Aarenes løb sat deres Præg paa Ejsing Sogn, dog ikke altid paa lige gog Maade.

Jørgen Bang W. døde i en forholdsvis ung Alder, d. 3 Januar 1866, 44 Aar gl. Hans Enke overlede ham i 52 Aar. 18 60 var Folkeholdet paa Landting: Landvæsenelev, 1 Avlskarl og 4 Karle, 1 Lærerinde, 1 Stuepige, 1 Barnepige, 1 Køkkenpige, 1 Bryggerspige, og Resten af Medhjælp bestod af af Husmænd.

Enken, Jensine Elbensgaard styrede Driften af Gaarden i mange Aar efter sin Mands Død med sin Søn Claus W. som Bestyrer, men paa grund af hans unge Alder turde hun ikke betro ham paa egen Haand at foretage Studeindkøbene; han maatte derfor have en af Bønderne paa Egnen med for at hjælpe ham dermed.- For det meste var det Gaardejer Jens Maabjerg fra Aal, der vae en klog og paalidelig Mand, som havde denne tillidspost. Fru Jensine var en særdeles dygtig Kvinde, som varetog sit Hus med god Økonomi og klarede sig godt, indtil Claus kunne overtage Gaarden. Hun var meget godgørende mod Folk, som bad om hendes Hjælp.

Claus H.W. fik Skøde paa Landting 1881. Han blev gift med Augusta Marie Henriatte Pedersen, f. 28 Juni 1868, død 11 Juli 1922. Claus W. var ikke nogen fremragende Ladmand, men han var meget paapassende med alt, hvad han havde med at gøre, særlig var han omsorgsfuld for sine Kreaturer. Hver Aften ved Sengetid tog han sin Lygte i Haanden og gik sin Runde omkring i alle Staldene for at se, om nogle Kreaturer var syge eller eventuelt var kommen noget til. Der sagdes om

ham, at han var smaalig i alle Ting, det havde vel hans Moder indprentet ham fra Ungdommen af, men det tjener til hans Ære, at han havde saa god Omsorg for sine Dyr.

Folkeholdet paa Landting var ikke i Claus W`s Tid det samme som i Fæstebøndernes Tid, hvor disse gjorde Arbejdet ved Hoveri. Nu var det, foruden Tyendet, Husmænd og almindelig Daglejere, som udførte Arbejdet paa Landting, dels ved Akkord og dels for Dagløn, men i de senere Aar kunne Claus W. ikke rigtig forlige sig med de høje Priser paa Arbejdskraft. Saaledes lod han engang Kartofflerne blive siddende i Jorden, fordi han mente, at Prisen for Optagningen ikke stod i Forhold til Kartofflernes Værdi. I 1918 solgte han Gaarden for 335.000 Kr. og flyttede til en Datter paa Hostrup i Vestsalling; her døde han 23. Sep. 1923 og blev begravet ved siden af sin Hustru paa Vinderup Kirkegaard. Hans Moder Jensine Ebbensgaard købte og boede i en Villa i Vinderup indtil sin Død.

Siden han afstod Landting i 1918, har Gaarden ret ofte skiftet Ejere, ja endog været stillet til Tvangsauktion. Fra Landting er i de senere Aar udstykket flere Parceller.

Nu er altsaa de sidste af disse Windfeldter gaaet bort, efterat denne Slægt i over 100 Aar har været Ejere af Landting, som altid har været ansete Personligheder, og det kan vel siges, at de i disse Aar satte deres Præg paa Ejsing Sogn.

I min Barndom omkring 1880, husker jeg, hvilken Ærbødighed man viste Herskabet fra Landting og Raastgaard, naar de om Søndagen kom kørende til Kirken i lukket Vogn, saaledes som de i de 100 Aar altid har gjort, og derefter indtog deres Pladser i den lukkede Kirkestol fra Rosenkrantzernes Tid.

Raastgaard

Som foran fortalt blev Raastgaard oprettet og bygget 1850 af Claudius Windfeldt, og Sønnen Niels Rybjerg fik Skøde paa den samme Aar. Han var ugift og fik ved Broderen Jørgen Bangs Død dennes yngste Søn Niels Rybjerg W, som var opkaldt efter ham i Pleje. Ved hans Død d. 5 April 1884, arvede dennes Brodersøn Gaarden, men solgte den til et Konsortium i 1907 for 100,000 Kr. med 13½ Tdr. Hartkorn. Til Gaarden har der tidligere hørt en Vejr mølle, som for mange Aar siden er nedlagt. Senere var en stor Del af Jorden udstykket til Husmandsbrug. 1909-10 frasolgtes yderlig 33 ha. Jord, hvorpaa er opført to mindre Gaarde. Raastgaards nuværende Ejer er P.A.Bregendal.

Straks efter at Rybjerg Windfeldt havde solgt Gaarden, købte han Vinderup Hotel, som han sammen med sin Hustru, Jenny f. Gramstrup, har de drevet Hotellet med stor Dygtighed. Han døde 1933 og i 1949 døde hans Hustru, og de ligger begravet paa Vinderup Kirkegaard. Den øvrige Slægt paa Landting er begravet paa Ejsing Kirkegaard, hvor Gravstedet er indhegnet med et smukt

NB. 1907 solgtes Gaarden med 13½ Tdr. Hartk. for 100.000 Kr. 1911 var Villads Christensen Ejer. 1913 blev den solgt til Jens Bjerre.

Smedejærns gelænder, men det kan ikke siges, at Efterslægten har udvist nogen særlig Pietetsfølelse ved Gravstedets Vedligeholdelse. Til Minde om Slægterne findes støbte Jærnkors med Indskriptioner (Se Haassysse's Aarbog 1951 (45 ,de Bd) -- Senere er udstykket to Gaarde, hvorefter den ene kaldes Hvidtfeldgaard

Ejsingholm (Nygaard)

1600 nævnes den som en Ladegaard under Landting Hovedgaardtakst og i Matriklen 1690 staar den anført med 15 Tdr. 5 Skp Hartkorn. 1747 med 15½ Tdr. Htkr. Senere forøget med Remmegaardens Jorder (13½ Tdr. Htkr.) der var Afbyggere under LKandting og derved med et samlet Areal paa 237 ha, deraf 194 Ager, 16,5 Eng, 5,5 Mose, 18,5 Græsningsjord og

2,5 Have. Daværende Ejer Niels Lillelund forsynede Gaarden med et stort teglhængt Stuehus. 1800 blev Gaarden solgt fra Landting til U.C..Schmidten til Urup. Dens Besætning var da 100 Stude, 12 Køer, 10-12 Heste og 60.70 Faar og dens Hartkorn paa 35 Tdr. 1804 solgt til Landeværns-kaptajn S. Richter for 20.000 Rdl Curant, som 1811 igen solgte den m.m. 42 Htkr. og Tiender (51) for 55.000 Rdl til C.N.Lundsgaard, der 1815 solgte den med 23½ Tdr. Htkr. for 51.000 Rigsdaler. N.V. til Chr. Sahl, men denne Handel ophævedes og samme Aar (Skøde 1819) solgte den for 40.000 Rigsbankdaler. N.V. til Erik Houmark (død 1821) hvis Enke Elisabeth Hermansdatter mistede den 1823, da Statsgælds-direktionen stillede den til Auktion, der havde staaende et Laan paa 16000 Rdl. Den købtes da af ovennævnte C.N.Lundsgaard, forhen til Tvis Kloster, (Død 1646) som 1841 skødede den for 16.000 Rigsbankdaler rede Sølv til A.F.Lundsgaard, som 1847 solgte den, der i 1850 havde 31½ Tdr. Htkr., til cand phil J.F.C. Haubro. (forhen Seglgaard) Han drev Gaarden i en Aarrække, og drev i stor Stil Studedefning og Mejeri med et Folkehold paa 22. 1873 afhændede han den til Forpagter Fr. Hansen, Nr. Vosborg med 300 ha. og 31 3/4 Tdr. Htkr. samt Besætning og Redskaber for 188.000 Kr. , som 1892 afstod den til Sønnen Th. Hansen, senere overtoges den af Købmand J.Schou, Holstebro, som 1907 solgte den for 250.000 Kr. til J.P.Jensen. Ved en Tvangsauktion 1924 blev Købmand J.Schou atter Ejer af den, der samme Aar overdrog den til P.Olufsen til Kvistrup. 1935 solgtes den til Statens Jordlovsudvalg for et Bud paa 280.000 Kr uden Besætning og Redskaber. Der er nu ca. 20 Husmandsbrug og to mindre Gaarde paa det udstykkede Areal ,og er nu næsten en hel

ny Landsby, som i daglig Tale kaldes for Ejsingholm. Nygaards Bygninger er nu delvis nedrevet og dens Saga dermed sluttet.

Iden Indberetning 1833 anføres, at paa Nygaard dyrkedes en saakaldt Kaffevikke, som kunde sidestilles med alm. Kaffeplanter.

Aksen Olufsen, Søn af P. Olufsen, ejede Ejsingholm 1928-35, som gav Gaarden dens nuværende Navn. Ejsing Kommune fik ved Gaardens Salg til Jordlovsudvalget, en Strandparcel og en Granplantage til Badestrand.

Nr. Møgeltoft

I Matyriklen 1690 staar Møgeltoft anført med 10 Tdr. 7 Skpr. 1 Tsk ?2 Alb. Hartkorn, hvoraf maa svares Afgift af 7 tdr. 5 Skpr. Hartk. til Præsten i Ejsing for Onsdagsprædiken i Kirken, der hører da under Landting Hovedgaardstakst og har 2 Fæstere, som var Poul Poulsen og Christen Jensen. For Onsdagsprædiken betaltes aarlig 16 Rdl. og for Vin og Brød 9 Rdl. 4 ? 3½ Sk. og til Kirken 4 Rdl. 2½ Sk. hvor stor en Part der skulde heraf for Møgeltoft kan ikke nøjagtig opgives. En Beneficia nævnes, at Møgeltved og Tyndeeg skal svare 12 Tdr Korn og 1½ Ask Smør, 1678 svarer Poul Poulsen i Kop og Kvægskat af hans Hustru og en Husqvinde, 2 Hopper, 1 Foel, 2 Kvier, i Ungnød og 4 Faar, 2 Rdl 2 Mrk. 6 Sk.

1787 staar Anders Andersens Enke Karen Pedersdatter som Ejer af Gaarden og 1834 dennes Søn Peder Andersen. Omkring 1860 overtages den af hans to Sønner Anders og Christen Pedersen (Møgeltoft) f. 1829, men nogle Aar senere ophæves Fællesskabet og sidstnævnte bliver Eneejer. 1870 opførte han et nyt Stuehus. I Folketællingen 1860 anføres at deres Moder, som nu er Enke, førter Husholdning og ligeledes 1870 for Chr. Pedersen Møgeltoft, men 1880 er han g.m. Johanne Olesdatter f. 1850 og har 1890 to Børn og 5 Tjenestefolk. 1890 havde Gaarden et samlet Areal paa 70,9 ha. deraf 60.2 Ager, 4,5 Græsningsjord, 4,5 Hede og 1.5 Have. Ansat til 4 Tdr 6 Skpr 3 tdr. Hartkorn . Matr Nr. 4 m.fl. 1930 var Ejendomsskylden ca. 70.000 Kr. Jordværdien ca. 37000 Kr. Brandforsikring 50.000. Besætning 18 Malkekøer, i Tyr, 40 Ung-kreaturer, 6 Heste, 2 a Føl. Aarlig Svineproduktion 180 Stk. 140 Stk. Fjerkræ. Svigersønnen P. Kamstrup overtog Gaarden i 1902, som har opført nye Udbygninger 1 1915.

I Marken ligger 3 fredede, velbevarede Høje, nemlig to tæt ved hinanden liggende Tvillinghøje og nær disse den saakaldte Storhøj. Garden har været i samme Slægts Eje i henved 200 Aar. Gaarden Sdr. Møgeltoft er udskiftet fra denne Gaard. 1682 havde den 10.93 Tdr. Htkr. og opdyrket 64.7 Tdr. Land.

Christen Møgeltoft var i en lang Aarrække Sognefoged og tillige en kundskabsrig Mand der førte en særdeles smuk Haandskrift, og ofte blev benyttet til at skrive Kontrakter o.l. for Sognets Folk. Han var hædret med Dannebrogskorset, og da han afgik som Sognefoged, blev der afholdt en Festmiddag til Ære for ham paa Vinderup Gæstgivergaard i Februar 1897, og fik som Paaskønnelse for Varetagelse af sine mange offentlige Tillidshverv overrakt et Uhr fra Sognets Beboere. I sin daglige Talemaade, sagde han altid: "Hva de vie angø'er en naa'en og anbelanger en naa'en"

Chr. Møgeltofts stiftede 1865 et Legar paa 500 Rdl til Ejsing Sogns fri Fattigkasse. (se ogsaa Bilag herom.)

Sdr. Møgeltoft

1801 var Sdr. Møgeltoft en Selvejergaard og ejedes da af Christen Stephansen, født 1760, Søn af Gaardens tidligere Fæster Stephan Stephansen, født 1715. Hans Søn Anders Stephansen, arvede Fæsterettighederne omkring 1780, men overlod disse til Broderen Christen og overlod disse til Broderen Christen, og overtog derefter St. Elbrønd i Fæste. Gaarden havde da 5 Tdr. Hrtk. 3 Skp., 2 Tj.dk. og 2½ Alb. Ved overgang til Selveje udstedes en Obligation paa 507 Rdl. til Enkekassen + 253 til v. Schmidten, der havde købt Landting med alt dens Fæstegods. 1831 ejede Christen Christensen Gaarden, som efter den nye Matrikel ansattes til 3 Tdr. 3 Skp., 1 Tdr. 21/4 Alb. Tkr. med 85 Tdr. Land, og det angives at være være en samlet Lod ved Gaarden midt i Ejerlauget (Fællesskabet før Udskiftningen?) Til Gaarden hører desuden Lodderne Matr. N68 under Sognets Hede og Moser. 1840 ejes Gaarden af Poul Nielsen, f. 1806 i Sahl, som efter at have afstaaet den til sin Søn Christen Poulsen, f. 1841 i Ejsing S. fik Forældrene deres Aftægt paa Gaarden, Moderen Kirsten Pedersdatter, levede endnu 1880 som Enke. Hun var f. 1803 i Ejsing S. Christen Poulsen var noget musikalsk begavet og spillede Klarinet, undertiden ved Bryllupper i Sognet, men kun efter særlig Indbydelse. Sdr. og Nr. Møgeltoft var 1682 kun Een Gaard og nævntes da Store Møgeltoft, dens Htkr. var da 10.93 Tdr., og det dyrkede Areal var kun 64.7 Tdr. Land. Aar 1500 benævnes Gaarden som Møgeltved. 1751 svarer Anders Møgeltoft i Aarlig Afgift til Landgilde 2 Tdr. Rug, 5 Rdl. og 2 Mrk. St. Møgeltoft havde dengang to Fæstere, nemlig nævnte Anders Møgeltoft og Søren Skou. I Kong Hans Tid blev Møgeltved og Tyndeg idømt at svare til Ejsing til Præstekald. en "Beneficia" paa 12 Korn og 1½ Ask Smør (en Ask Smør var en 1/10 Td.) mod at Præsten afholdt en ugentlig Sjølemesse, og tillige Herligheden af to Gaarde i Geddal. Sjølemessen blev dog efter Reformationen ombyttet med en Onsdagsprædiken, og denne- endnu Sted indtil Slutningen af 1800 Tallet.

1683 kaldes Møgeltoft Gaarde for Møgeltved. 1770 havde Møgeltved 2 Fæstere som var Christen Knudsen med 5-3-2-2½ Htkr. og Morten Christensen med 5-3-2-2½ Htkr.

I ældre Tid har begge Møgeltved Gaarde kun været en Gaard.

Hellegaard

Hellegaard nævnes allerede 1547 da det hørte under Stubber Kloster, og kaldtes da Hellede, der sikkert har faaet Navnet efter Aaen hin hellige, som løber forbi Gaardens Jorder og udmunder i Limfjorden. Ved en Byttehandel kom Gaarden under Landting. Om Fiskerrettighederne i Aaen, var der paa den Tid ofte megen Strid. 1547 angives i Cancel? Brevbøger at Gaarden beboes af Inger Pedersdatter, og 1550 af Oloff Perssøn. 1691 af Peder Olufsen. 1700 af Christen Pedersen, og staar da i Restance i Landgildeafgift for 2 Ærter Rug, 2 Ærter Byg og 6 Lispung Smør (en ærte Rug=10 Skpr, 1 Ærte Byg=12 Skpr. 1 Lispund= 16 Td) I et Skiftebrev 1745 ses det, at Gaarden var meget

Brøstfældig. 1799 var Gaarden Brandforsikret for 240 Rdl. 1690 var Gaarden ansat til 6 Tdr. 1 Skp. 2 Tdk. 2 all Htkr.

1677 svarer den i ekstrordinære Skat af 3 ?lader, 4 Øg og 3 Køer 1 Ryd 5 Mrk 8 Sk.

1678 svares i Kop-og Kvægskat af 2 Hopper, 2 Køer og 6 Faar 1 Rdl 4 Mrk 12 Sk. 1773 er Hoveriarbejdet paa Landting angivet af 3 Tdr. 0 Fdsk. 3 Skp 1 Alb., at udføre 1 hel Ploug pr. Dag? (Aar)

Aar 1800 overgik Gaarden til Selveje med 3 Tdr. 3 Fdk. 1 Alb. for 1050 Rdl. til Esper Jensen Raun, med Rettighed til Fiskeriet i Helle Aa, Gaarden havde hidtil været bortfæstet til Anders Christensen. Esper Raun laaner ved Overtagelsen 620 Rdl. i Enkekassen. 1806 udstykkes fra Gaarden 1 Td 3 Skp 2 Fdk 2/10 Alb, svarend til 382,293o Alen Areal. Gaardene benævnes derefter: Vester og Øster Hellegaard, sidstnævnte som Parcel N0 1.

Om Hellegaard siges, at den før har ligget ved Sallingsund-vejens Vadested over Helle Aa, og var da Bedested for Studedrifterne fra Salling og Mors syd paa til Husum o.fl.St.

Da Thyborøn blev gennembrudt 1836 steg Vandet saa stærkt i Fjorden, at Gaarden delvis blev ødelagt af Vandmasserne, og Jorden som var under Plov blev til Eng. Agerfurene kunde mange Aar efter paavises, og det før var Eng forsvandt i Fjorden. 1839 var der en Stormflod, saa at Gaarden blev fuldstændig oversvømmet, saa at saavel Folk Fæ til stor Nød blev reddet og Avlen ødelagt. Gaarden blev da flyttet højere op paa Jorden, men heller ikke her havde den Fred længere end til 1862, da Jernbanen netop her skulde anlægges, den blev da af hensyn hertil igen flyttet til sin nuværende Beliggenhed. Stuehuset er den samme som i 1862, hvorimod Udhusene er nyopførte efter en Ildsvaade i 1944. Gaarden ejes nu af J.P.Pedersen- (se ogsaa bilag om Stormfloder)

Hellegaard var i 1799 Brandforsikret for 240 Rdl. om Besætning var iberegnet gives ingen Oplysninger.

Remmegaard

1690 havde Remmegaard to Fæstere med 13-3.-3-1 Htkr. disse var Peder Pedersen og Anders Pedersen. Gaarden hørte under Landting Gods. 1678 svarer Gaarden Kop- Rentepenge og Kvægskat til Lundenes og Bøvling Amt, henholdsvis, af en Pige, 2 Hopper, 1 Foele, 2 Køer, 2 Ungnød, 5 Faar og 1 Svin, med 2 Rdl 1 Mark 8 Sk. Den anden Fæster af 2 Hopper, 3 Køer, 2 Ungnød, 5 Faar og 1 Svin, med 2 Rdl 8 Sk. Gaarden har formentlig været inddelt i to sammenbyggede Dele.

1677 svarede en ekstraordinær samlet Skat af 4 Ildsteder, 4 Øg og 4 Køer, med 2 RDL. 2 mrk. 1710 var Christen Pedersen Fæster af Gaarden og var ansat til Hoveriarbejde 4 Gangdage med 1 Karl, 1 Dreng og en Pige ugentlig og svarer i Landgilde 12 Skpr. Byg, 2 Rdl 64 Sk., som formodentlig ogsaa er gældende for den anden Fæster. Agerjorden var inddelt i 8 Aars Fægter. 1770 lagde Ejeren af Landting, da den ene af Fæsterne døde, hans Halvdel ind under Nygaard, og faa aar efter gjorde P Hansen det samme med den anden Halvdel, som blev underlagt Landting, hvoraf der i Aaret 1800 blev udstykket 4 mindre Parceller af den sydligste Del af Jorden, som grænser ind mod Nygaards Jorder, omtrent samme Sted hvor den nedlagte Remmegaard laa. Det er sandsynlig at de 4 Ejendomme blev opførte af Materiale fra de nedbrudte Remmegaarde, hvoraf de to staar endnu. (1955) Dermed er denne Gaards Saga sluttet.

Remmegardes Hoveriforpligtelser blev derefter af Kammerraad P.Hansen lagt ekstra paa de øvrige Hoveripligtige Fæstebønder under Landting og Nygaard, under megen Protest fra Disse. Læs nærmere herom i Processen de førte mod P.Hansen 1790-92.

Store Elbrønd

1690 havde Elbrønd 2 Fæstere , Christen Christensen og Christen Pedersen. Den havde da 10-0-1-0 Htkr. under Lndting Hovedgaards Toxt. I Tidsrummet 1690-1770 blev den delt i 2 Gaarde, hver med lige stor Antal Tdr. Htkr. 1882 havde Gaarden 10.03 Tdr. Htkr. med et opdyrket Areal paa 69 Tdr. Land. Paa Hovedparcellen sad ved Delingen Anders Stephansen, født 1754, som var Søn af Stephan Stephansen, født 1715. Han var vistnok Fæster før Sønnen overtog dem .1677 svares der 1 Rdl. 5 Mark i Skat af 3 Ildsteder 4 Øg og 2 Køer. Sydøst for Gaarden hørte en Vindmølle. 1831 havde Gaarden efter den ny Matricel 4-6-2-2 Htkr. 1770 svares i Hoveri til Landting og Nygaard 8 Tdr. Rug og 2 Rdl. i Landgilde. Den største Del af Jordens Bonitet er en Blanding af middelmaadig Ler og Sand og noget slet Land. Det saas ikke T stephan Stephansen har svaret yderlig Hoveriarbejde udover en hel Piovdag aarlig. Efter at Gaarden var overgaaet til Selveje overtages i 3 Generation af Jens Andersen og igen af dennes Søn Christen Jensen, som den sidate af Slægten til Sønnen Villads Elbrønd Jensen, som faa Aar efter lod den gaa over paa fremmede Hænder.

L. Elbrønd.

Samtidig at Anders Stephansen omskr. 1835 overdrager Sønnen Jens Andersen St. Elbrønd, fik Sønnen Niels Andersen L.Elbrønd, som 1845 overtages af Broderen Jens Andersen, som afstaar St. Elbrønd til Peder Nielsen f. 1786 i Gimsing. Der maa være udstykket en Gaard mere, da Jens Andersen og Niels Andersen 1850 angives at der hver ejer en Gaard i Elbrønd. De under St. Elbrønd angivne Slægtsforhold kan derfor ikke anses for at være helt nøjagtige? Hvem kan udrede dette skæve Forhold?

Da L. Elbrønd er af nyere Tid er der altsaa ingen særlige Historiske Forhold at anføre.

Ultang.

1683 var Ultang kun 1 Gaard. 1690 havde Gaarden 9-3-2-0 Htkr. og Fæsteren var da Christen Pedersen. 1678 er Niels Pedersen Fæster. og var ansat i Kop og Kvægskat for hans Hustru. 1 Dreng, 2 Hopper, 1 Foele, 2 Køer, 1 Ungnød og 7 Far til 2 Rdl. 1 Mrk 4 Sk. 18 82 har Gaarden 9,44 Tdr. Htkr. og et opdyrket Areal paa 47 Tdr. Land

Omkring 1750 er Gaarden delt til 2 Gaarde og 1 Hus. I 1770 er Jens Jensen Fæster og har føægende Hoveriforpligtelser til Landting og Nygaard af 9-3-2-0 Hrtk. med en hel Ploug og svarer 8 tdr. Tdr Rug, 2 Rdl. Jordens Bonitet er næstendelen skarp Land og noget med Muld beblandet. 1790 betales Skat af 2 Ildsteder, 3 Øg og 3 Køer, med 1 Rdl. 2 Mrk. 8 Sk. 1683 staves Gaardens Ulftunge, saa det formodes her har været særlig mange Ulve i den Tid de eksisterede her i Landet og Navnet har sin Oprindelse herfra.

Ved Gaardens Deling Aar 1869 kom den ene af Gaardene til at hedde Vester Ultang, men om det er den paa Hovedparcellen kan her ikke oplyses om. Den anden Gaard kaldes Ø-Ultang; den tilhørte 1834 Niels Espersen der overtog den efter sin Fader Sognefoged Esper Christensen f.1765.

Knud Nielsen var Ejer af Vester Ultang, medens Broderen Mads Nielsen blev Ejer af Øster Ultang. Den nuværende Ejer (1954) af V-Ultang Svend Aage Ultang overtog denne 1 Maj 1947 med 32 Tdr. Land og 2 Skp. Eng. Htkr. 1-6-3-2 3/4 Alb. Ejendomsskyld 30.000 Kr. Brandforsikret for Løsører 50.000 Kr. og Bygninger 50.000 Kr. Besætning 20 Kreaturer, deraf er 9 Køer. Stuehuset nyopført 1813, efter at den gamle havde staaet i ca. 100 Aar, alle dens Vinduer var i Sydsiden og kun et i Nordsiden. Ultang Gaarde har været i samme Slægts Besiddelse i over 150 Aar . (fra ca. Aar 1800)

Tønding (Tønning)

1683 kaldes den Tyneg og var kun en Gaard, men 1550 skrives Tønnegh, 1638 Flyndeeg, saa det er tydeligt at Endelsen paa Navnet er Eg. Imidten af 1700 Tallet 2 Gaarde med 2 Fæstere og 2 Huse, af Marker nævnes Tranemose i Havris Hede. 1682 har Gaarden 8,34 Tdr. Htkr. og et opdyrket Areal paa 41,1 Tdr. Land. 1677 betales Skat af 2 Ildsreder, 3 Øg og 3 Køer, med 1 Rdl. 2 Mrk. 8 Sk. 1690 er Fæsteren Peder Espersen, og Gaarden er da paa 8-2-3-0 Htkr. heraf svares sammen St. Møgeltoft en Aarlig Beneficia til Ejsing Præstekald 12 Tdr. Korn og 1/10 Td Smør. 1770 er Niels Andersen Fæster paa Gaarden og den har da 7-2-3-0 Htkr. og svarer heraf i Landgilde 8Td Rug og Hoveripligtige 4 ugentlige Køre eller Spanddage og hel ugentlig Plougs Arbejde til Landting og Nygaard efter Tillhold, 4 Gangdage med 1 Karl og 4 Dage med 1 Dreng eller Pige. Agerjorden var inddelt i 9 Aars Indtægter. Jordens Bonitet var sort Land med Grund. Herunder tvende Jordbrugere Jens og Peder Sørensen, der svarer 2 Skpr Havre i Landgilde og den anden 1 Gangdag aarlig Hoveri til Landting. 1678 er Peder Espersen Fæster af Tøndeg og svarer da Kop og Kvægskat og Rentepenge af 1 Dreng 1 Pige, 3 Køer, 4 Ungnød, 2 Kalfue, 4 Hopper, 10 Faar og 1 Svin, med 2 Rdl. 4 Mrk 10 Sk.

Raunholt.

1682 havde Raunholt 2 Fæstere, Jens Simonsen og Jens Pedersen og Gaarden var da paa 8-3-2-2 Htkr. med et dyrket Areal af 53.6 Tdr. Land. 1677 betales Skat af 3 Ildsteder, 3 Øg og 2 Køer, med 1 Rdl 4 mRK. 8 Sk. I Hoveri til Landting og Nygaard 1770 maatte ydes 12 Tdr. Rug og 2 Rdl. en hel Plougs Arbejde, Agerjorden er inddelt i Aars Indtægter, og er af middelmaadig Ler med Sand beblandet med noget skarp Sand. 1678 svarede Raunholtgaard, Kop- og Kvægskat af Jens Simonsen Hustru, 2 Hopper, 1 Ko, 1 Kalv og 3 Faar, med 1 Rdl. 3 Mrk 12 Sk. Det ses ikke at den anden Fæster Jens Pedersen har været ansat til samme Taxt, maaske er han paa dette Tidspunkt afgaaet ved Døden eller udtraadt af Fæstet. Omkr. 1750 var Ravnholt 3 Gaarde, den ene Fattiggaarden og 1 Hus. 1844 ejes Gaarden af Knud Jensen, efter at den omkr. Aar 1800 var overgaaet til Selveje, og efter den nye Matriceel ansat til 3-1-0-3/4 Htkr. med 50 98/140 Tdr. Land. Den ene Gaard som blev udstykket fra Raunholt laa vestlig for Gaarden, var paa 43 72/140 Tdr. Land med 2-4-1-2 1/4 Htkr. og tilhørte oprindeligt Jens Andersen. Fattiggaarden ejedes oprindeligt af Lars Larsen, med 0-4-3-1 1/4 Tdr. Land. Denne Ejendom er formentlig den der kaldtes Lille Raunholt? 1850 er Knud Jensens Søn, Thomas Knudsen Ejer, der ca. 1865 solgte den til sin Søn, Peder Thomsen, som blev g.m. Ane Marie f....., som blev Enke før 1890 da hun i dette blev 2. g med Anders Mortensen, i dette Ægteskab var to Børn, og Datteren Ane Sofie Mortensen blev gift med Mads Nielsen, som fik Gaarden ved deres Giftermaal og deres Datter blev g.m. Erik Risum, som nu er Ejer (1954) af Gaarden, der særdeles moderne er opbygget, særlig Stuebygningen i 1920.

Ejsinggaard.

1690 havde Gaarden 6-2-1-2 Htkr; den var udlagt som Præstegaard, men efter Sognets Annekering til Sahl blev den 1820 sat til Auktion, og blev senere nedsat til 4½ Tdr. Htkr. (1820)? 1833 ejedes Gaarden af Baron Ditmar, som syd for Gaarden drev Mosekul ? der vistnok blev et mislykket Forsøg; han beskrives iøvrigt som en mindre heldig Landmand. 1837 overtages Gaarden af Christen Hansen, født i Ulfborg Sogn, der solgte den igen omkr. 1860 til H.H. Baij, vistnokkom fra Tvis. Han døde kort Tid efter. Hans Enke Laurentine f. Richter, solgte den i 1864 til Peter Cheistensen Kjellerup, som i 1900 overtages af Sønnen Niels Kjellerup, som opførte en ny Syuebygning til Afløsning af den gamle agtværdige fra Præstegaardstiden. Peder Kjellerup havde meget Land for Bepantning. Saaledes anlagde han en Granplantage umiddelbart nord og vestlig for Gaarden, hvor Sandflugt tidligere havde hærget Markerne.

Som Præstegaard var den fritaget for alt Hoveriarbejde, men derimod svares visse Skatteydelse. 1678 svares i Kop- og Kvægskat, Præstens Hustru 3 Rdl. 1 Karl og 1 Pige 1 Rdl. 2 Mark. 4 Hopper, 1 Foel under 2 Aar, 4 Køer, 2 Stude i 3die Aar, 4 Ungnød, 2 Kalve, 16 Faar, 2 Beder og 3 Svin: 7

Rdl, 4 Mrk 4 Sk. 1799 var Præstegaarden brandforsikret for 240 Rdl. (formodentlig uden Løsøre)
Om Præstegaarden siges at den bestod af 4 Huslænger og Jorderne tildels var meget sandet.
Korntidents var 8 Læs , 11 Kærv Rug 3 Læs 1 Trave Byg og 4 Læs Havre Kvægtiendet i
Almindelighed 10 Lam, 2 Gæs og 5 Mrk af hvert Lod.

Efter den ny Matricel 1831 var Gaarden ansat til 4-1-2-1 Htkr. med et Areal paa 100 3/14 Tdr.
Land, og en Englod ved Limfjorden i Raast paa 1 25/140 Tdr. Land.

Denne Gaard har siden 1920 flere gange været i Handelen. Udbygningen og Laden er nyopført i
1951.

Side 90 og 91 mangler.

Nedergaard

Nedergaard nævnes 1683. 1801 overgik den til Selveje til Esper Christensen, for en Købesum af
550 Rdl., som tilvejebragtes ved et Laan paa 366 Rdl i Enkekassen og ved en Obligation til v S? paa
84 Rdl. 1806 frasolgtes flere Parceller til forskellige Købere. Da Esper Christensen var Fæster af
Gaarden angives at den havde 2-7-1-2 Htkr. med et Areal af 30 Tdr. Land, hvoraf en Englod vest
for Gaarden. (1831) 1834 (1831) 1834 ses det, at Anders Christensen fælles om
Gaarden med Esper Christensen, der var Søn af Christen Jensen, der var Ejer 1787 og 1801. Anders
Christensen var Søn af Christen Pedersen i Østergaard. 1850 er Niels Pedersen Ejer og 1888 ejer
dennes Sønner Thomas og Andreas Nielsen i Fællesskab Gaarden indtil 1940 Signe Nedergaard
blev Ejer. t

Østergaard

Østergaard nævnes 1683, og var indtil 1800 Fæstegaard under Landting, og i dette Aar overgik til
Selveje for en Købesum af 600 Rdl, hvortil blev optaget et Laan i Enkekassen pa 418 Rdl. Omkr.
1745 er formentlig Peder Christensen Fæster paa Gaarden, som ca. 1787 overtager Fæstet af dennes
Søn Christen Pedersen, og dennes Svigersøn Jens Chr. Jensen faar Gaarden 1865 som 1903 overgik
til dennes Søn Jens Peder Jensen som ejede den til 1950. I Fortegnelsen over de Fæstere der i Aaret
1800 blev Selvejere nævnes ogsaa Jens Jensen Østergaard i Ejsing By, hvilket kan tyde paa, at
Østergaard i sin Tid er bleven delt i 2 lige store Gaarde, som dog maa tages med Forbehold, muligt
er det sket omkr. 1780, da angives til Hartkornsspecificationen 2 Gaarde i Ejsing By, hver med 2-0-
3-0 Htkr. med Fæsterne Jens Jensen Christen Sevelsted (Pedersen) men i 16 90 er Østergaard
angivet til 6-1-2-0 Htkr. Efter nye Matrikel 1831 var Peder Christensens ansat til 2-7.3-7/10 Htkr.
med et Areal paa 58 Tdr. Land og Jens Jensens til 3-1-2-2½ Htkr.med Areal paa 69 Tdr. Land.

Hoveriet til Ladting udgjorde for disse to Gaarde i 1770 for daværende Ejere Christen Jensen med
2-7-1-2 Htkr. 8 Tdr. Rug, 1 Rdl, halv Plougs Arbejde efter Tilhold og for Peder Sevelsted med 3-1-
2-2½ Htkr. 8 Tdr. Rug, 1 Rdl, halv Plougs Arbejde efter Tilhold, 2 Spandage, 2 Gangdage om Ugen
med 1 Karl, 2 Dage med 1 Dreng eller Pige.

Brogaard (Raast)

Nævnes 1683 som Fæstegaard under Landting Gods. 1788 havde Gaarden 5 Tdr. Htkr. og Fæsteren
var da Peder Jensen. 1678 svares i Kop og Kvægskat af Hustru, 3 Hopper, 2 Køer, 2 Ungnød og 3
Faar, med ialt 2 Rdl. 2 Sk. 1677 svares i ekstra Skatter af 2 Ildsteder, 2 Øg og 2 Køer, med ialt 1
Rdl 8 Sk. 1787 er Fæsteren Peder Nielsen med Tilnavnet Raunholt. 1801 er dennes Søn Niels
Pedersen Ejer af Gaarden med 4-6-2-2 1/4 Htkr. Med den nye Matrikels Ansættelse 1831 blev den
ansat til 2-0-1-2 1/4 Htkr. NB og med et Areal paa 52 Tdr. Land. 1634 er dennes Søn Niels Chr.
Nielsen Ejer, men 1840 har de ikke Gaarden mere og er fraflyttet Sognet.

Nb. Det kunne tyde paa, at en Lod paa Tdr. Land med 0-6-2-2 1/4 Htkr. er blevet udstykket fra Gaarden

Lykkegaard (Raast)

Nævnes 1683 blandt 9 andre Gaarde i Raast. Det ser ud til at den paa et eller andet Tidspunkt er blevet delt i 2 Gaarde, som blev kaldt Sønderlykke og Nørrelykke. 1785 anføres, at Niels Lykke er Fester. 1801 overgik den til Selveje. Videre kan ikke med Sikkerhed oplyses.

Nr. Lykke er en Gaard med 12 Tdr. Land og 6 Tdr. Eng og 1½ Tdr. Htkr. Matr. No. 12 a. Ejendomsskyld 18.500 Kr. Brandforsikret for 32.000 Kr. Stuehuset opført 1850. Kostald og Lade 1925. Ejendommen har været i samme Slægt i flere Generationer. Nuværende Ejer: Thomas Grønkjær.

Smedegaard

Nævnes 1683. 1770 er Fæsteren Peder Pedersen, og Gaardens Hartkorn var da 5 Tdr. 1801 overgik den til Selveje med 6-0-2.4/5 Htkr. Købesummen 800 Rdl som blev fremskaffet ved et Laan paa 533 Rdl i Enkekassen og ved Obligation til Sælgeren paa 217 Rdl. til Fæsteren Jens Jensen. 1834 ejer dennes Søn Jens Jensen. ½1860 igen af dennes Søn Christen Jensen. 1880 er Esper Andersen Ejeren, 1890 havde Gaarden 48 Tdr. Land, 8 Tdr. Eng og 14 Tdr. Hede og Mose. 1916 overtog Jens Knudsen Gaarden. 1918 opførtes en ny Lade og 1934 en ny Kostald. 1951 ny Hestestald. 1952 er Ejendomsskylden ansat til 34.000 Kr. og er Brandforsikret for 136.000 Kr. Matrikels Nr. 5 a. Besætningen er 3 Heste, 11 Køer og Opdræt.

En Slægtsgaard i Raast (Schou Slægten)

1770 Fæstegaard under Landting med 5 Tdr. Htkr. 1800 Overgik den til Selveje til Selveje til Søren Pedersen Schou med 4-6-2- 2 1/4 Htkr. Købesummen 900 Rdl., som tilvejebragtes ved et Laan i Enkekassen paa 628 Rdl og en Obligation til Sælgeren. Søren Pedersen Schou overtog Fæsterettighederne omkr. 1790 efter sin Fader Peder Sørensen Schou, f. ca. 1720.

1834 er igen en Søn Ejer af Gaarden. Christen Sørensen Schou, som var Fattigforstander for Ejsing Sogn. 1890 er Gaarden ikke mere i denne Slægts Eje. Ved Matrikelsansættelsen 1831 staar staar Søren Pedersens Enke anført med 2-0-1-0 Htkr. med 28 Tdr. Land. 1770 svarer Peder SørensenSchou i Hoveri til Landting 8 Tdr. Rug, 1 Rdl.og halv Plougs Arbejde ugentlig efter Tilhold. Gaarden er da med 2-3-0-0 Htkr.

Damgaard

Har ikke nogen gammel Historie. Den nævnes i altfald ikke 1683 sammen med andre Gaarde som nævnes i Raast dette Aar. Ved Matrikelsansættelsen 1831 staar den under Matr. Nr. 6 angivet med 2-2-2-1½ Htkr. og 45 Tdr. Land, medens den i 1950 er anført med 50 Tdr. Agerland, 28 Tdr. Ager, 12 Tdr. Eng og 10 Tdr. Mose og Hede med 2 1/4 Tdr. Htkr. Matr. nr. 6 a og b. Ejendomsskyld 30.000 Kr. Brandforsikret for 50.000 Kr. Stuehuset nyopført 1920, Kostald 1912, Laden 1890. Det gamle Stuehus fra 1850. 1831 var Ejeren Peder Christensen, der dog ikke nævnes i Folketællingen 1834, men maaske under navnet Peder Gimsing. Den nuværende Ejer Peder A. Christensen, (1850)

-

Vestergaard

Ligeledes som under Damgaard nævnt ved Matriklen 1831, Matr. Nr4 anført med 3-4-0.-3/4 Htkr. og 59 Tdr. Land. Ejeren er da Jens Mikkelsen og dennes Søn Nielsen Ejer 1850. 100 Aar senere er Gaardens Areal 16 ha Ager, 9 ha Eng, Hede 8 ha. Plantage 2 ha. Matr nr 4 a. Ejendomsskyld 38.000

Kr. Bygninger Brandforsikret for 65000 Kr. Løsøret for 45000 Kr. Bygningerne nyopført 1912 efter Lynbrand - Nuværende Ejer Peder Jensen købte Gaarden 1945 af Sv. Risum, Ejsing.

Gaarde i Geddal

Bakgaard

Nævnes 1683. 1770 staar den anført med 6-0-2-0 Htkr. 1773 svares 8 Tdr. Rug og 1 Rdl. 22 Sk. i Aarlig Landgilde, af Fæsteren Niels Bach, og der ydes i Hoveri til Nygaard og Landting en hel Dags Ploug ? ugentlig efter Forhold. Ingen Smaaredsel. Jordens Bonitet er den meste Del med Muld og middelmaadig Leer og Sand beblandet og meget skarp Sand. I Matriklen 1690 er Fæsteren Jens Christensen angivet med 6-0-2-0 Htkr. 1753 er Jens Espersen Fæsteren og dennes Søn Esper Jensen arvede Fæsterrettighederne, og 1801 overgik Gaarden til Selveje til Niels Bachs Enke Kirsten Nielsdatter med 5-4-0-0 Htkr. Købesummen blev tilvejebragt ved et Laan i Enkekassen paa 633 Rdl. mod Pant i Gaarden og en Obligation til Sælgeren v. Smidten paa 317 Rdl. (?) 1803 sælger hun Gaarden til Mads Jespersen fra Vejby for 1422 Rdl, som 1806 igen afstaar den til Lyder Madsen af Brøndum, samt et til Ejendommen hørende Parcel paa 1 Td 4 Skp Htkr. for 2800 Rdl. Gaarden forbliver nu i Lyder Madsens Slægts Eje indtil 1949.

Sinsgaard (Søren Schou)

Denne Gaard synes ikke at have haft nogen Navn i ældre Tid, men 1683 nævnes to Gaarde i Geddal i Geddal Bækgaard og Sinsdal, maaske det er en af disse? I nyere Tid angives at den har ovennævnte Navn. Sinsgaard med 60 Tdr Land. Ved Matrivelansættelsen 1831 anføres den med 5 Tdr 4 skp Htkr med et Areal paa 63 Tdr Land. I Hovedlodden er en Del af en fælles Lergrav. Dens Matr. Nr. 4 og 46 - 4 c. og tilhører da Søren Jensen Schou. 1801 overgik den til Selveje til Anders Christensen, for en Købesum af 950 Rdl. og hertil optoges et Laan i Enkekassen paa 498 Rdl. Siden 1801 har Gaarden været i samme Slægts Eje, nemlig Sørensen Jensen Schou indtil ca. 1865, da hans Svigersøn Jens Kr. Jensen overtog den .Omkr. 1909 fik dennes Søn Søren Schou Gaarden og dennes Søn Mads Schou er den nuværende Ejer. Den gamle anseelige Stuehus blev opført 1843.00

En Gaard uden Navn. (Niels Breum Mortensen)

Da Gaarden ingen Navn har, kan ingen særlig Historie om den anføres. Det længste den kan føres tilbage med sikkerhed er til 1801 da den overgik til Selveje til Knud Madsen, med 2 Tdr. 6 Skp Htkr. og et Areal paa 34 Tdr Land, bestaaende af en Hovedlod syd for Gaarden og en Toft nordlig, en Englod ved Fjorden. Matr No. 7 Købesummen var 475 Rdl. som tilvejebragte ved et Laan i Enkekassen paa 317 Rdl og ved Obligation paa Resten til v.Smidthen, 1770 er formentlig Christen Jensen Fæsteren, som da staar anført med 2-4-0-1 Htkr., men 1773 staar Jens Laursen, ansat til Hoveri med 2 Køre eller Spanddage ugentlig, samt 2 ugentlige Gangdage med 1 Karl og 1 Dreng eller Pige efter Forhold.. I Landgilde svares Aarlig 4 Tdr. Rug og 2 Rigadaler, som udi en del Aar ej noget betalt, saasom Beboerne i Geddal Engbjerning er noget forringes og borttaget af Limfjordens hæftige Angreb. Ca. 1850 købte Niels Poulsen af Lem Gaarden, som 1871 afstod Gaarden til sin Søn Poul Christian Nielsen, som 1904 overlod den til sin Svigersøn Niels Breum Mortensen, der endnu 1955 drev den med 2 Heste, 20 Kreaturer, 24 Svin og (x)5 Faar og større Hønsehold. Arealet er nu 20 Tdr. Agerland og 10 Tdr. Eng. Ejendomsskyld 33.000 Kr. Brandforsikret for ialt 55.000 Kr. Den nuværende Stuehus opført 1893.

x Det bemærkes, at der i vore Dage haves saa mange Faar paa en enkelt Gaard i Ejsing Sogn.

Nørgaard

Denne Gaard nævnes ikke ved Navn 1683. Det kan heller ikke ses hvilket Aar den overgik til Selveje. 1831 er den ved Matrian. under Matr. No. 8 anført med 2-0-2-2 3/4 Htkr. og et Areal paa 39 Tdr. Land. Da nuværende Ejer Jens Kr. Nørgaard har ikke funden Anledning til at udfylde den ham tilsendte Skema, er det ikke muligt at kunne give yderligere Oplysninger, men kun dette, at Peder Nørgaard anføres som Ejer af Gaarden 18 31.

Thorngaard

Nævnes 1683- 1788 er Gaarden anført med 3 Tdr. 7 Skp. Htkr. og Fæsteren er Esper Jensen, som 1801 overtager den til Selveje for en Købesum af 900 Rdl. som tilvejebragtes ved et Laan fra M.J.Siildam paa 598 Rdl og Resten ved Obligation til v. Smidten, maaske ogsaa ved egen Capital. Ved Matriculen 1831 er Gaarden anført med 3-4-1-2½ Htkr. og et Areal paa 70 Tdr. Land, med den Clausul, at i Hovedloddens nordlige Ende har Geddal Bys Beboere Ret til at grave Mergel. Esper Jensen overtog Fæstet omkr. 1770 fra Faderen Jens Espersen, f.ca. 1720. 1834 er Gaarden vistnok ikke mere i denne Slægts Eje. 1953 er Gaardens Ejer Gunnar Hessellund.

Østergård Geddal

Er ikke nævnt 1683, det kan heller ikke ses hvilket Aar den overgik til Selveje. 1831 angiver Matriculen, at den under Matr. N0 2 er ansat til 2-6-1-0 Htkr. og at Areal paa 43 Tdr. Land, herunder en Holm i Fjorden, og Ejeren er da Jens Raun. 1788 staar Jens Rafn anført som Fæster og Gaarden staar da anført med 5-2-3-0 Htkr; om det er Østergaard kan bestemt ikke paavises. Ligeledes 1773 staar en Niels Raun anført med samme Htkr., og svare i Landgilde 8 Tdr. Rug og 1 Rdl. 32 Skilling. I Landgildepenge er udi Del Aar ej noget betalt, saasom at Engbjergningen er meget forringet og borttaget af Lim fjordens hæftige Indgreb. Hoveriet som de øvrige Gaarde af samme Htkr. Herud over kan ikke gives Oplysninger. Den nuværende Ejer er 1953 Jens Kirkegaard Tanderup.

Vestergaard Geddal.

Er ikke nævnt 1683-1801 overgik den til Selveje med 2 Tdr. 6 Skp. Htkr. for en Købesum af 475 Rdl. til Jens Pedersen Westergaard. Ifølge en Proces 1793 mellem Peder Hansen paa Landting og nogle af Bønderne, om Fratagelse af deres Enge, anklages Jens Westergaard for at være i Restance for Kgl. Skatter 21 Rdl. 5 Mark 5 Skp. og Landgilde tilstod han ej at have betalt, men samme 2 Rdl. Aarlig, skulde være ham eftergivet for Arbejdet ved Teglværket ved Landting; hans Fæstebrev udviste at han fik Gaarden i Fæste 1777. 1806 blev læst Skøde til Jens Pedersen Westergaard paa Parcel No 19 og den halve Del af den fælles Eng ved Skaartoft Kjær af Htkr. 3/5 Alb for Summe 10 Rdl. Denne Beskrivelse af Vestergaard maa tages med Forbehold, da ingen andre Beviser haves end netop Jens Pedersens Tillægsnavn. Maaske er det en hel anden Gaard..

Der er flere Gaarde i Geddal end de forannævnte, bl.a. Bækgaard, som nævnes 1683. Da ingen sikre Beviser findes i deres Tilstand og Matr. Nummere, har det ikke været muligt at beskrive disse, ogsaa af den grund, at de tilsendte Spørgeskemaer ikke er blevet besvaret.

Pilgaard

Nævnes 1683 som 1 Gaard. Aar 1800 overgik den ti selveje til Forvalter Poul Holst paa Nygaard, som paa den Tid spekulerede i Handel med Ejendommen, og 13 Juni 1802 tilskøder han Pilgaard til Jens Dalsgaard for 800 Rdl med 5-3-2-1 7/10 . Poul Holst tjente 85 Rdl paa denne Handel. Jens Dalsgaard optog et Laan i Enkekassen paa 650 Rdl. Aar 1773 svares i Landgilde 8 Tdr. Rug og 1

Rdl. Jordens Beskaffenhed er slet og sandet. Hoveriet er en hel Dags Ploug Arbejde ugentlig efter Tilhold. Det ser ud til Jens Dalsgaard ved Tiden omkr. 1800 ikke har kunnet klare Landgilde og Kgl. Skatter. Hansaa formaaet Poul Holst til at købe Gaarden af v. Smidten, men han bliver alligevel vedblivende boende der og leder Driften indtil han 1802 overtager den til Selveje, som foran nævnt. Han havde Gaarden i Fæste 1773. Ved Matriculen 1831 staar Gaarden anført under Matr.No 1 af Egebjerg, med 2-6-2-2 Htkr. og et Areal paa 87 Tdr. Land. 1810 overtager Sønnen Jens Jensen Gaarden, men ca. 1855 overtages den til hans Svigersøn Peder Chr. Jensen, som ca. 1890 sælger den til Peder Villadsen fra Volling, som kort Tid efteroverdrages til dennes Svigersøn Svenning Pedersen og dennes Søn Johannes Pilgaard overtog den ca. 1925 og senere tog en Del af Jorden fra og købte en Del til og herpaa en ny Gaard, medens Pilgaard solgtes til Chr. Bech som nu 1953 er Ejeren.

Lille Krogager

1875 ejede Jens Christian Christensen Stedet. Han var født paa Krogager Møllegaard 1840, som vistnok overtog den i 1870 af Anders Pedersen, født i Sahl, der kun i kort Tid havde været Ejer. Jens Christian Christian Christensen døde i 1884 og hans Hustru Mette Pedersen drev Stedet til 1896.

Egebjerg By

Slotsgaard

Denne Gaard er en gammel Slægtsgaard fra 1770, som ved Hartkornsspecificationen 1788 blev ansat til 5 Tdr. Htkr., men ved Matriculen 1831 er den under Matr. nr 7 anført med 3-2-2-0 Htkr og et Areal paa 79 Tdr. Land. Aar 1802 overgik den til Selveje med 4-7-3-1/15 Htkr for 550 Rdl, som vistnok blev fremskaffet ved Laan i Enkekassen og Obligation til v.Smiden, i lighed med de andre Gaarde som overgik til Selveje. Siden 1770 har Gaarden været i samme Slægts Besidelse, nemlig Morten Poulsen., Poul Mortensen, Peder Mortensen og nuværende Ejer N.Chr. Mortensen der har haft den 1926. Nuværende Areal 31 Tdr. Ager 5 Tdr. Eng og 8 Tdr. Mose og Hede. Htkr. 1 Td 3 Skp. Ejendomsskyld 32.000 Kr. Brandforsikret for Bygningen 60.000 Kr og Løsøret for 70.000 Kr. Stuehuset opført 1894, Laden 1881 og Udhusene 1913. Læs nærmere i Slægtsbogen om Slægterne fra Slotsgaard

Toftgaard

Om denne Gaard er ikke særligt at anføre, da ingen fornødne Oplysninger har været til Raadighed. Gaardens Navn er heller ikke anført i Matriculen af 1831, men antagelig er den da ansat til 4-7-3-1/15 Htkr, som de øvrige Gaarde i Egebjerg blev ansat til. Omkr. 1834 køber Peder Jensen Kjellerup, Gaarden, som døde 1858, kort Tid efter gik den over paa fremmed Hænder, formentlig Niels Chr. Løvig. Senere har Christen Thomasen af Lauheden (Grønkjær) været Ejeren.

Kjærgaard

1770 staar den anført med 5 Tdr. Hartkorn. 1773 svarer i Landgilde 8 Tdr. Rug og 1 Rdl. Jordens Beskaffenhed er af ret slet Bonitet og skarp Sand, hvorfor der i Del Aar ej er svaret Skat eller Korn og Penge til Landting. 1802 overgik Gaarden til Selveje, med 4-7-3-1/15 Htkr. 1831 er den ved

Matriculen ansat til 1-6-1-0 Htkr. og et Areal paa 48 Tdr. Land. Ca. 1887 blev den nedbrudt hvor den laa paa Bakken øst for Slotsgaard, og en ny Gaard opført et stykke længere henne mod Øst. 1801 var Jens Jensen Ejeren, og 1831 (dennes Søn)? 1834 er Ejeren Peder Jensen Kjellerup. 1890 Jens Andersen fra Salling.

Hedegaard

1801 overgik denne Gaard til Selveje med 4-7-3-1/15 Htkr. 1773 angives Jens Hartkorn til 5 Tdr. og der svares i Landgilde 8 Tdr Rug og 2 Rdl. men ingen Hoveri. Jorden er vel for faa Aar siden rebet og omdelt, men en Del deraf er saa ringe, at det ej tjener at tage i brug og derfor er en Htkr øde og Husbonden (Landting) svarer de Kgl. Skatter. Jordens Bonitet er over slet og skarp Land, saaledes berettes i Genereal Hoveri Reglementet. Nærmere Oplysninger fra ældre Tid kan ikke gives. 1850 er Christen Sørensen fra Fousing, som ejer Gaarden indtil sin Død 1858. 1860 sidder hans Enke Inger Sørensdatter endnu ved Garden, hun var datter ? Søren Ovesen, der var Ejer af Søndergaard, som laa syd for Byen, der senere blev udstykket, hvoraf en stor Part af Jorden blev lagt under Hedegaard. Ca. 1870 blev en Søn, Søren Jensen Ejer og havde den endnu ved Aarhundredskiftet. Søren Jensen var gift med Kirsten Poulsen fra Sdr. Møgeltoft. Den nuværende Ejer 1953 Marius Hyldgaard, vistnok Søn af Hans Hyldgaard, Ejer af Mosegaard Ø-Egebjerg.

Højgaard. (Niels Højgaard og Søren Ultang)

1788 ansat med 5 Tdr. Htkr. 1802 overgik Gaarden til Selveje med 4-7-3-1/15 Htkr. til Søren Jensen Ultang (den ældre) 1773 nævnes han som Søren Søndergaard, med 5 Tdr. Htkr., hvilket kan tyde paa at han først har været Ejer af Søndergaard (se under Hedegaard om denne Gaard) Ved Matriculen 1831 ser det ud til at Højgaard ejes af Villars Riis under Matr. ? 5, med 2-7-0-1/4 Htkr. og et Areal paa 13 Tdr. Land. Aar 1804 bliver læst Skøde fra Søren Jensen Ultang, paa Søndergaard til Søren Ovesen fra Dølby, af Hartkorn 4-4-2-1 for 500 Rdl. Ligeledes ses det af Tingbogen Aar 1½800, at Søren Jensen Ultang faar læst Skøde paa en Gaard i Egebjerg af 4-7-3-1/5 Htkr. for 650 Rdl, som sikkert er Højgaard ? da den blev Selvejendom. Søren Ultang var Ejeren 1787 og indtil ca. 1830, da hans Søn Christen Sørensen blev Ejer, og dennes Søn Søren Ultang c. 1870 blev Ejer indtil ca. 1890 da hans Svigersøn Niels Christensen Højgaard fra Sahl overtog Gaarden. Omkr. 1916 købte Christen Nikkelborg Gaarden, som 1923 overdrog den til sin Søn Poul Thomsen Nikkelborg. Gaarden er nu paa 43 Tdr. Land Agerjord og 30 Tdr. Eng, 12 Tdr. Mose-Hede med 1 Tdr. 10 Skp. Htkr. Bygningerne opført 1897 og Brandforsikret for 80.000 Kr. Løsøret iberegnet. Ejendomsskyld 32 000 Kr.

Møllegaarden. Egebjerg

Denne Gaard blev 1846 udstykket fra Slotsgaards Jorden af Poul Mortensen, til sin Søn Christen Poulsen, nemlig en Parcel Matr N. 7 a med 1-7-1- 3/4 Htkr. samt Parcel N 4 A, for en Købesum af 125 Rdl rede Sølv. Omk. 1875 er Christen Poulsens Søn Lars Bhørndal Christensen (ogsaa kaldet Slot) overgik Gaarden til ham, og straks efter byggede han en Vejrmølle paa Bakken nord for Gaarden, og senere oprettedes en Høkerforretning i den vestre Udhus, men alt dette ville ikke gaa for ham, og sidst i 1780-erne gik han fallit og flyttede vistnok til Skive. Derefter blev Gaard og Mølle overtaget af Morten Bisgaard fra Mors. 10 Aar efter er Ejeren, hvorefter Gaarden ret ofte har skiftet Ejere. Den nuværende Ejer (1953) er Laurits Jensen, som overtog den 1949 med 40 Tdr. Land Agerjord og 7 Tdr. Eng, Mose og Hede 3 Tdr og 2-0-1-4 Htkr. Stuehuset opført 1910 og Laden 1870. Møllen er forlængst nedbrudt. En Del af Jorden vistnok tilført fra en nedlagt Nabogaard (Jens Balleby). Brandforsikret for ialt 100.000 Kr. Ejendomsskyld 29.500 Kr.

David Jens Gaard (Jens Davidsen)

Om denne Gaard kan ikke videre oplyses fra ældre Tid, da det fornødne Materiale hertil mangler. Formentlig har den ligesom de øvrige Gaarde o Egebjerg By været paa 4-7-3-1/15 Htkr. Muligvis

har den Matr. N. 8 og dens tidligere Ejer ca. 1810 var Ole Christensen, denne Oplysning med megen Forbehold. Aar 1850 angives, at Jens Davidsen fra Ølby er Ejeren. Ca. 1870 er dennes Søn Laust Jensen (ogsaa kaldet Laust Davidsen) Ejer af Gaarden.

Brøndgaard

Aar 1803 overgik denne Gaard til Selveje med 4-7-3-1/15 Htkr. for Købesum 650 Rdl. til Peder Christensen kaldet Brøns. 1831 angiver Matriculen, at den under Matr. N. 15a er ansat til 2-2-2-2½ Htkr. og et Areal paa 72 Tdr. Land, 1773 er Gaarden anført med 5 Tdr. Htkr., og formentlig er Mads Knudsen Fæster af den. (Ved Matriculen 1831 er den anført under Matr. N 15 a) 1834 er Jens Svenningsen Ejeren. 1850-1865 er det Niels Jørgensen fra Rønbjerg, der er Ejeren, som derefter overdrager sin Søn Jørgen Nielsen den, han anlægger umiddelbart syd for Gaarden en Teglovn, og i den sydlige Del af Marken findes et Mergelleje, som forlængst er helt opgravet. 1905 overtog Sønnen Søren Nielsen kaldet Brøndgaard som 1910 mageskiftede den Vesterbrusen i Vejrup. 1912 gik Gaarden til Tvangsauktion og blev købt af Helene Pedersen, som solgte den igen til Johan Jensen, søn af Laust Jensen (Davidsen) i Egebjerg 1917. Helene Petersens tidligere Mand Chr. Pedersen udstykkede fra Gaardens 70 Tdr. Land to Parceller til Statshusbrug, hver paa 15 Tdr. Land beliggende nord for Gaarden, to andre Ejendomme fik 4½ Tdr. Land hver, og det halve af Engen blev solgt til to Mænd i L-Kjellerup. Tilbage af Jordarealet er nu 21 Tdr Land Ager, 6½ Tdr. Eng og 3 Tdr. Plantage, 1 Tdr Hede og Mose. Det gamle Stuehus fra 1856 staar endnu uændret, ligeledes Lade bog Hestestald vistnok fra s.A Brandforsikret for ialt 77.000 Kr. Ejendomsskyld 22.500 Kr.

Dalgaard

Aar 1800 overgik den den Selveje med 4-7-3-1/5 Htkr. for 650 Rdl til Jens Christensen, som vistnok igen afstaar den til Jøgen Jensen Dahl, der 1804 tilskøder den med 2-7-3-1 1/15 Htkr. for 865 Rdl til Christen Christensen Ilberg (eller Jeberg) samtidig tilskødes Jørgen Jensen Dahl en Gaard i Egebjerg med 2-7-3-1/15 Htkr. for 400 Rdl. 1834 var Peder Chr. Jensen fra Lime Ejer af Dalgaard Ø? og omkr. 1885 overtog Jens Jensen Nørgaard fra Rønbjerg de,. Siden Aahundredskiftet har den haft forskellige Ejere. Ved Gaarden er anlagt en mindre Granplantage. NB. Det ser ud til at ogsaa Ole Iversen f. i Handbjerg, 1860 har været Ejer af Dalgaard, og formodentlig ikke har kunnet klare sig , hvorefter den igen er gaaet tilbage til P. Chr. Jensen. Ejer indtil 1950 Kr. Primdahl. Joh. Nielsen, Ejer siden 1950.

Enggaarden, Lavhede

Ca. 1825 ejede Niels Jensen Kjellerup Gaarden, som han afstod 1950, men til hvem kan ikke bestemt paavises, CA. 1865 er Christen Christensen Ultang Ejeren. I Folketællingen 1870 -80-90 angives han som Husmand. Ca. 1892 overtog hans Søn Anders Christensen Ultang Gaarden. 1903 solgte han den til Niels Trantum, som 1917 solgte den til et Frøavlerkonsortium. Den nuværende Ejer Kresten Lynderup, Sønnesøn af Chr. Christensen Ultang overtog Enggaarden 1928 med 68½ Tdr. Agerland, 40 Tdr. Eng, 16½ Tdr. Hede og Mose og 12 Tdr. Plantage, med 3 Skp. 3 Fdk. 3 1/4 Alb, Matr. N 7a og flere Hartkornets Størrelse maa være forkert angivet, da det ikke svarer til et saa stort Areal og Besætning. Ejendomsskyld 40.000 Kr. Brandforsikret for ialt 88.000 Kr. Bygningerne opført ca. 1908. Medens Anders Ultang ejede Gaarden tikøbte han Naboejendommen, som tilhørte Jørgen Poulsen, kaldet Jørgen Mosgaard. Paa Gaardens Jorder er fundet Oldtidssager.

Grønkjær

I ældre Tid var Grønkjær Færgestedet fra Harsyssel til Salling , men senere flyttet til Geddal-Hostrup. Den benævnes 1492 som Junkers Gaardsted. Den nuværende Stuebygning er ca. 1750 opført af solide Matrialer af de bedste Rester, da Niels Linde ombyggede Kærgaardsholm, og i hans

Ejertid havde hans Skytte Bopæl her. Iøvrigt var Grønkjær 1787 Fæstegaard under Landting, og Fæsteren er da Niels Laursen, som havde Fæstet til sin Død 1808. Ejeren Kr. Lundsgaard, Nygaard, havde vistnok erhvervet den ca. 1803, men 1813 købte Peder Nielsen den for 800 Rdl. ved Matrikullen 1831 staar den anført under Matr No 5 af Landting Hede med 1-5-2-2 Htkr. og et Areal paa 85 Tdr. Land, ca. 1834 er dennes Søn Niels Pedersen Ejeren indtil 1869, da han sælger til Poul Thomsen, som ejede den til 1908, der i dette Aar overdrager den til sin yngste Søn Ib Thomsen, som i 1916 sælger hedle Gaarden for 32.000 Kr. til et Frøkonsortium. Den nuværende Ejer Jens Severin Nielsen købte Gaarden med 25 Tdr. Land med ca. 6 Skp Htkr. for 6000 Kr. men har købt mere Jord til Hovedlodder.

Læs mere om Grønkjær i Carl Thomsens Bog: "Fra Hoveri til Husmands tid "

Sogneraadformænd i Ejsing Kommune siden 1840.

Den første Sogneraadformand var Sognepræsten, vistnok Pator Widemann, Sahl, der ifølge Forordningen af 1840 skulde være selvskreven til at være Formand for Sogneforstanderskabet som det oprindeligt kaldtes. Siden da har følgende været valgt.

1	Pastor H. R. Buchhave, Sahl	1844
2	Proprietair Haubro, Nygaard	1848
3	Christen Pedersen, Møgeltoft	1856
4	Proprietair Haubro, Nygaard	1862
5	Christen Pedersen, Møgeltoft	1868
6	Jens Kr. Jensen, Elbrønd	1774
7	Christen Pedersen, Møgeltoft,	1880
8	Peder Kjellerup, Ejsinggaard	1886
9	Jens Kr. Jensen, Elbrønd	1892
10	Niels Bjerregaard, Ejsaing By	1895
11	Niels Madsen, Ultang	1898
12	Poul Hyldgaard, Ejsing Mark	1901
13	Niels Bjerregaard, Ejsing By	1904
14	Niels Madsen, Ultang (Elbrønd)	1909
15	Niels Mathiasen, Raast	1910
16	Jens Dam, Raast	1933
17	Jens Hyldgaard, Egebjerg Mark	1950